

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης & Τεχνολογίας

Διεύθυνση: Μεγάλου Αλεξάνδρου 1, 263 34 ΠΑΤΡΑ

Τηλ.: 2610 962870, 2610 962868

website: manedu.upatras.gr, email: manedu@upatras.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

EDUCATION
MANAGEMENT

Τμήμα Διοικητικής Επιστήμης και Τεχνολογίας

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Διοίκηση Εκπαίδευσης / Education Management»

Διπλωματική Εργασία

Οργάνωση και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα
και στη Μεγάλη Βρετανία. Μια συγκριτική μελέτη.

Organization and function of Primary Education in Greece and Great
Britain. A comparative study.

ΠΑΠΑΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ ΣΟΦΙΑ

Επιτροπή Επίβλεψης Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια	
Δρ. Γεωργιάδου Νίκη	
Α΄ Συν-Επιβλέπων	Β΄ Συν-Επιβλέπων
Δρ. Καρανικόλα Ζωή	Δρ. Παναγιωτόπουλος Γιώργος

Πάτρα, Ιανουάριος 2022

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ.3 του Ν.1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας, δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον. _

© Πανεπιστήμιο Πατρών, 2022.

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτελεί συνιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Πατρών και της φοιτήτριας, ο καθένας από τους οποίους έχει το δικαίωμα ανεξάρτητης χρήσης, αναπαραγωγής και αναδιανομής (στο σύνολο ή τμηματικά) για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, σε κάθε περίπτωση αναφέροντας τον τίτλο και τη συγγραφέα της Διπλωματικής Εργασίας, καθώς και την επωνυμία του Πανεπιστημίου Πατρών όπου εκπονήθηκε καθώς και τον επιβλέποντα και την επιτροπή κρίσης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά κ. Νίκη Γεωργιάδου για την πολύτιμη βοήθειά της και καθοδήγησή της. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω και τα μέλη της εξεταστικής επιτροπής. Ευγνώμων αισθάνομαι για όλους τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος για τις γνώσεις που μας παρείχαν.

Στις κόρες μου,

Αλέξια και Αγγελική για

την αμέριστη αγάπη τους και στήριξή τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα εκπαιδευτικά συστήματα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα και στη Μεγάλη Βρετανία. Η Ελλάδα και η Μεγάλη Βρετανία είναι δύο ευρωπαϊκές χώρες με διαφορετική ιστορία, γλώσσα και κουλτούρα. Ως εκ τούτου η εκπαίδευση των δύο χωρών διαφέρει τόσο σε επίπεδο οργάνωσης όσο και σε επίπεδο διοίκησης και λειτουργίας. Τόσο στην Ευρώπη όσο και στον διεθνή χώρο η εκπαίδευση διαμορφώνεται ανάλογα με το κοινωνικό, ιστορικό, οικονομικό και πολιτικό υπόβαθρο της κάθε χώρας. Η εκπαιδευτική και παιδαγωγική φιλοσοφία και πολιτική χαρακτηρίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης ενός εκπαιδευτικού συστήματος. Είναι σημαντικό επομένως να επισημανθούν οι διαφορές και οι ομοιότητες των δύο εκπαιδευτικών συστημάτων, ποιες είναι οι επιπτώσεις του κάθε συστήματος στην εκπαιδευτική πορεία κάθε χώρας και πως θα μπορούσε να βελτιωθεί το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα.

Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται ως συγκεντρωτικό, ενώ στη Μεγάλη Βρετανία είναι αποκεντρωτικό. Σκοπός της εργασίας είναι να αναλύσει τα δύο εκπαιδευτικά συστήματα όσον αφορά την οργάνωση και λειτουργία τους, όπως επίσης την πολιτική που ακολουθούν οι δύο χώρες στον τρόπο διοίκησης της εκπαίδευσης και να τονιστεί η ανάγκη βελτίωσης της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ο συγκεντρωτισμός που διέπει το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δυσχεραίνει το έργο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Η απουσία αυτονομίας και ευελιξίας δεν επιτρέπει την ανάληψη πρωτοβουλιών από μέρους των εκπαιδευτικών μονάδων, σε αντίθεση με το αποκεντρωτικό αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα όπου η λειτουργία των σχολικών μονάδων δεν προσδιορίζεται από την κεντρική εξουσία. Οι τοπικές αρχές και τα σχολεία έχουν την ευχέρεια αυτονομίας και λήψης αποφάσεων και πρωτοβουλιών.

Λέξεις-Κλειδιά: Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα, Νομοθεσία, Οργάνωση, Υπουργείο Παιδείας, Περιφέρεια.

ABSTRACT.

The present dissertation presents the Greek and English primary education system. Greece and Great Britain are two European countries with different history, language and culture. As a result, the education of the two countries differs both in terms of organization, administration and operation. Both in Europe and internationally, education is shaped by the social, historical, economic and political background of each country. Educational and pedagogical philosophy and politics characterize the way an educational system is organized and administered. It is therefore important to point out the differences and similarities of the two education systems, what are the effects of each system on the educational process of each country and how the existing education system could be improved.

The education system in Greece is characterized as centralized, while in Great Britain is decentralized. The purpose of the dissertation is to analyze the two education systems in terms of their organization and operation, as well as the policy pursued by the two countries in the way education is administered and to emphasize the need to improve education policy.

The centralism that governs the Greek educational system complicates the work of the educational community. The lack of autonomy and flexibility does not allow the initiatives to be taken by the educational units, in contrast to the centralized English educational system where the operation of the school units is not determined by the central government. Local authorities and schools have the power of autonomy and initiatives.

Keywords: Primary education, Greek educational system, English educational system, legislation, Ministry of Education, Region.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Περίληψη.....	5
Abstract.....	6
Περιεχόμενα.....	7
Συνοπτομογραφίες.....	11
Εισαγωγή.....	12
Κεφάλαιο Πρώτο: Συνταγματικό και Νομοθετικό πλαίσιο της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	14
1.1 Έννοια της εκπαίδευσης.....	14
1.2 Νομοθετικό πλαίσιο της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	15
1.3 Συνταγματικό πλαίσιο της εκπαίδευσης στην Ελλάδα.....	21
1.4 Άρθρο 16 του ελληνικού Συντάγματος (Παιδεία, Τέχνη, Επιστήμη).....	24
Κεφάλαιο Δεύτερο: Νομοθετικό πλαίσιο της εκπαίδευσης στην Αγγλία.....	29
2.1 Ιστορική αναδρομή της εκπαίδευσης στην Αγγλία (12 ^{ος} αιώνας έως 20 ^{ος}).....	29
2.2 Νομοθετικό πλαίσιο της εκπαίδευσης στην Αγγλία.....	32
Κεφάλαιο Τρίτο: Οργάνωση και δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση.....	34
3.1 Προσχολική αγωγή.....	38
3.2 Ολοήμερο Νηπιαγωγείο.....	38
3.3 Δημοτικό Σχολείο.....	39
3.4 Ολοήμερο Δημοτικό.....	42
3.5 Πειραματικό Σχολείο.....	43
3.6 Ιδιωτική Εκπαίδευση.....	46

Κεφάλαιο Τέταρτο: Οργάνωση και δομή του βρετανικού εκπαιδευτικού συστήματος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.....	48
4.1 Προσχολική αγωγή.....	48
4.2 Δημοτικό Σχολείο.....	50
4.3 Τα είδη σχολείων στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση στη Μεγάλη Βρετανία.....	55
4.4 Δομή σχολικής χρονιάς.....	57
Κεφάλαιο Πέμπτο: Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.....	58
5.1 Οργάνωση και λειτουργία σε τοπικό επίπεδο.....	58
5.1.1. Διευθυντής σχολικής μονάδας.....	58
5.1.2 Υποδιευθυντής.....	60
5.1.3 Σύλλογος Διδασκόντων.....	60
5.1.4 Σύμβουλος Σχολικής Ζωής.....	61
5.1.5 Σχολική Επιτροπή.....	62
5.1.6 Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων.....	62
5.2 Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε περιφερειακό επίπεδο.....	63
5.2.1 Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης.....	63
5.2.2 Υπηρεσιακά Συμβούλια.....	64
5.2.3 Π.Υ.Σ.Π.Ε.....	64
5.2.4 Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.....	67
5.3 Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε εθνικό επίπεδο.....	68
5.3.1 Υπουργείο Παιδείας.....	68

5.3.2 Ι.Ε.Π.....	69
5.3.3 Κ.Υ.Σ.Π.Ε.....	69
5.3.4 Ο.Σ.Κ.....	71
Κεφάλαιο Έκτο: Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο στη Μεγάλη Βρετανία.....	72
6.1 Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε τοπικό επίπεδο.....	72
6.1.1 LEAs.....	72
6.1.2 Συμβούλια εκπαιδευτικής κοινότητας γονέων, μαθητών και εκπαιδευτικών....	73
6.1.3 Σχολική Μονάδα.....	73
6.2 Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε περιφερειακό επίπεδο.....	75
6.3 Οργάνωση και λειτουργία σχολείων σε εθνικό επίπεδο.....	75
6.3.1 DfE.....	75
6.3.2 Ofsted και Ofqual.....	76
6.3.3 Standards and Testing agency και Office of Qualification and Examinations Regulations (Ofqual).....	77
6.3.4 Teaching Agency.....	77
6.3.5 Εκκλησία.....	77
Κεφάλαιο Έβδομο.....	78
7.1 Μεθοδολογία Έρευνας.....	78
7.2 Αποτελέσματα έρευνας.....	79
7.2.1 Συγκριτική μελέτη εκπαιδευτικών συστημάτων Ελλάδας και Μεγάλης Βρετανίας σε διοικητικό επίπεδο.....	79
7.2.2 Συγκριτική μελέτη εκπαιδευτικών συστημάτων Ελλάδας και Μεγάλης Βρετανίας σε εκπαιδευτικό επίπεδο.....	82

7.3 Ομοιότητες και διαφορές ελληνικού και αγγλικού εκπαιδευτικού συστήματος σε διοικητικό επίπεδο.....	84
7.4 Έκθεση ΟΟΣΑ και PISA για την Ελλάδα.....	86
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	87
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	90

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.

ΥΠΑΙΘ Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΔΕΠΠΣ Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

ΔΕΠΠΣ Διοικούσα Επιτροπή Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων

ΣΜΕΑΕ Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

ΚΕΣΥ Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης

ΔΕΠΣ Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών

ΙΕΠ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΟΣΚ Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων

ΕΠΕΣ Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο

ΠΥΣΠΕ Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΚΥΣΠΕ Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

ΟΟΣΑ Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

PISA Διεθνές Πρόγραμμα Αξιολόγησης Μαθητών, Programme for International Student Assessment

LEAs Local Education Authorities

NCC Εθνικό Συμβούλιο Προγράμματος Σπουδών

SCAA Αρχή Σχολικού Προγράμματος Σπουδών και Αξιολόγησης

SEAC Συμβούλιο Σχολικών Εξετάσεων και Αξιολόγησης

OFqual Office of Qualification and Examinations Regulations

DfE Department of Education

CES Catholic Education System

Ofsted Office for Standards in Education

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Κύριο μέλημα και σκοπός κάθε ανεπτυγμένης κοινωνίας είναι η εκπαίδευση των πολιτών της. Μέσα από την εκπαίδευση επιτυγχάνεται η πνευματική, σωματική και ψυχική καλλιέργεια του ανθρώπου, η κοινωνικοποίησή και ένταξη του ατόμου στην κοινωνία και γνώση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας. Το εκπαιδευτικό σύστημα κάθε χώρας διαμορφώνεται σύμφωνα με την οικονομική, πολιτική και κοινωνική κατάσταση που επικρατεί στη χώρα.

Στην Ελλάδα με έντονο συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα η οργάνωση, η λειτουργία και η διοίκηση της εκπαίδευσης ορίζονται από νόμους που περιέχονται στα Συντάγματα του κράτους και την εποπτεία για την εφαρμογή των διατάξεων και των νόμων έχει το Υπουργείο Παιδείας. Αντιθέτως, η Αγγλία διαθέτει ένα από τα πιο αυτόνομα αποκεντρωτικά εκπαιδευτικά συστήματα. Σύμφωνα με τον Μπουζάκη (1993) σε κράτη με αποκεντρωτικό σύστημα, η σχολική μονάδα είναι υπεύθυνη για την αποτελεσματικότητά της και την επίδοσή της, γι αυτό το λόγο θα πρέπει κάθε σχολείο να ορίζει το ίδιο τον τρόπο λειτουργίας του και οργάνωσής του.

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των εκπαιδευτικών συστημάτων στην Ελλάδα και στη Μεγάλη Βρετανία, καθώς και τον τρόπο διοίκησής τους σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Μέσα από τη συγκριτική μελέτη των δύο συστημάτων παρουσιάζονται οι διαφορές και οι ομοιότητες που υπάρχουν στα δύο συστήματα.

Σε δύο χώρες με διαφορετικό ιστορικό, κοινωνικό και πολιτικό υπόβαθρο, με διαφορετική γλώσσα και πολίτευμα είναι ενδιαφέρουσα η προσέγγιση των δύο εκπαιδευτικών συστημάτων. Η λειτουργία, η οργάνωση και η δομή των εκπαιδευτικών συστημάτων, ο ρόλος της περιφέρειας, των τοπικών αρχών και του Υπουργείου στη διοίκηση των σχολικών μονάδων τα ερευνητικά ερωτήματα που προκύπτουν από την εργασία.

Η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου χρησιμοποιήθηκε για τους στόχους της παρούσης εργασίας. Μέσα από τη βιβλιογραφία, τη νομοθεσία, τη νομολογία και τις νομικές διατάξεις έγινε η ανάλυση και περιγραφή των συστημάτων.

Η εργασία χωρίζεται σε επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται ανασκόπηση του νομοθετικού και συνταγματικού πλαισίου της εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Επίσης γίνεται εκτενής αναφορά στο Άρθρο 16 του Συντάγματος για την παιδεία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο της εκπαίδευσης στην Αγγλία από τον 12^ο έως τον 20^ο αιώνα και την πορεία και εξέλιξη της εκπαίδευσης.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύεται η οργάνωση και δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου αναφέρονται η προσχολική και δημοτική εκπαίδευση, τα πειραματικά σχολεία και η ιδιωτική εκπαίδευση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται η οργάνωση και δομή των σχολείων στη Μεγάλη Βρετανία, η προσχολική και δημοτική εκπαίδευση, τα είδη σχολείων και η δομή του σχολικού έτους.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται ο τρόπος διοίκησης, λειτουργίας και οργάνωσης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται ανάλυση και περιγραφή της οργάνωσης του αγγλικού εκπαιδευτικού συστήματος σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Στο έβδομο κεφάλαιο περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας για την παρούσα εργασία, ο σκοπός και τα ερευνητικά ερωτήματα, η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε και τα συμπεράσματα της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

1.1 ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.

Από τη σύσταση του ελληνικού κράτους ένα πρωταρχικό μέλημα της πολιτείας ήταν η οργάνωση ενός εκπαιδευτικού συστήματος, το οποίο θα συνέβαλε στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του μαθητή, ώστε να ενταχθεί μετέπειτα στην κοινωνία ως άξιος πολίτης. Ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι πολύπλευρος. Εκτός από την παροχή γνώσεων, διαμορφώνει προσωπικότητες και χαρακτήρες, χτίζει αξίες και ιδανικά. Συμβάλλει στη δημιουργία πολιτών οι οποίοι με τα κατάλληλα εφόδια και γνώσεις θα ενταχθούν στην οικονομική, πολιτική και επιστημονική ζωή της χώρας.

Από τη νηπιακή ηλικία το παιδί εντάσσεται στο κοινωνικό πλαίσιο του σχολείου. Το σχολείο και οι συμμαθητές είναι το καινούργιο κοινωνικό πλαίσιο, εκτός από την οικογένεια.

“Η έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Εκπαίδευση της UNESCO επισημαίνει τη σπουδαιότητα της κοινωνικοποίησης, δίνοντας έμφαση στους ακόλουθους στόχους της μάθησης, που αποτελούν τους πυλώνες της γνώσης: α) να μάθει στο άτομο πώς να μαθαίνει, δηλαδή πώς να αποκτά τα εργαλεία της κατανόησης του κόσμου, β) να του μάθει πώς να ενεργεί, έτσι ώστε να είναι παραγωγικό στο χώρο του, γ) να του μάθει πώς να ζει μαζί με τους άλλους, δηλαδή πώς να συμμετέχει στη ζωή τους και να συνεργάζεται μαζί τους, δ) να του μάθει πώς να υπάρχει. Η εκπαίδευση πρέπει να δώσει στους ανθρώπους την ελευθερία της σκέψης, της κρίσης, της έκφρασης των αισθημάτων και της φαντασίας, για να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και τη δυνατότητα να ελέγχουν όσο εξαρτάται από αυτούς τη ζωή τους”.(UNESCO, 1999).

Σύμφωνα με τον Κρ. Ντε Μοντιμπέρ (2000) η εκπαίδευση κρατά ζωντανό τον πολιτισμό και τις παραδόσεις του παρελθόντος.

“Η εκπαίδευση εκπληρώνει συγκεκριμένες λειτουργίες. Διαφυλάττει τον πολιτισμό του παρελθόντος. Η διαφύλαξη αυτή είναι σημαντική, γιατί ανταποκρίνεται στην ανάγκη διαίωνισης του πολιτισμού που έχουν αναπτύξει οι προηγούμενες γενιές.

Διασφαλίζει τη μετάδοση του πολιτισμού. Προάγει την κοινωνική ενσωμάτωση του ατόμου. Το εκπαιδευτικό σύστημα έχει την ευθύνη να εξοπλίζει τα άτομα με ίδιες κατηγορίες σκέψης. Συμβάλλει στον επαγγελματικό προσανατολισμό του ατόμου. Προετοιμάζει τα άτομα για την ένταξη τους στην αγορά της εργασίας. Αν ένα κράτος ενδιαφέρεται να προστατεύσει όλους τους πολίτες, τότε θα ενισχύσει την εκπαιδευτική πολιτική".(Μοντιμπέρ, 2000).

1.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Σύμφωνα με τον Μπουζάκη (1991) η πιο σημαντική μεταρρύθμιση στο χώρο της εκπαίδευση και με τη μεγαλύτερη διάρκεια την περίοδο της Αντιβασιλείας ήταν το διάταγμα του 1834, το οποίο ήταν καθοριστικό για την εκπαίδευση. Ιδρύθηκαν δημοτικά σχολεία, η εκπαίδευση στο δημοτικό ήταν επτά χρόνια, οι δάσκαλοι είχαν συγκεκριμένα καθήκοντα και διορίστηκαν επιθεωρητές.

Όπως αναφέρει ο Δημαράς (1990) το νομοσχέδιο του 1896 διαμορφώθηκε σύμφωνα με την αντίληψη ότι η μόρφωση και παιδεία των πολιτών μπορεί να βοηθήσει το κράτος να ανακάμψει οικονομικά και να δημιουργήσει πολίτες που θα συνδράμουν στην πρόοδο και την ανάπτυξη της χώρας. Το νομοσχέδιο του 1896 πρότεινε υποχρεωτική επταετή εκπαίδευση. Τα πρώτα τέσσερα χρόνια σκοπός ήταν οι μαθητές να διδάσκονται τη στοιχειώδη μόρφωση, γραφή, ανάγνωση, μαθηματικά και τα επόμενα τρία χρόνια προετοίμαζαν τους μαθητές για τη μέση εκπαίδευση. Η καθαρεύουσα αντικαθιστά την αρχαία γλώσσα διδασκαλίας και οι μαθητές διδάσκονται μαθήματα κηπουρικής, μελισσοκομίας, γεωπονίας καθώς και μαθήματα εμπορίας και τα δικαιώματα του πολίτη σύμφωνα με το σύνταγμα.

Τα επόμενα νομοσχέδια του 1913 σχετικά με την εκπαίδευση όπως τονίζει ο Ευαγγελόπουλος (1991) πρότειναν υποχρεωτική προσχολική φοίτηση από την ηλικία των τεσσάρων ετών, υποχρεωτική εξαετής φοίτηση στο δημοτικό και σε συμπληρωματικά μαθήματα προετοιμασίας για την εύρεση εργασίας και η φοίτηση δε θα διαχωριζόταν σε αρρένων και θηλέων, αλλά θα ήταν μικτό. Το νομοσχέδιο του 1913 δεν εφαρμόστηκε παρά μόνο αργότερα σε νομοσχέδια του 1917 και 1929.

Το νομοσχέδιο του 1917 υπό την κυβέρνηση του Βενιζέλου σύμφωνα με τον Ευαγγελόπουλο (1987) πρότεινε να καθιερωθεί η δημοτική γλώσσα ως επίσημη

γλώσσα διδασκαλίας με την καθαρεύουσα να διδάσκεται παράλληλα με τη δημοτική στις δύο τελευταίες τάξεις του δημοτικού. Τα βιβλία της γλώσσα για τις τέσσερις τάξεις του δημοτικού γράφτηκαν στη δημοτική καθώς και το βιβλίο των μαθηματικών. Επίσης οι συγγραφείς των διδακτικών βιβλίων έχουν την ελευθερία να αποφασίσουν για την ύλη και τη γραφή των βιβλίων. Δύο βιβλία σταθμός στη μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης ήταν το "Αλφαβητάρι με τον Ήλιο" και το "Σαν τα ψηλά βουνά" του Ζαχαρία Παπαντωνίου. Ο Βενιζέλος πίστευε ότι αυτά τα αναγνωστικά ήταν η πιο σημαντική προσφορά που θα μπορούσε να αφήσει στις επόμενες γενιές.

Σύμφωνα με τον Καραφύλλη (2002) το 1928 με τη νίκη του κόμματος των Φιλελευθέρων έρχεται ο νόμος 4397/1929 όπου η πρώτη βαθμίδα εκπαίδευσης είναι το νηπιαγωγείο και το δημοτικό το οποίο γίνεται εξαετής από τετραετής, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο μάθημα των Νέων Ελληνικών και στη δημοτική γλώσσα ως γλώσσα διδασκαλίας. Σκοπός του νηπιαγωγείου ήταν η πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών και σκοπός της εκπαίδευσης στο δημοτικό ήταν η διδασκαλία των απαραίτητων γνώσεων και την προετοιμασία των μαθητών για την ένταξη στην κοινωνία και την εύρεση εργασίας.

Το 1944 η Πολιτική Επιτροπή Εθνικής Απελευθέρωσης λαμβάνει προοδευτικά μέτρα για την εκπαίδευση. Καθιερώνεται η δημοτική γλώσσα όπως και το μονοτονικό σύστημα, ιδρύονται παιδικοί σταθμοί και νηπιαγωγεία και η φοίτηση στο δημοτικό είναι οκταετής.

Το 1976 ψηφίζεται ο νόμος 309/1976 όπου αναφέρεται στην οργάνωση και τη διοίκηση της γενικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο νόμο η υποχρεωτική φοίτηση παρατείνεται από 6 σε 9 χρόνια, η γενική δημόσια εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης η επίσημη γλώσσα είναι η νεοελληνική και θεσμοθετούνται θέματα όσον αφορά της διοίκηση στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Το 1977 ψηφίστηκε ο νόμος Ν. 682/77 (ΦΕΚ Α' 244) περί Ιδιωτικών σχολείων Γενικής Εκπαίδευσης και Σχολικών Οικοτροφείων. Σύμφωνα με τον συγκεκριμένο νόμο τα ιδιωτικά σχολεία γενικής εκπαίδευσης είναι τα αντίστοιχα προς τα δημόσια σχολεία γενικής πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ιδρύονται και συντηρούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Με την άνοδο του σοσιαλιστικού κόμματος στη διακυβέρνηση της χώρας το 1981, όπως αναφέρει ο Μπουζάκης (1991) καθιερώνεται το μονοτονικό σύστημα, η δημοτική γλώσσα καθιερώνεται ως επίσημη, επίσης καθιερώνεται το σχολικό συμβούλιο με σκοπό την επιμόρφωση και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και καταργούνται οι επιθεωρητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ο επόμενος νόμος που ψηφίζεται για την εκπαίδευση είναι ο 1566/1985 και αφορά τη δομή της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον νόμο 1566/1985 *“Σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά”*.

Σύμφωνα με τον Μπουζάκη (1991) σκοπός του νόμου είναι οι μαθητές να γίνουν υπεύθυνοι πολίτες που θα υπερασπιστούν τη δημοκρατία, την ελευθερία, την ανεξαρτησία και την πίστη της χώρας τους, να αναπτύσσουν και να καλλιεργούν το πνεύμα τους και τα ενδιαφέροντά τους, να αποκτήσουν κριτική σκέψη και αντίληψη, να σέβονται τις αξίες και τις παραδόσεις της πατρίδας, ώστε να συμβάλουν στην ανάπτυξη και την πρόοδο της χώρας. Για την επίτευξη των στόχων αυτών απαραίτητα είναι τα αναλυτικά προγράμματα και τα σχολικά βιβλία με τις κατάλληλες οδηγίες και σωστά διατυπωμένα για κάθε μάθημα ξεχωριστά, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών, το αρμονικό κλίμα και πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών.

Όπως επίσης επισημαίνει ο Ευαγγελόπουλος (1988) με τον νόμο 1566/1985 τα δημοτικά σχολεία και τα νηπιαγωγεία εντάσσονται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η εκπαίδευση τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν από το κράτος, όπως και τα διδακτικά βιβλία τόσο στους μαθητές όσο και στους εκπαιδευτικούς παρέχονται δωρεάν. Όσον αφορά τα νηπιαγωγεία, το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία τους και η φοίτηση είναι διετής. Απώτερος σκοπός της εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο είναι να συμβάλει στη σωματική, νοητική και συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών, καθώς και στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων τους, στην ανάπτυξη της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές τους και στην ενθάρρυνση να λαμβάνουν

πρωτοβουλίες. Παρόμοια και στο δημοτικό σκοπός της εκπαίδευσης είναι οι μαθητές να αναπτύξουν τη σωματική και νοητική τους υγεία, να κατανοούν τις παρεχόμενες γνώσεις, να κάνουν ορθή χρήση του προφορικού και γραπτού λόγου και να αναπτύξουν και να βελτιώσουν τις δεξιότητες τους. Στα δημοτικά σχολεία η φοίτηση είναι εξαετής και το μάθημα των καλλιτεχνικών, της μουσικής, των αγγλικών και τη

Επίσης υπάρχει ξεχωριστή μέριμνα για την ειδική αγωγή. Οι μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες φοιτούν σε ειδικά δημοτικά σχολεία ή στη γενική εκπαίδευση, όπου εκπαιδευτικοί με ειδικευση στην ειδική αγωγή λειτουργούν ως παράλληλη στήριξη στους μαθητές.

Το προεδρικό διάταγμα 301/1996 ορίζει το αναλυτικό πρόγραμμα στην ειδική αγωγή. *“Σκοπός του αναλυτικού προγράμματος είναι τα παιδιά αναπτύξουν την ικανότητα της επικοινωνίας τον προφορικό λόγο, να κατακτήσουν τους μηχανισμούς της ανάγνωσης και της γραφής, να βιώσουν τη χαρά της δημιουργίας και της αισθητικής απόλαυσης, να γνωρίσουν το φυσικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον, να βιώσουν τη χαρά της δημιουργίας και της αισθητικής απόλαυσης, και να οργανώσουν την προσωπικότητά τους”*.

Ο νόμος 2817/2000 που ψηφίστηκε το 2000 διαχώρισε την ειδική αγωγή με τη γενική αγωγή. Επιστήμονες και εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής σχεδίασαν το συγκεκριμένο νόμο, προκειμένου παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες να ενταχθούν σε σχολεία γενικής αγωγής. Απώτερος σκοπός του Υπουργείου Παιδείας είναι να αναπτυχθούν οι ικανότητες και δεξιότητες των παιδιών με ειδικές ανάγκες και να ενταχθούν στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό πλαίσιο. Σύμφωνα με την Πολυχρονοπούλου (2003), η δημιουργία τμημάτων ένταξης και παράλληλης στήριξης στα γενικά σχολεία με εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής είναι μια σημαντική βοήθεια και υποστήριξη στους μαθητές που αντιμετωπίζουν μαθησιακές δυσκολίες. Με τον συγκεκριμένο νόμο ιδρύθηκαν επίσης τα Κέντρα Διάγνωσης Αξιολόγησης και Υποστήριξης (Κ.Δ.Α.Υ.), τα οποία αργότερα με τον νόμο 3699/2008 μετονομάστηκαν σε (ΚΕΔΔΥ) Κέντρα Διαφοροδιάγνωσης Διάγνωσης και Υποστήριξης και το 2018 μετονομάστηκαν σε (ΚΕΣΥ) Κέντρα Εκπαιδευτικής και Συμβουλευτικής Υποστήριξης. Όπως αναφέρουν οι Λαμπροπούλου και Παντελιάδου (2008), στα ΚΕΣΥ προσφέρουν συμβουλευτική, ψυχολογική και υποστηρικτική υπηρεσία σε μαθητές και γονείς. Επίσης στα ΚΕΣΥ με το επιστημονικό προσωπικό

που διαθέτει οι μαθητές λαμβάνουν τη διάγνωση και το ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που χρειάζεται να ακολουθήσουν στο σχολείο τους.

Εν συνεχεία με την υπουργική απόφαση Αριθ. 21072α/Γ2/2003 ΦΕΚ 303/Β/13-3-2003 καθορίζεται το (Δ.Ε.Π.Σ.) Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για το Νηπιαγωγείο και για την υποχρεωτική εκπαίδευση. Σκοπός του υπουργείου είναι να προωθηθούν:

“Η εξασφάλιση συνθηκών που επιτρέπουν στο μαθητή να αναπτύξει την προσωπικότητά του με ισχυρή αυτοαντίληψη, συναισθηματική σταθερότητα, κριτική και διαλεκτική ικανότητα καθώς και θετική διάθεση για συνεργασία και αυτενέργεια^ μια προσωπικότητα υπεύθυνη, δημοκρατική και ελεύθερη, με κοινωνικές και ανθρωπιστικές αρχές, χωρίς θρησκευτικές και πολιτισμικές προκαταλήψεις. Η δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της δια βίου ανανέωσης γνώσεων και δεξιοτήτων. Η καλλιέργεια της ικανότητας κάθε ατόμου για κριτική προσέγγιση των νέων τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας. Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και την καλλιέργεια κοινών στάσεων και αξιών. Η καλλιέργεια της συνείδησης του ευρωπαίου πολίτη με την ταυτόχρονη διατήρηση της εθνικής μας ταυτότητας και της πολιτισμικής μας αυτογνωσίας και η ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και συλλογικότητας”.

Η επόμενη υπουργική απόφαση που αφορά την εκπαίδευση είναι η Αριθμ. Φ.12/773/77094/Γ1/2006 και αφορά τη δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τη υπουργική απόφαση εισάγεται η δεύτερη ξένη γλώσσα στη Έ και Στ΄ τάξη του δημοτικού σχολείου για δύο ώρες την εβδομάδα και αναμορφώνεται το διδακτικό ωρολόγιο πρόγραμμα των δημοτικών σχολείων.

Το 2006 ψηφίστηκε ο νόμος 3467/2006- ΦΕΚ 128/Α/21-6-2006 ο οποίος αφορά τη στελέχωση της δημόσιας εκπαίδευσης. Οι θέσεις των στελεχών είναι, σχολικοί σύμβουλοι δημοτικής εκπαίδευσης, σχολικοί σύμβουλοι προσχολικής αγωγής, σχολικοί σύμβουλοι ειδικής αγωγής, διευθυντές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, προϊστάμενοι γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, προϊστάμενοι γραφείων φυσικής αγωγής, διευθυντές σχολικών μονάδων ειδικής αγωγής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για την επιλογή των στελεχών της εκπαίδευσης συγκροτούνται συμβούλια από την υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Τον Οκτώβριο του 2008 ψηφίστηκε ο νόμος 3699/2008 με τίτλο «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών σε άτομα με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες», με τον οποίο η ειδική αγωγή μετονομάζεται σε ειδική αγωγή και εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Γίνεται λόγος ξανά για την υποχρεωτική και δωρεάν εκπαίδευση στην ειδική αγωγή, παρόλο που ήταν ήδη θεσμοθετημένο με τον πρώτο νόμο που ψηφίστηκε για την ειδική αγωγή τον 1143/1981. Επίσης διασφαλίζεται η πρόσβαση των παιδιών με ειδικές ανάγκες καθώς και των γονέων τους σε όλες τις κοινωνικές δομές και υπηρεσίες.

Με τον νόμο 3699/2008 δημιουργούνται σχολικές μονάδες ΣΜΕΑ, οι οποίες το 2018 μετονομάζονται σε ΣΜΕΑΕ (Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης), τα ΚΔΑΥ μετονομάζονται σε ΚΕ.Δ.Δ.Υ. όπως έχει προαναφερθεί και είναι υπεύθυνα για τις γνωματεύσεις των παιδιών, κατατάσσοντάς ανάλογα με τις μαθησιακές δυσκολίες που έχουν στην ανάλογη σχολική δομή. Μαθητές με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες μπορούν να φοιτήσουν σε τάξη γενικού σχολείου με παράλληλη στήριξη ή σε τμήμα ένταξης, ενώ μαθητές με σοβαρότερες μαθησιακές δυσκολίες φοιτούν σε ΣΜΕΑΕ. Η παράλληλη στήριξη σύμφωνα με τον Μαυροπαλιά (2013) έχει υποστηρικτική συμβολή και ο ειδικός παιδαγωγός δρα παράλληλα με τον εκπαιδευτικό της τάξης βοηθώντας στην υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος. Παρά τις προσπάθειες και τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει όλα αυτά τα χρόνια για τους μαθητές με ειδικές ανάγκες και την ισότιμη ένταξη τους στην εκπαιδευτική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή, υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος που χρειάζεται, ώστε τα άτομα με ειδικές ανάγκες να νιώσουν ισότιμα μέλη της κοινωνίας.

“Στις 20 Ιουνίου 2017 δύο υπουργικές αποφάσεις που αφορούν την ειδική αγωγή και εκπαίδευση τροποποιούν τις ήδη υπάρχουσες αποφάσεις. Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2017) από το σχολικό έτος 2017-18 στα ειδικά δημοτικά σχολεία θα εφαρμόζεται δωρο υποχρεωτικό πρόγραμμα διδασκαλίας και οι μαθητές θα σχολάνε στις 13:15 αντί για 12:25 που σχολούσαν από την ίδρυση των ειδικών σχολείων. Επίσης σε όλα τα ειδικά νηπιαγωγεία και ειδικά δημοτικά σχολεία προσφέρεται η δυνατότητα λειτουργίας ολοήμερου προγράμματος, το οποίο διαρκεί έως τις 16:00. Έτσι, με τον καθορισμό νέων ωρολογίων προγραμμάτων των ειδικών νηπιαγωγείων και των ειδικών δημοτικών σχολείων της χώρας, τα σχολεία

αυτά προσαρμόζουν τις ώρες λειτουργίας τους με τα αντίστοιχα της γενικής εκπαίδευσης”.

“Τέλος με το νόμο 4521/2018 θεσμοθετείται η δίχρονη υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση. “Ειδικότερα, από το σχολικό έτος 2018-2019 αρχίζει σε 184 δήμους της χώρας η υποχρεωτική φοίτηση των νηπίων που θα συμπληρώσουν την 31/12/2018 την ηλικία των 4 ετών. (Κοινή Υπουργική Απόφαση 66981/Δ1/27-4-2018). Σε βάθος τριετίας, η δίχρονη προσχολική εκπαίδευση θα γίνει υποχρεωτική για το σύνολο των δήμων της χώρας και θα ενταχθεί στο πλαίσιο της 10χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Συνεπώς, η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Ελλάδα θα επεκταθεί στα 11 χρόνια, από την ηλικία των 4 έως την ηλικία των 15 ετών”.(eacea.ec.europa.eu).

Συνοψίζοντας θα μπορούσε να ειπωθεί πως η περίοδος 1975 έως σήμερα ήταν καθοριστική για την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και επιτυγχάνει στόχους οι οποίοι εκκρεμούσαν απ’ τις αρχές του αιώνα. Η εκπαίδευση και το σχολείο έχει άρρηκτη σχέση με τη ζωή και την κοινωνία, δημιουργούνται αναλυτικά προγράμματα εκπαίδευσης και συνδέεται η εκπαίδευση με τις ανάγκες της πολιτείας. Επίσης γίνονται ουσιαστικές αλλαγές που αφορούν την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, ώστε η μεταλαμπάδευση των γνώσεων να είναι ουσιαστική και οι εκπαιδευτικοί να συμβάλλουν στη σωστή ένταξη των μαθητών στην κοινωνία ως άξιοι και ικανοί πολίτες.

1.3 ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Σύμφωνα με τον Γεωργόπουλο (1990) το Σύνταγμα της Επιδάουρου το 1822 δεν περιελάμβανε διάταξη σχετικά με την εκπαίδευση, ενώ το Σύνταγμα του Άστρους το 1823 εισάγει τη μέθοδο της αλληλοδιδασκτικής σε όλα τα σχολεία. Το Σύνταγμα της Τροιζήνας το 1827 αναγνωρίζει την παιδεία ως αγαθό για όλους, δίνει τη δυνατότητα ίδρυσης ιδιωτικών σχολείων και την εκλογή διδασκάλων. Ο Καποδίστριας αναφέρθηκε στην ανάγκη να τεθούν βάσεις για τη στοιχειώδη εκπαίδευση.

Όταν η βάση αυτή τεθή επάνω εις σταθερά θεμέλια, τότε χρέος της Κυβερνήσεως ως θέλει εἶσθαι τὸ νὰ συστήσῃ χωρὶς ἀναβολὴν κεντρικὰ Σχολεῖα εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς Ἐπικρατείας, ὅπου οἱ κατὰ τὴν Ἀλληλοδιδασκτικὴν τελειοποιηθέντες

μαθηταί θέλουν κατασταθῆ ἐπιδεικτικοί διδασκαλίας ἀνωτέρας εἷς τε τὴν φιλοσοφίαν καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ εἰς τὰς τέχνας» Ἡ φροντίδα τῆς πολιτείας δεν πρέπει να καλύπτει μόνο «τὴν κοινὴν τῶν ἀρσενικῶν προπαιδεῖαν» ἀλλὰ και «τῶν κορασίων τὴν δημοσίαν ἀνατροφὴν καὶ διδασκαλίαν». (Γεωργόπουλος, 1990).

“Το «Ἡγεμονικό» Σύνταγμα του 1832, το οποίο δεν εφαρμόστηκε ποτέ, ὀρίζε ὅτι οἱ Ὑπουργοὶ Γραμματεῖς εἶναι ἐπτὰ (κατ’ ἀνώτατο ὄριο), ἓνας εκ τῶν ὁποίων ἦταν «ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως»”.

Το 1843 ἡ Α’ Εθνικὴ Συνέλευση ἡ ὁποία ἐργάστηκε στὴν Αθήνα γιὰ τὸ νέο Σύνταγμα, τὸ ὁποῖο κυρώθηκε ἀπὸ τὸν Ὅθωνα τὸ 1844. Σύμφωνα με τὸ Σύνταγμα τοῦ 1843 τὸ κράτος ἀναλαμβάνει τὶς δαπάνες τῆς ἐκπαίδευσης καὶ στὴ δημοτικὴ τὸ κράτος συμβάλλει οικονομικὰ ἀνάλογα με τὶς ἀνάγκες τῶν δήμων. Ἐπίσης δίνεται τὸ δικαίωμα στὸν κάθε πολίτη νὰ ιδρύσει διδασκαλεῖα ἀν τῆρεῖ τοὺς νόμους τοῦ κράτους.

“Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1864, προϊόν τῆς « Β’ ἐν Αθήναις Εθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως» που ἀκολούθησε τὴ λαϊκὴ ἐξέγερση κατὰ τοῦ Ὅθωνα, περιλάμβανε 110 ἀρθρα, ἦταν ἐπηρεασμένο ἀπὸ τὰ συντάγματα τοῦ Βελγίου (1831) καὶ τῆς Δανίας (1849) καὶ ἐμέλλε νὰ ἰσχύσει (με τὶς ἀναθεωρήσεις τοῦ 1911 καὶ τοῦ 1952) γιὰ περισσότερα ἀπὸ 100 χρόνια. Σχετικὰ με τὴν παιδεία τὸ ἀρθρο 16 ἀντιγράφει καθ’ ὁλοκληρία τὸ ἀρθρο 11 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844”. (Γεωργιάδου, 2021).

Ὅπως ἐπισημαίνει ὁ Δημαράς (1990) τὸ Σύνταγμα τοῦ 1925 (ἀρθρο 21) τὸ ὁποῖο ψηφίστηκε ἀπὸ τὴ Δ’ Εθνικὴ Συνέλευση ὀρίζε τὴν τέχνη, τὴν ἐπιστὴμη καὶ τὴ διδασκαλία ἐλεύθερες, ἡ υποχρεωτικὴ στοιχειώδη ἐκπαίδευση ὀρίζεται στα ἕξι χρόνια καὶ τὸ κράτος, οἱ δήμοι καὶ οἱ ὀργανισμοὶ τοπικῆς αὐτοδιοίκησης ἀναλαμβάνουν τὴ χρηματοδότηση τῶν σχολείων.

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952, λόγω τῶν ἰδιαίτερων κοινωνικοπολιτικῶν συνθηκῶν που ἐπικρατοῦσαν κατὰ τὴν ἐκπόνηση τοῦ, υπῆρξε ἀντιδραστικὸ καὶ ἀνελεύθερο καὶ ἔμεινε σε μεγάλο βαθμὸ προσκολλημένο στα συνταγματικὰ κείμενα τοῦ 1864/1911 καὶ τοῦ 1927. Ἀντιστοιχοῦσε σε ἓνα πολιτικὸ σύστημα οἰζυμμένης πολιτικῆς ἀντίδρασης, που ἔπρεπε νὰ συντηρήσει ὅλες τὶς παραμέτρους τοῦ μετεμφυλιακοῦ κράτους. Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 λόγω τῶν ἰδιαίτερων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν που ἐπικρατοῦσαν στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὸν ἐμφύλιο υπῆρξε ἀντιδραστικὸ,

με έλλειψη ελευθερίας και προσκολλημένο στα Συντάγματα των 1864, 1911 και 1927. Το Σύνταγμα του 1952 αποτελούνταν από 114 άρθρα και έδινε το δικαίωμα στο κράτος και στην τοπική αυτοδιοίκηση να προστατεύουν την παιδεία. Η εκπαίδευση χωρίζεται σε στοιχειώδη μέση και ανωτάτη και σκοπός της εκπαίδευσης είναι η διαμόρφωση της πνευματικής και ηθικής παιδείας των νέων. Επίσης επιτρέπεται σε ιδιώτες να ιδρύουν εκπαιδευτήρια, τα οποία θα λειτουργούν σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους.

Εν συνεχεία την περίοδο της διδακτορίας ψηφίστηκαν δύο Συντάγματα, το 1968 και το 1973. Σύμφωνα με τα συγκεκριμένα Συντάγματα και το άρθρο 17 το κράτος έχει την απόλυτη ευθύνη για την παιδεία καθώς και για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης. Βασικός σκοπός της εκπαίδευσης είναι η πνευματική και ηθική εκπαίδευση των μαθητών και των χριστιανικών αρχών.

Το νέο Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 16) προβλέπει ότι η Παιδεία *“αποτελεί βασική αποστολή του κράτους, έχει δε σκοπόν της την ηθικήν, πνευματικήν, επαγγελματικήν και φυσικήν αγωγήν των Ελλήνων, την ανάπτυξιν της εθνικής και θρησκευτικής συνειδήσεως και την διάπλασιν αυτών ως ελευθέρων και υπευθύνων πολιτών, τα έτη υποχρεωτικής φοιτήσεως δεν δύναται να είναι ολιγότερα των εννέα, πάντες οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας”*.

Σύμφωνα με τον Χατζηστεφανίδη (1990) η βασική αρχή του συντάγματος είναι ότι το κράτος είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη της τέχνης, της επιστήμης, της έρευνας και της διδασκαλίας. Επίσης παρόλο του ότι υπάρχει ελευθερία στη διδασκαλία και ακαδημαϊκή ελευθερία οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να υπακούν στο Σύνταγμα. Όπως αναφέρει ο Χρυσόγονος (2002) σε αντίθεση με τα προηγούμενα συντάγματα που θεωρούσαν την παιδεία ατομικό δικαίωμα, το σύνταγμα του 1975 θεωρεί την παιδεία και κοινωνικό δικαίωμα, εξαιτίας της προσπάθειας του ελληνικού κράτους να υιοθετήσει πιο φιλελεύθερο μοντέλο μεταρρύθμισης. Ο Μπουζάκης (2005) υποστηρίζει πως το νέο Σύνταγμα με βάση τις κοινωνικές και πολιτικές μεταβολές στο ελληνικό κράτος και την υιοθέτηση του φιλελεύθερου μοντέλου μεταρρύθμισης δημιουργεί ένα σχολείο που είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για την κοινωνικοποίηση και την πολιτική ένταξη του ατόμου στην κοινωνία. Το Σύνταγμα του 1975 αναθεωρήθηκε το 1986, το 2001, το 2008 και το 2019.

1.4 ΑΡΘΡΟ 16 ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ (ΠΑΙΔΕΙΑ, ΤΕΧΝΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΗ).

Από το 1797 με το Σύνταγμα του Ρήγα έως και σήμερα οι νόμοι και τα άρθρα που αφορούν την εκπαίδευση έχουν αναθεωρηθεί ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιόδου. Όπως αναφέρει ο Καραμπερόπουλος (2020) το Σχέδιο Συντάγματος του Ρήγα του 1797, Άρθρο 22 αναφέρει ότι: “Όλοι χωρίς εξαίρεσιν έχουν χρέος να ηξεύρουν γράμματα, η πατρίς έχει να καταστήσει σχολεία εις όλα τα χωρία δια τα αρσενικά και θηλυκά παιδιά. Εκ των γραμμάτων γεννάται η προκοπή με την οποία λάμπουν τα ελεύθερα έθνη, να εξηγούνται οι παλαιοί ιστορικοί συγγραφείς. Εις δε τας μεγάλας πόλεις να παραδίδεται η Γαλλική και η Ιταλική γλώσσα, η δε Ελληνική να ήναι απαραίτητος”.

Στο Σύνταγμα του Άστρους του 1823 το Άρθρο πζ' τονίζει την ανάγκη: “Συστηματικώς να οργανισθή η εκπαίδευσις της νεολαίας, και να εισαχθεί καθ' όλην την Επικράτειαν η Αλληλοδιδασκτική μέθοδος από την Διοίκησιν”.

Στο Σύνταγμα “Ηγεμονικό” του 1832 το Άρθρο 28 αναφέρει ότι “Όλοι οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα ν' αποκτώσι μέρος των υλικών και ηθικών αγαθών, οίον κτήματα και χρήματα και παιδείαν, και να απολαύωσι μετ' ασφαλείας τους καρπούς των πόνων των, να συσταίνωσι καταστήματα παιδευτικά, βιομηχανίας και τεχνών, και να φροντίζωσι περί της ιδίας αυτών και των ιδίων τέκνων ευπορίας και εκπαιδεύσεως, συμμορφούμενοι με τους τεθησομένους περί τούτων νόμους”.

Το Σύνταγμα του 1844 (άρθρο 11) και του 1864 (άρθρο 16) αναφέρουν ότι “Η ανωτέρα εκπαίδευσις ενεργείται δαπάνη του Κράτους, εις δε την δημοτικήν συντρέχει και το Κράτος κατά το μέτρον της ανάγκης των δήμων. Έκαστος έχει το δικαίωμα να συσταίνη εκπαιδευτικά καταστήματα, συμμορφούμενος με τους νόμους του κράτους”.

Στο Σύνταγμα του 1911 το Άρθρο 16 αναφέρεται στο ότι η “Η εκπαίδευσις, διατελούσα υπό την ανωτάτην εποπτείαν του κράτους, ενεργείται δαπάνη αυτού. Η στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι δι' άπαντας υποχρεωτική, παρέχεται δε δωρεάν υπό του κράτους. Επιτρέπεται εις ιδιώτας και εις νομικά πρόσωπα η ίδρυσις ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατά το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους”.

Στο Σύνταγμα του 1925 στο Άρθρο 21 αναφέρεται ότι “Η εκπαίδευσις διατελεί υπό την ανωτάτην εποπτείαν του κράτους και ενεργείται δαπάνη αυτού ή των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως”. Επίσης η στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι δι' όλους

υποχρεωτική, παρέχεται δε δωρεάν υπό του Κράτους (...)Εις την οργάνωση της εκπαιδύσεως να λαμβάνονται υπ' όψιν αι βιωτικάί ανάγκαι και επιδιώκεται, όπως τα πνευματικά αγαθά γίνονται όσον το δυνατόν περισσότερον κτήμα όλων των πολιτών, δια τους οποίους πρέπει να δημιουργούνται από απόψεως εκπαιδύσεως εξ ίσου ευνοϊκαί συνθήκαι προς ανάπτυξιν της ιδιοφυΐας των και εν γένει των πνευματικών των ικανοτήτων. Προς τούτο συνιστώνται υπό του Κράτους και των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως υποτροφίαί δια τους ευδοκιμούντας εις τα γράμματα και τα τέχνας απόρους νέους. Επιτρέπεται εις ιδιώτας και νομικά πρόσωπα η ίδρυσις ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατά το Σύνταγμα και τους νόμους του Κράτους”.

Στο Σύνταγμα του 1927 στο Άρθρο 23 όπως αναφέρεται στην Ελληνική Βουλή “Η εκπαίδευσις διατελεί υπό την ανωτάτην εποπτείαν του Κράτους και ενεργείται δαπάνη αυτού ή των οργανισμών της τοπικής αυτοδιοικήσεως. Η στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι δι' όλους υποχρεωτική, παρέχεται δε δωρεάν υπό του Κράτους (...) Επιτρέπεται εις ιδιώτας και νομικά πρόσωπα η ίδρυσις ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατά το Σύνταγμα και τους νόμους του Κράτους”.

Στο Σύνταγμα του 1948 στο Άρθρο 9 “Η εκπαίδευσις διατελεί υπό την ανωτάτην εποπτείαν του Κράτους και ενεργείται δαπάνη αυτού ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως. Εις πάντα τα σχολεία μέσης και στοιχειώδους εκπαιδύσεως η διδασκαλία αποσκοπεί εις την πνευματικήν και ηθικήν αγωγήν και την ανάπτυξιν της εθνικής συνειδήσεως των νέων επί τη βάσει των ιδεολογικών κατευθύνσεων του ελληνικού και χριστιανικού πολιτισμού. Η στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι δι' όλους υποχρεωτική, παρέχεται δε δωρεάν υπό του κράτους (...) Επιτρέπεται, κατόπιν αδείας της Κυβερνήσεως, εις ιδιώτας μη εστερημένους των πολιτικών των δικαιωμάτων και εις νομικά πρόσωπα η ίδρυσις εκπαιδευτηρίων λειτουργούντων κατά το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους”.

Στο Σύνταγμα του 1952 στο Άρθρο 16 όσον αφορά την εκπαίδευση “Η Παιδεία τελεί υπό την ανωτάτην εποπτείαν του Κράτους και ενεργείται δαπάνη αυτού ή των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως. Η στοιχειώδης εκπαίδευσις είναι δι' όλους υποχρεωτική, παρέχεται δε δωρεάν υπο του Κράτους. Ο νόμος ορίζει τα έτη της υποχρεωτικής φοιτήσεως, τα οποία δεν δύνανται να είναι ολιγώτερα των εξι. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα αυτοδιοικούνται υπό την εποπτείαν του κράτους, οι δε καθηγηταί τούτων είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Επιτρέπεται, κατόπιν αδείας της αρχής, εις ιδιώτας με εστερημένους των πολιτικών δικαιωμάτων και εις νομικά

πρόσωπα η ίδρυσις εκπαιδευτηρίων λειτουργούντων κατά το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους».

Στο Σύνταγμα του 1968 και του 1973 στο Άρθρο 17 *“Η παιδεία τελεί υπό την ανωτάτην εποπτείαν του Κράτους, παρέχεται δαπάναις αυτού, σκοπεί δε και εις την ηθικήν και πνευματικήν αγωγήν και την ανάπτυξιν της εθνικής συνειδήσεως των νέων επί τη βάσει των αξιών του ελληνικού και του χριστιανικού πολιτισμού. Τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι αυτοδιοικούμενα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, λειτουργούν υπό την εποπτείαν του Κράτους και ενισχύονται οικονομικώς υπ’ αυτού. Οικαθηγηταί των είναι δημόσιοι υπάλληλοι. Αι αρχαί των εκλέγονται παρά των τακτικών καθηγητών αυτών. Την κρατικήν εποπτείαν επί των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ασκεί ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων δια Κυβερνητικού Επιτρόπου, ως νόμος ορίζει. Επιτρέπεται, κατόπιν αδείας της αρχής, εις ιδιώτας μη εστερημένους των πολιτικών δικαιωμάτων και εις νομικά πρόσωπα η ίδρυσις εκπαιδευτηρίων, λειτουργούντων κατά το Σύνταγμα και τους νόμους του Κράτους. Οι ιδρύοντες ιδιωτικά εκπαιδευτήρια και οι διδάσκοντες εις ταύτα δέον να κέκτηνται τα δια τους δημοσίους υπαλλήλους απαιτούμενα ηθικά και λοιπά προσόντα, ως νόμος ορίζει”*.(Ταζανίτης,1976).

Το άρθρο 16 στο Σύνταγμα του 1975, του 1986 και όπως αναθεωρήθηκε το 2019 από την Ελληνική Βουλή καθιερώνει το δικαίωμα στη μόρφωση ως ατομικό, κοινωνικό και συνταγματικό δικαίωμα. Το περιεχόμενο του άρθρου όπως αυτό αναφέρεται στο Σύνταγμα έχει ως εξής:

1. Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα.
2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγγελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.
3. Τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.
4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που

διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή κρατική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους.

5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του κράτους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους. Συγχώνευση ή κατάτμηση ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, μπορεί να γίνει και κατά παρέκλιση από κάθε αντίθετη διάταξη, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους. Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται". Ειδικός νόμος ορίζει όσα αφορούν τους φοιτητικούς συλλόγους και τη συμμετοχή των σπουδαστών σε αυτούς.
6. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτούργημα, με τις προϋποθέσεις που νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεν μπορούν να παυθούν προτού λήξει σύμφωνα με το νόμο ο χρόνος υπηρεσίας τους παρά μόνο με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 88 παράγραφος 4 και ύστερα από απόφαση συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εφόσον εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους.
7. Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το κράτος και με σχολές ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια, όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές.

8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σε αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους. Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται.
9. Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του κράτους. Το κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των αθλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους.

“Το άρθρο 16 του Συντάγματος κατοχυρώνει αρχικά το ατομικό δικαίωμα στην παιδεία ή αλλιώς τη γενική ελευθερία της παιδείας. Η ελευθερία αυτή εξασφαλίζει έναν ελάχιστο και απαραβίαστο χώρο μέσα στον οποίο το άτομο αυτοπροσδιορίζεται ως προς τη σχέση του με την παιδεία, επιλέγοντας κυριαρχικά την κατεύθυνση που επιθυμεί να ακολουθήσει, κυρίως μέσω της επιλογής εκπαιδευτηρίου. Οι ελευθερίες αυτές ασκούνται μέσα στα νομοθετημένα πλαίσια, τα οποία με όρους ισότητας και διαφάνειας εξασφαλίζουν την οργάνωση και εύρυθμη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος.

Παράλληλα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, η εκπαίδευση ρητά αναγορεύεται σε αποστολή του κράτους, η οποία θεμελιώνει επιμέρους υποχρεώσεις των κρατικών οργάνων και ιδίως του νομοθέτη, όπως την ανάπτυξη και προαγωγή της έρευνας και της διδασκαλίας ή την υποχρέωση παροχής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες. Στις κρατικές αυτές υποχρεώσεις αντιστοιχούν κοινωνικά δικαιώματα, όπως καταρχήν το γενικό δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση ή, ειδικότερα, το δικαίωμα δωρεάν παιδείας, καθώς και θεσμικές εγγυήσεις, όπως η πλήρη αυτοδιοίκηση των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και η ιδιότητα των καθηγητών τους ως δημοσίων λειτουργών. Τέλος, το άρθρο 16 καθιερώνει και μία θεμελιώδη υποχρέωση του πολίτη, την εννιάχρονη υποχρεωτική εκπαίδευση”.(Γεωργιάδου, 2021).

Η πρώτη αναφορά στη εκπαίδευση δίνεται στο Σχέδιο Συντάγματος του Ρήγα, όπου επισημαίνεται και αναγνωρίζεται η σημασία της εκπαίδευσης και αργότερα στο

Σύνταγμα του 1844 και έως το Σύνταγμα του 1952 το κράτος αναλαμβάνει μέρος της χρηματοδότησης των σχολείων. Στο Σύνταγμα του 1911 προβλέπεται η δωρεάν παιδεία μόνο για τη στοιχειώδη εκπαίδευση κάτι το οποίο θα ισχύει μέχρι και

το Σύνταγμα του 1952, ενώ η δωρεάν παιδεία για όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης εμφανίζεται στο Σύνταγμα του 1975.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ.

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ (12^{Ος} ΑΙΩΝΑΣ-20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ).

Το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας είναι το μεγαλύτερο νησί των βρετανικών νήσων και αποτελείται από την Αγγλία, την Ουαλία, τη Σκωτία και τη Βόρεια Ιρλανδία. Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Eyridice (2019) αρχηγός του κράτους είναι ο μονάρχης και αρχηγός της κυβέρνησης ο πρωθυπουργός. Το κοινοβούλιο, το οποίο βρίσκεται στην πρωτεύουσα της Αγγλίας, στο Λονδίνο ψηφίζει τη νομοθεσία του κράτους. Η αγγλική είναι η επίσημη γλώσσα του Ηνωμένου Βασιλείου, όπως και η κύρια γλώσσα της εκπαίδευσης.

Το σύστημα εκπαίδευσης στην Αγγλία είναι αποκεντρωτικό. Αυτό σημαίνει ότι η τοπική αυτοδιοίκηση και οι σχολικοί φορείς είναι κατά κύριο λόγο υπεύθυνοι για τα σχολεία και μικρό μέρος των ευθυνών αναλογούν στην κυβέρνηση, παρόλο που το κράτος επιχορηγεί την εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά του αγγλικού συστήματος εκπαίδευσης είναι η συνεχής αξιολόγηση, η αυτονομία των σχολείων και ο διαχωρισμός των μαθητών σε επίπεδα ανάλογα με τη σχολική τους επίδοση.

“Η αποκεντρωμένη μορφή διοίκησης χαρακτηρίζεται από μια κεντρική διοίκηση η οποία χαράσσει την εκπαιδευτική πολιτική και δίνει γενικές οδηγίες για την οργάνωση και λειτουργία του συστήματος, υπάρχει μια ιεραρχική δομή, αλλά οι επιμέρους αποφάσεις παίρνονται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο ανάλογα με το πρόβλημα που προκύπτει. Η κεντρική διοίκηση ελέγχει και οι επιθεωρητές της έχουν ως στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος και όχι την επιτήρηση της πιστής εφαρμογής των κανονισμών της κεντρικής διοίκησης”. (Τα εκπαιδευτικά, 2014).

Κάνοντας μία ιστορική αναδρομή η εκπαίδευση στη Μεγάλη Βρετανία ξεκινά τον μεσαίωνα με σχολεία που πρόσφεραν τη στοιχειώδη μόρφωση στους μαθητές και τον ρόλο του εκπαιδευτικού αναλάμβαναν οι κληρικοί και οι μοναχοί. Το 1163

δημιουργούνται τα κολέγια της Οξφόρδης και το 1229 τα κολέγια του Κέμπριτζ, τα οποία πρόσφεραν θεολογική μόρφωση σε μαθητές κατώτερων οικονομικών και κοινωνικών τάξεων οι οποίοι επιθυμούσαν να στελεχώσουν την εκκλησία. Τα κορίτσια δεν είχαν δικαίωμα στη μόρφωση και στην εκπαίδευση. Σκοπός των κοριτσιών ήταν η δημιουργία οικογένειας.

Όπως αναφέρει ο Πυργιωτάκης (2008) ο 18^{ος} αιώνας ήταν σημαντικός για την αγγλική εκπαίδευση. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας και η αστικοποίηση απαιτούσε την παιδική εργασία με αποτέλεσμα να κρίνεται απαραίτητη η στοιχειώδης μόρφωση των μαθητών που προέρχονταν από χαμηλές κοινωνικές και οικονομικές τάξεις.

Σύμφωνα με τον Stephens (1988) μέχρι το τέλος του 18^{ου} αιώνα η εκπαίδευση των παιδιών παρέχονταν από ιδιωτικά ή εκκλησιαστικά σχολεία για παιδιά ανώτερων κοινωνικών τάξεων, από ιδιωτικά σχολεία για μαθητές μεσαίων κοινωνικών τάξεων, από ιδιωτικά σχολεία για τις χαμηλές κοινωνικές τάξεις. Επίσης υπήρχαν τα “Dame Schools” τα οποία εξυπηρετούσαν επί το πλείστον τις εργαζόμενες μητέρες. Στα συγκεκριμένα σχολεία μπορούσαν να φοιτήσουν αγόρια και κορίτσια και διδάσκονταν ανάγνωση, γραφή, τέχνη και ράψιμο. Τα “Dame Schools” υπήρξαν οι βάσεις για τους σημερινούς παιδικούς σταθμούς, λόγω της αναγκαιότητας τους και της βοήθειας που παρείχαν στις εργαζόμενες μητέρες. Επίσης εκπαίδευση παρείχαν τα φιλανθρωπικά σχολεία που είχαν άμεση σχέση με την εκκλησία της Αγγλίας. Οι σύλλογοι γονέων και η μεσαία κοινωνική τάξη επιχορηγούσαν τα φιλανθρωπικά σχολεία. Τα συγκεκριμένα σχολεία λειτουργούσαν κυρίως στις πόλεις, μπορούσαν να φοιτήσουν αγόρια και κορίτσια άνω των επτά ετών, η εκπαίδευση ήταν η στοιχειώδης (ανάγνωση, γραφή, μαθηματικά), μαζί με τη εκμάθηση κάποιας τέχνης, η οποία θα συντελούσε στην εύρεση εργασίας, για αυτό το λόγο τα φιλανθρωπικά σχολεία ονομάζονταν και βιομηχανικά σχολεία.

Όπως αναφέρει ο Anweiler (2008) τον 19ο αιώνα η πολιτική κατάσταση της χώρας επηρεάζει άμεσα την εκπαίδευση της χώρας. Ιδρύθηκαν σχολεία στις περισσότερες πόλεις και σε αγροτικές περιοχές, τα οποία δίδασκαν θρησκευτικές αξίες και τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Το 1833 το κράτος ανέλαβε κατά το ήμισυ την επιχορήγηση των σχολείων ως βοήθεια στην εκπαίδευση των άπορων οικογενειών. Με τη νομοθετική πράξη του 1870 σύμφωνα με τον Αγγελή (1999) το κράτος θα συμμετείχε ενεργά στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας. Η φοίτηση έγινε

υποχρεωτική, θα ιδρύονταν σχολεία σε περιοχές που δεν υπήρχαν και δινόταν στα σχολεία η δυνατότητα να αποφασίσουν εάν θα παρείχαν θρησκευτική παιδεία. Σύμφωνα με τον αναθεωρημένο κώδικα το κράτος συμμετείχε στην οικονομική ενίσχυση των σχολείων. Το ποσό της επιχορήγησης σε κάθε σχολείο κρινόταν ανάλογα με τις επιδόσεις των μαθητών και τις επιτυχίες των σχολείων στις εξετάσεις. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η μάθηση να γίνει μηχανική, να υπάρχουν τιμωρίες για έλλειψη προσοχής και μη ικανοποιητικής επίδοσης στη διαδικασία αξιολόγησης. Οι σχολικοί επιθεωρητές επισκέπτονταν τα σχολεία για να εξετάσουν τους μαθητές στην ανάγνωση, τη γραφή και τα μαθηματικά.

Ο Matthew Arnold Άγγλος σχολικός επιθεωρητής έγραψε το 1869. “ Οι σχολικές εξετάσεις, ενόψει της απόδοσης χρημάτων βάσει των αποτελεσμάτων, είναι, όπως έχω αναφέρει, ένα παιχνίδι μηχανικής επινοητικότητας, το οποίο οι εκπαιδευτικοί οφείλουν όλο και περισσότερο να μάθουν πώς να μας κερδίσουν. Έχει διαπιστωθεί ότι είναι δυνατό, με μια έξυπνη προετοιμασία, τα παιδιά να περάσουν τις εξετάσεις του Αναθεωρημένου Κώδικα στην ανάγνωση, τη γραφή και την κρυπτογράφηση, χωρίς να γνωρίζουν πραγματικά πώς να διαβάζουν, να γράφουν και να κρυπτογραφούν” .

Κατά τον 19^ο αιώνα καθιερώθηκε στα σχολεία το αλληλοδιδασκτικό σύστημα ή λανκαστεριανό. Λόγω του ότι ο αριθμός των μαθητών ήταν μεγάλος υπήρχε η ανάγκη ενός διδακτικού συστήματος, σύμφωνα με το οποίο οι μαθητές θα διδάσκονταν ταυτόχρονα. Ο Ιωσήφ Λάνκαστερ το 1803 περιέγραψε στο βιβλίο του «Βελτιώσεις στην εκπαίδευση» το αλληλοδιδασκτικό σύστημα. Οι μαθητές διδάσκονταν ανάγνωση, γραφή, μαθηματικά κι τα κορίτσια ραπτική. Υπήρχαν οι βοηθοί, μαθητές μεγαλύτεροι σε ηλικία και αριστούχοι οι οποίοι δίδασκαν τους μικρότερους μαθητές.

Όπως αναφέρει ο Anweiler (2003) με την ψήφιση του νόμου το 1902 σχετικά με τη εκπαίδευση ιδρύθηκαν τα τοπικά γραφεία εκπαίδευσης (Local Education Authorities, LEAs) με κύριο σκοπό την επίβλεψη των σχολείων. Το 1944 ψηφίζεται ο νόμος σύμφωνα με τον οποίο την επίβλεψη των σχολείων έχει η κυβέρνηση, η τοπική αυτοδιοίκηση και οι σχολικές μονάδες. Επίσης διασαφήνιζε τη σχέση ανάμεσα στο κράτος και στη θρησκεία σε θέματα που αφορούσαν την εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τον Πυργιωτάκη (2008) από το 1980 έως το 1988 υπήρξε μία σειρά εκπαιδευτικών νομοσχεδίων από το συντηρητικό κόμμα το οποίο ήταν στην κυβέρνηση. Οι κρατικές επιχορηγήσεις μειώθηκαν, η αγορά των μαθητικών βιβλίων ήταν ευθύνη των οικογενειών και επαναπροσδιορίστηκε η θέση των σχολικών μονάδων, των διευθυντών, των τοπικών γραφείων και του συλλόγου των γονέων στη λειτουργία των σχολείων.

Το 1988 ψηφίζεται ο (Education Reform Act), νόμος εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, ο οποίος είναι ο πιο σημαντικός νόμος μετά τον νόμο του 1944. Σύμφωνα με τη μελέτη ΕΕΤΑΑ (2006) ενισχύεται η κρατική παρέμβαση στην εκπαίδευση και μειώνεται η εξουσία των τοπικών θεσμών. Οι LEA συνεργάζονται με το υπουργείο παιδείας και είναι υπεύθυνοι για την οικονομική διαχείριση και την ίδρυση των σχολικών μονάδων, τη στελέχωση και επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού, την επαφή με κοινωνικούς φορείς και την επίλυση τυχόν δυσκολιών και δυσλειτουργιών, τη μεταφορά και σίτιση των μαθητών και τέλος τη λειτουργία τμημάτων ειδικής αγωγής για μαθητές ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης οι LEA είναι υπεύθυνοι για τον εξοπλισμό, τη συντήρηση και την καθαριότητα των σχολικών μονάδων. Οι LEAs ελέγχουν τη διοίκηση του σχολείου σε συνεργασία με τον διευθυντή του σχολείου και το Board of Managers.

Ο επόμενος νόμος που ψηφίστηκε είναι το 2002 που σκοπό έχει την πολύπλευρη εκπαίδευση των μαθητών, τη σωματική και πνευματική καλλιέργεια, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους και την καλλιέργεια των ηθικών αξιών και των αρχών. Επίσης οι μαθητές προετοιμάζονται για τη μετέπειτα εκπαίδευσή τους καθώς και για την ένταξή τους στην κοινωνία.

2.2 ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ.

Σύμφωνα με το δίκαιο του καταστατικού του Ηνωμένου Βασιλείου (legislation.gov.uk) το νομοθετικό πλαίσιο αναφορικά με την εκπαίδευση είναι το εξής:

Το 1841 ψηφίστηκε ο νόμος ο οποίος διευκόλυνε την αγορά γης για σχολικά κτίρια και το κοινοβούλιο επιχορηγούσε την εκπαίδευση άπορων παιδιών.

Το 1870 με τον νόμο Forster το κράτος αναλάμβανε την ευθύνη για την εκπαίδευση των παιδιών, η οποία διαδικασία χρειάστηκε περισσότερο από είκοσι χρόνια να ολοκληρωθεί. Επίσης ο νόμος Forster όρισε την υποχρεωτική εκπαίδευση από τα 5 έτη έως τα 13 και καθιερώθηκαν σχολικά συμβούλια, τα οποία επέβλεπαν και είχαν την εποπτεία των σχολικών μονάδων.

Με τον νόμο του 1891 η στοιχειώδης εκπαίδευση έγινε δωρεάν για όλους και η κυβέρνηση κατέβαλε δέκα σελίνια (50p) για κάθε μαθητή ηλικίας 3-15. Επίσης η πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν πλήρωνε τέλη στο κράτος.

Το 1893 ψηφίστηκε ο νόμος σύμφωνα με τον οποίο οι γονείς των μαθητών με δυσκολία στην όραση και στην ακοή ήταν υποχρεωμένοι να δηλώσουν ότι τα παιδιά τους έλαβαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση και να λάβουν μεγαλύτερη προσοχή και φροντίδα από τις σχολικές αρχές. Το 1899 δημιουργήθηκαν ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για τους συγκεκριμένους μαθητές και η υποχρεωτική εκπαίδευση ορίστηκε έως τα 16 έτη.

Το 1899 το Υπουργείο Παιδείας αντικαταστάθηκε από το Συμβούλιο Παιδείας, το οποίο είχε συγκεκριμένες εξουσίες και καθήκοντα. Επίσης μια συμβουλευτική επιτροπή ήταν υπεύθυνη για παροχή υποστήριξης και συμβουλών σε εκπαιδευτικά θέματα.

Με τον νόμο Balfour του 1902 καθιερώθηκαν οι τοπικές εκπαιδευτικές αρχές (LEAs), οι οποίες αντικατέστησαν τα σχολικά συμβούλια.

Ο νόμος του 1948 απαίτησε από τις τοπικές αρχές την εγγραφή των παιδιών στους βρεφονηπιακούς σταθμούς και όρισε τις υποχρεώσεις των τοπικών αρχών για τη ρύθμιση και επιθεώρηση των βρεφονηπιακών σταθμών.

Το 1962 το κράτος παρείχε υποτροφίες στους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσω των τοπικών εκπαιδευτικών αρχών και αναθεώρησε τον νόμο σχετικά με τη λήξη του σχολικού έτους.

Με τον νόμο του 1963 συστάθηκε το Συμβούλιο του Μείζονος Λονδίνου (GLC) και της Εσωτερικής Εκπαιδευτικής Αρχής του Λονδίνου (ILEA).

Ο νόμος του 1980 ενίσχυσε οικονομικά τους γονείς οι οποίοι επιθυμούσαν τα παιδιά τους να φοιτήσουν σε ιδιωτικά σχολεία και έδωσε στους γονείς περισσότερες εξουσίες στα διοικητικά όργανα που ήταν υπεύθυνα για την εκπαίδευση.

Με τον νόμο του 1986 οι τοπικές εκπαιδευτικές αρχές ήταν υποχρεωμένες να διαμορφώνουν και να δημοσιεύουν τα αναλυτικά εκπαιδευτικά προγράμματα, τις ετήσιες εκθέσεις και να πραγματοποιούνται συνεδριάσεις γονέων.

Το 1993 το Εθνικό Συμβούλιο Προγράμματος Σπουδών (NCC) και το Συμβούλιο Σχολικών Εξετάσεων και Αξιολόγησης (SEAC) αντικαταστάθηκαν από την Αρχή Σχολικού Προγράμματος Σπουδών και Αξιολόγησης (SCAA).

Το 1998 η κυβέρνηση των Εργατικών του Tony Blair άλλαξε τα ονόματα των σχολείων, των αριθμό των μαθητών στους βρεφονηπιακούς σταθμούς και καθιερώθηκαν εκπαιδευτικές δράσεις για την εκπαίδευση.

Το 2012 αναθεωρήθηκε ο νόμος του 1986, σύμφωνα με τον οποίο όλα τα σχολεία έχουν την υποχρέωση να δημοσιεύουν πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών τους για κάθε μάθημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

3.1 ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Σύμφωνα με τον Σαΐτη (2007) το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα απαρτίζεται από μία ιεραρχημένη σειρά εκπαιδευτικών μονάδων με συγκεκριμένους σκοπούς. Η πρώτη εκπαιδευτική μονάδα είναι η προσχολική αγωγή, η οποία σύμφωνα με τον Οικονομίδη (2009) δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές ανεξάρτητα το οικονομικό και κοινωνικό επίπεδό τους να αναπτύξουν εκπαιδευτικές και αναπτυξιακές ικανότητες. Οι γνώσεις και οι εμπειρίες που αποκτούν οι μαθητές στην προσχολική ηλικία συντελούν στην ολοκλήρωση της προσωπικότητάς τους και στη μετέπειτα σχολική

τους πορεία. Επίσης η προσχολική αγωγή συμβάλλει στην ομαλή μετάβαση των μαθητών από το νηπιαγωγείο στις εκπαιδευτικές διαδικασίες του δημοτικού και στη μετέπειτα σχολική τους πρόοδο. Η προσχολική αγωγή η οποία ξεκινά από την ηλικία των 4 ετών είναι διετής, παρέχεται δωρεάν και βάσει τον νόμο 4521/2018 είναι υποχρεωτική. Έχει αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών που καθορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας σύμφωνα με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ). Η προσχολική αγωγή δίνει έμφαση στην κοινωνικοποίηση των μαθητών, στην ανάπτυξη και καλλιέργεια δεξιοτήτων, στην απόκτηση γνώσεων με στόχο την ομαλή προσαρμογή των μαθητών στο δημοτικό.

Σύμφωνα με τους Νικολάου και Ζιώγα (2015) το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΑΙΘ) προωθεί νέες διδακτικές μεθόδους, νέα Αναλυτικά Προγράμματα, καινοτόμες δράσεις, ενασχόληση των μαθητών με τον πολιτισμό, τον αθλητισμό και το περιβάλλον τη χρήση διαδραστικών πινάκων και του ψηφιακό εκπαιδευτικού υλικού. Με αυτές τις μεθόδους. Με αυτές τις μεθόδους υπηρετούνται οι εκπαιδευτικοί στόχοι που είναι κοινοί σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, οι οποίοι είναι η δια βίου μάθηση, η ανάπτυξη της εκπαίδευσης, η συμμετοχή στις κοινωνικές δράσεις, η ενίσχυση της δημιουργικότητας και του επιχειρηματικού πνεύματος.

“Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων προτείνονται συγκεκριμένες διδακτικές μέθοδοι, που αναδύουν και ανάλογες διδακτικές αρχές. Οι μέθοδοι αυτές είναι: α) μαθητοκεντρικές διδακτικές προσεγγίσεις, β) ευέλικτο μαθησιακό περιβάλλον, γ) βιωματική μάθηση, δ) ενεργός συμμετοχή των μαθητών στις δραστηριότητες και στον σχεδιασμό της προσωπικής τους μάθησης, ε) αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, στ) εξατομικευμένη διδασκαλία. Ειδικότερα, οι βασικές διδακτικές προσεγγίσεις που ενθαρρύνονται είναι: α) διαθεματική προσέγγιση, β) σχέδια εργασίας, γ) διδασκαλία σε ομάδες, δ) διαφοροποιημένη παιδαγωγική και ε) αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία. Οι προαναφερόμενες διδακτικές μέθοδοι και διδακτικές προσεγγίσεις διαπνέονται από τις διδακτικές αρχές της παιδοκεντρικότητας, της αυτενέργειας, της διαφοροποίησης, της διαθεματικότητας και της συνδιερεύνησης”.

Επίσης με βάση τις διατάξεις των άρθρων 52-59 του νόμου 4807/2021 γίνονται αλλαγές στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και στα γυμνάσια. Στο εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα εντάσσονται τα εργαστήρια δεξιοτήτων, τα οποία έχουν σκοπό στο

νηπιαγωγείο την καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής, τεχνολογίας και επιστήμης και περιλαμβάνουν 4 θεματικές ενότητες:

- Ζω καλύτερα- Ευ ζην.
- Φροντίζω το περιβάλλον.
- Ενδιαφέρομαι και ενεργώ- Κοινωνική συναίσθηση και ευθύνη.
- εισάγεται η αγγλική γλώσσα μέσω οργάνωσης και δραστηριοτήτων στους μαθητές των νηπιαγωγείων με σκοπό τη διαμόρφωση ενεργών πολιτών στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό περιβάλλον. Τα εργαστήρια δεξιοτήτων καθώς και το πρόγραμμα της αγγλικής γλώσσας δίνουν έμφαση στη διαθεματικότητα και στην αξιοποίηση των ιδεών και της δημιουργικότητας των μαθητών.

Σκοπός του Υπουργείου Παιδείας για τη δίχρονη υποχρεωτική φοίτηση είναι να καλυφθούν κοινωνικές ανάγκες και να όλοι οι μαθητές ανεξαρτήτου κοινωνικού περιβάλλοντος να λάβουν ίσες ευκαιρίες. Η παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 1566/1985 (Α' 167) αντικαθίσταται ως εξής:

“Η φοίτηση όσων νηπίων την 31η Δεκεμβρίου του έτους εγγραφής συμπληρώνουν ηλικία πέντε (5) ετών, είναι υποχρεωτική σε όλη τη Χώρα. Για τα νήπια που συμπληρώνουν ηλικία τεσσάρων (4) ετών, σύμφωνα με την παρ. 3 γίνεται υποχρεωτική σταδιακά, από το σχολικό έτος 2018-2019 και σε κάθε περίπτωση εντός τριετίας, κατά δήμους, οι οποίοι ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Παιδείας και Θρησκευμάτων, εφαρμοζομένου σε κάθε περίπτωση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 1566/1985”. [Eurydice \(europa.eu\)](http://eurydice.europa.eu)

Σκοπός της προσχολικής αγωγής με βάση τον νόμο 1566/1985 είναι να βοηθήσει τους μαθητές να:

1. “Να καλλιεργούν τις αισθήσεις τους και να οργανώνουν τις πράξεις τους, κινητικές και νοητικές.
2. Να εμπλουτίζουν και να οργανώνουν τις εμπειρίες τους από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και να αποκτούν την ικανότητα να διακρίνουν τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις που υπάρχουν μέσα σε αυτό.
3. Να αναπτύσσουν την ικανότητα κατανόησης και έκφρασης με σύμβολα γενικά και ιδιαίτερα στους τομείς της γλώσσας, των μαθηματικών και της αισθητικής.

4. Να δημιουργούν διαπροσωπικές σχέσεις, που θα τα βοηθήσουν στη βαθμιαία και αρμονική ένταξή τους στην κοινωνία.
5. Να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες ελεύθερα και αβίαστα μέσα στο πλαίσιο του οργανωμένου περιβάλλοντος και να προσαρμόζονται στην αμφίδρομη σχέση ατόμου και ομάδας”.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το νηπιαγωγείο και το Αναλυτικό πρόγραμμα περιέχει σχεδιασμό και ανάπτυξη δραστηριοτήτων στα μαθήματα της γλώσσας, των μαθηματικών, της μελέτης περιβάλλοντος, της δημιουργίας και έκφρασης και της πληροφορικής. Το βασικό υποχρεωτικό πρόγραμμα για τα προνήπια και τα νήπια διαρκεί από τις 8.30 έως τη 13.00 και το προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα λειτουργεί από τη 13.00 έως τις 16.00.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Παιδείας το ωρολόγιο πρόγραμμα της πρωινής λειτουργίας του ενιαίου τύπου ολοήμερου νηπιαγωγείου ορίζεται ως εξής:

07.45-08.30	Πρόωρη υποδοχή μαθητών (προαιρετικό πρόγραμμα)
08.15-08.30	Υποδοχή μαθητών.
08.30-09.15	Ελεύθερο παιχνίδι-ενασχόληση στα κέντρα μάθησης (γωνιές).
09.15-10.00	Οργανωμένες δραστηριότητες και διερευνήσεις με βάση το ΔΠΠΣ-ΑΠΣ, πρόγευμα.
10.00-10.45	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
10.45-11.30	Οργανωμένες δραστηριότητες και διερευνήσεις με βάση το ΔΠΠΣ-ΑΠΣ
11.30-12.10	Ελεύθερο παιχνίδι-ενασχόληση στα κέντρα μάθησης-ανατροφοδότηση (γωνιές)
12.10-12.45	Οργανωμένες δραστηριότητες και διερευνήσεις με βάση το ΔΠΠΣ-ΑΠΣ-

	αναστοχασμός-ανατροφοδότηση- προγραμματισμός της επόμενης μέρας
12.45-13.00	Προετοιμασία για αποχώρηση
13.00	ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ
13.00-14.20	Προετοιμασία γεύματος, -γεύμα- χαλάρωση-ύπνος- ελεύθερο παιχνίδι, ενασχόληση στα κέντρα μάθησης (γωνιές)
14.20-15.00	Δραστηριότητες και διερευνήσεις με βάση το ΔΠΠΣ-ΑΠΣ
15.00-15.20	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
15.20-16.00	Ελεύθερο και οργανωμένο παιχνίδι- ανατροφοδότηση
15.45-16.00	Προετοιμασία για αποχώρηση
16.00	ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ

3.2 ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ.

Με βάση τον νόμο 2525/1997 δόθηκε η δυνατότητα στα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης να λειτουργήσει ολοήμερο πρόγραμμα. Σκοπός του ολοήμερου προγράμματος είναι η προετοιμασία των μαθητών για το δημοτικό σχολείο, η εξυπηρέτηση των εργαζόμενων γονιών καθώς και η μείωση των μορφωτικών και κοινωνικών διακρίσεων. Σύμφωνα με την Γκλιάου (2004) το ολοήμερο νηπιαγωγείο προσφέρει στα παιδιά περισσότερες παιδαγωγικές δραστηριότητες, οι οποίες αποσκοπούν στη ανάπτυξη και καλλιέργεια των δεξιοτήτων και τις προσωπικότητάς τους. Όπως αναφέρει η Ντολιοπούλου (1999) στόχος του ολοήμερου νηπιαγωγείου είναι η γλωσσική, συναισθηματική, νοητική, αισθητική, κοινωνική και κινητική ανάπτυξη των παιδιών.

“Τα προγράμματα είναι απαραίτητο να προάγουν την ανάπτυξη της γνώσης και της κατανόησης, καθώς και τη διάθεση να χρησιμοποιούν και να εφαρμόζουν τις δεξιότητες τους και να συνεχίζουν να μαθαίνουν διαρκώς. Να έχουν ευρύ περιεχόμενο και ευελιξία, να υποστηρίζουν τη σκέψη των παιδιών, τη λήψη αποφάσεων, την επίλυση προβλημάτων, τη βιωματική προσέγγιση, το κοινωνικοπολιτισμικό υπόβαθρο και να

χρησιμοποιούν την τεχνολογία για την υποστήριξη της μάθησης του παιδιού. Να τονίζουν την αξία και την ομαδική εργασία”.(Χρυσ αφίδης, 1994).

3.3 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

Με βάση τον νόμο 1566/1985 σκοπός του δημοτικού σχολείου είναι η πνευματική και σωματική ανάπτυξη των μαθητών. Ειδικότερα:

1. *“Να διευρύνουν και να αναδιατάσσουν τις σχέσεις της δημιουργικής τους δραστηριότητας με τα πράγματα, τις καταστάσεις και τα φαινόμενα που μελετούν.*
2. *Να οικοδομούν τους μηχανισμούς που συμβάλλουν στην αφομοίωση της γνώσης, να αναπτύσσονται σωματικά, να βελτιώνουν τη σωματική και ψυχική τους υγεία.*
3. *Να κατακτούν το περιεχόμενο των βασικότερων εννοιών και να αποκτούν, βαθμιαία, την ικανότητα να ανάγονται από τα δεδομένα των αισθήσεων στην περιοχή της αφηρημένης σκέψης.*
4. *Να αποκτούν την ικανότητα ορθής χρήσης του προφορικού και γραπτού λόγου.*
5. *Να εξοικειώνονται βαθμιαία με τις ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές, ανθρωπιστικές και άλλες αξίες και να τις οργανώνουν σε σύστημα αξιών.*
6. *Να καλλιεργούν το αισθητικό τους κριτήριο, ώστε να μπορούν να εκτιμούν τα έργα της τέχνης και να εκφράζονται ανάλογα, μέσα από τα δικά τους καλλιτεχνικά δημιουργήματα”.*

Η φοίτηση στο δημοτικό σχολείο είναι υποχρεωτική και διαρκεί έξι χρόνια και τα σχολικά βιβλία παρέχονται δωρεάν.. Περιλαμβάνει τις τάξεις Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ και στην Α΄τάξη εγγράφονται μαθητές ηλικίας 6 ετών. Κάθε τάξη έχει διαφορετικό επίπεδο εκπαιδευτικών και διδακτικών στόχων, οι οποίοι υπάρχουν στο πρόγραμμα αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών του Υπουργείου Παιδείας και είναι κοινά για όλα τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας. Τα δημοτικά σχολεία διακρίνονται από μονοθέσια έως δωδεκαθέσια. Από μονοθέσια έως και τριθέσια ο μέγιστος αριθμός μαθητών ανά τάξη είναι 15 μαθητές και από τετραθέσιο έως δωδεκαθέσιο ο μέγιστος αριθμός μαθητών είναι 25 μαθητές ανά δάσκαλο. Η φοίτηση στο δημοτικό ολοκληρώνεται στη ΣΤ΄τάξη. Ο τίτλος σπουδών του κάθε

μαθητή διαβιβάζεται στο γυμνάσιο, προκειμένου οι μαθητές να συνεχίσουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το σχολικό έτος σύμφωνα με τον νόμο 201/1998 διαρκεί από την 1^η Σεπτεμβρίου έως την 21^η Ιουνίου. Το ωράριο λειτουργίας των δημοτικών είναι από τις 08.00 έως 14.30 και τα ολοήμερα έως τις 16.00. Η προαγωγή των μαθητών από τη μία τάξη στην επόμενη γίνεται χωρίς εξετάσεις με την προϋπόθεση οι μαθητές να έχουν φοιτήσει το μεγαλύτερο του διδακτικού έτους και οι γνώσεις και επιδόσεις των μαθητών να ανταποκρίνονται στο επίπεδο γνώσεων της αντίστοιχης τάξης. Στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς οι μαθητές αποκτούν τον τίτλο προόδου τους για την παρακολούθηση της τάξης.

Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών είναι διαμορφωμένο σε 6 επίπεδα, ένα για κάθε τάξη του δημοτικού και περιλαμβάνει τους εκπαιδευτικούς στόχους, τους σκοπούς του μαθήματος, τις θεματικές ενότητες και τις δραστηριότητες για κάθε μάθημα. Τα μαθήματα του δημοτικού σχολείου είναι: γλώσσα, μαθηματικά, θρησκευτικά, ιστορία, μελέτη περιβάλλοντος, φυσική αγωγή, εικαστικά, μουσική, θεατρική αγωγή, αγγλικά, δεύτερη ξένη γλώσσα, ευέλικτη ζώνη, ΤΠΕ, γεωγραφία, φυσική, κοινωνική και πολιτική αγωγή. Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση 11769/Δ1/18-07-2016 εντάχθηκε το πρόγραμμα εκμάθησης αγγλικής στην πρώιμη παιδική ηλικία στις Α΄ και Β΄ τάξεις του δημοτικού.

	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄
ΓΛΩΣΣΑ	9 ΩΡΕΣ	9 ΩΡΕΣ	8 ΩΡΕΣ	8 ΩΡΕΣ	7 ΩΡΕΣ	7 ΩΡΕΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	5	5	4	4	4	4
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ			2	2	1	1
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	3	3	2	2		
ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	3	3	3	3	2	2
ΜΟΥΣΙΚΗ	1	1	1	1	1	1
ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ	2	2	1	1	1	1
ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	1	1	1	1		
ΑΓΓΛΙΚΑ	2	2	3	3	3	3

ΔΕΥΤΕΡΗ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ					2	2
ΤΠΕ	1	1	1	1	1	1
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ					1	1
ΦΥΣΙΚΗ					3	3
ΙΣΤΟΡΙΑ			2	2	2	2
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ					1	1
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ	3	3	2	2	1	1

Το ωρολόγιο πρόγραμμα του ενιαίου τύπου ολοήμερου δημοτικού σχολείου είναι :

07.00-07.15	Υποδοχή μαθητών Πρωινής Ζώνης
07.15-08.00	Προαιρετική Πρωινή Ζώνη
08.00-08.15	Υποδοχή μαθητών
08.15-09.40	1η διδακτική περίοδος (1η διδακτική ώρα 45' – 2η διδακτική ώρα 40')
09.40-10.00	Διάλειμμα
10.00-11.30	2η διδακτική περίοδος (3η διδακτική ώρα 45' – 4η διδακτική ώρα 45')
11.30-11.45	Διάλειμμα
11.45-12.25	5η διδακτική ώρα

12.25-12.35	Διάλειμμα
12.35-13.15	6η διδακτική ώρα (Λήξη υποχρεωτικού προγράμματος)
13.15-13.20	Μετάβαση μαθητών Ολοήμερου στην αίθουσα σίτισης
13.20-14.00	1η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος Σίτιση – Χαλάρωση
14.00-14.15	Διάλειμμα
14.15-15.00	2η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος Μελέτη – Προετοιμασία
15.00-15.15	Διάλειμμα
15.15-16.00	3η ώρα Ολοήμερου Προγράμματος Επιλογή διδακτικού αντικειμένου (ΤΠΕ, Αθλητισμός, Αγγλικά, Εικαστικά, Μουσική, Θεατρική Αγωγή, Πολιτιστικοί Όμιλοι Δραστηριοτήτων)

3.4 ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

Το ολοήμερο δημοτικό σχολείο λειτουργεί με προαιρετικό ολοήμερο πρόγραμμα. Ένας από τους σκοπούς του ολοήμερου δημοτικού σχολείου είναι η βοήθεια για τους εργαζόμενους γονείς και η οικονομική ελάφρυνση των οικογενειών όσων αφορά τη μελέτη των μαθητών. Το ολοήμερο δημοτικό σχολείο προσφέρει ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση σε όλους τους μαθητές και οι διδακτικοί στόχοι και τα γνωστικά και διδακτικά αντικείμενα είναι κοινά σε όλη την πρωτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας. Προσφέρει επίσης τη δυνατότητα ανάπτυξης και καλλιέργειας των ψυχοκινητικών και γνωστικών δεξιοτήτων όλων των μαθητών.

Σκοπός του ολοήμερου δημοτικού σχολείου σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2525/1997 είναι :

- α) η υποχρεωτική εφαρμογή του οικείου προγράμματος διδασκαλίας μαθημάτων,
- β) η προαιρετική εφαρμογή προγραμμάτων μελέτης των μαθημάτων της επόμενης ημέρας και προγραμμάτων δημιουργικής απασχόλησης και
- γ) η προαιρετική εφαρμογή προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας σε μαθητές που παρουσιάζουν μαθησιακές δυσκολίες.

“Με Απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου καθορίζονται τα προγράμματα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και με όμοια απόφαση, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ορίζονται τα Δημοτικά Σχολεία που λειτουργούν ως ολοήμερα, εφόσον εξασφαλίζονται οι προϋποθέσεις λειτουργίας αυτών, μετά από συνεργασία με τους συλλόγους διδασκόντων, τους γονείς των μαθητών και τους Ο.Τ.Α”.

3.5 ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ.

Με τις διατάξεις του νόμου 4376/1929 τα πρώτα πειραματικά σχολεία ιδρύθηκαν στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα και αποτελούσαν τμήματα των Φιλοσοφικών σχολών της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας. Στην Πάτρα το πρώτο πειραματικό σχολείο ιδρύθηκε το 1972 του οποίου την εποπτεία είχε το Πανεπιστήμιο Πατρών.

Σύμφωνα με τον Βαρμάζη (1998) σκοπός του πειραματικού σχολείου όπως ορίζεται από το νόμο 4376/1929 είναι η παιδαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η οποία ορίζεται ως απαραίτητο προσόν για το μελλοντικό διορισμό των εκπαιδευτικών.

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 36 του νόμου 3699/2011 σκοπός των πρότυπων πειραματικών σχολείων είναι:

- α) η εξασφάλιση δημόσιας και δωρεάν υψηλής ποιότητας παιδείας για όλους, που συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των μαθητών,
- β) η προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας στην πράξη, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Σχολές και Τμήματα των Α.Ε.Ι., στη διδακτική των επί μέρους γνωστικών αντικειμένων, στον ψυχοπαιδαγωγικό τομέα, καθώς και στην οργάνωση, διοίκηση, αξιολόγηση και διαχείριση σχέσεων στο επίπεδο της σχολικής μονάδας,
- γ) η εκπαίδευση με πρακτική άσκηση των προπτυχιακών φοιτητών και σπουδαστών Τμημάτων Α.Ε.Ι. και, ιδίως, Παιδαγωγικών Τμημάτων και Τμημάτων Σχολών Θετικών Επιστημών και Φιλοσοφικών Σχολών, καθώς και των μεταπτυχιακών φοιτητών στις επιστήμες της εκπαίδευσης (αγωγής), σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Σχολές και Τμήματα, καθώς και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας, σε συνεργασία με τα Α.Ε.Ι. και το Ι.Ε.Π.,
- δ) η υποστήριξη του στόχου της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και της αριστείας, με τη δημιουργία ομίλων, στους οποίους μπορούν να συμμετέχουν μαθητές από όλα τα σχολεία της δημόσιας εκπαίδευσης, και η ανάδειξη, προώθηση και εκπαίδευση μαθητών με ιδιαίτερες μαθησιακές δυνατότητες και ταλέντα αλλά και η υποστήριξη μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες και ε) η πειραματική εφαρμογή ιδίως:

α) προγραμμάτων σπουδών, αναλυτικών προγραμμάτων και μεθόδων διδασκαλίας, εκπαιδευτικού υλικού, καινοτόμων διδακτικών πρακτικών, καινοτόμων και δημιουργικών δράσεων, προγραμμάτων αξιολόγησης της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολικών μονάδων και νέων μοντέλων διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου.

Τα όργανα διοίκησης των πειραματικών σχολείο σε εθνικό επίπεδο είναι η Διοικούσα Επιτροπή Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και στις σχολικές μονάδες είναι το Επιστημονικό Εποπτικό Συμβούλιο (ΕΠ.Ε.Σ.), ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο σύλλογος διδασκόντων της σχολικής μονάδας.

Η Δ.Ε.Π.Π.Σ. αποτελείται από επτά μέλη με τριετή θητεία, συγκροτείται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων και αποτελείται από έναν καθηγητή Α.Ε.Ι., ένα μέλος Δ.Ε.Π., έναν εκπαιδευτικό, έναν Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης, δύο προσωπικότητες εγνωσμένου κύρους και ένα μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Ι.Ε.Π.

Στις σχολικές μονάδες η διοίκηση αποτελείται από το ΕΠ.Ε.Σ., τον διευθυντή, τον υποδιευθυντή και τον σύλλογο διδασκόντων του σχολείου. Το ΕΠ.Ε.Σ. αποτελείται από πέντε μέλη με τριετή θητεία και συγκροτείται από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων. Τα μέλη που αποτελούν το Ε.Π.Ε.Σ. είναι ένα μέλος Α.Ε.Ι., ένας καθηγητής Α.Ε.Ι., ο υπεύθυνος σχολικός σύμβουλος του σχολείου και ο διευθυντής της σχολικής μονάδας.

Το ΕΠ.Ε.Σ. είναι υπεύθυνο για τις ερευνητικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες του σχολείου, συνεργάζεται με τον σύλλογο διδασκόντων του σχολείου για την οργάνωση και υλοποίηση του εκπαιδευτικού έργου και διαχειρίζεται τους χρηματικούς πόρους του σχολείου.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας επιλέγεται από τη Δ.Ε.Π.Π.Σ. και έχει τετραετή θητεία. Έχει την ευθύνη για την καθημερινή λειτουργία του σχολείου και είναι απαραίτητα κριτήρια για την εκλογή του η επιστημονική και παιδαγωγική κατάρτισή του, η συμμετοχή σε καινοτόμα προγράμματα, η εμπειρία σε διοικητική θέση καθώς και η επιτυχή προφορική συνέντευξη ενώπιον της Δ.Ε.Π.Π.Σ.

Ο υποδιευθυντής της σχολικής ομάδας ορίζεται ύστερα από απόφαση του περιφερειακού διευθυντή εκπαίδευσης και η θητεία του είναι για τέσσερα έτη.

3.6 ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Σύμφωνα με τον Σβόλο (1998) το δικαίωμα στους Έλληνες πολίτες για σύσταση ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων αναγνωρίστηκε με το άρθρο 20 του Συντάγματος της Τροιζήνας το 1827, που όριζε ότι “Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συσταίνουν καταστήματα παντός είδους, παιδείας, φιλανθρωπίας, βιομηχανίας, τεχνών και να εκλέγουν διδασκάλους δια την εκπαίδευσί των”. Μετά την ανεξαρτησία με το άρθρο 11 του Συντάγματος του 1844 “Εκαστος έχει το δικαίωμα να συσταίνει εκπαιδευτικά καταστήματα, συμμορφούμενος με τους νόμους του Κράτους”. Το πρώτο ιδιωτικό εκπαιδευτήριο ιδρύθηκε το 1836 και ήταν η «Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία», το 1843 ιδρύθηκε το «Βαρβάκειο» και το 1849 ιδρύθηκε το « Ελληνικόν Εκπαιδευτήριον». Το δικαίωμα ίδρυσης ιδιωτικών σχολείων στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση κατοχυρώθηκε με το άρθρο 16 του Συντάγματος του 1975 σύμφωνα με το οποίο “ο νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σε αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού τους. Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται”. Ο πιο σημαντικός νόμος που αφορά την ιδιωτική εκπαίδευση είναι ο ν. 682/1977 σύμφωνα με τον οποίο τα ιδιωτικά σχολεία είναι ισότιμα με τα δημόσια σχολεία, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και ακολουθούν το ίδιο ωρολόγιο πρόγραμμα, αναλυτικό πρόγραμμα και σύνθεση του εκπαιδευτικού προσωπικού με το δημόσιο σχολείο. Επίσης χορηγούν ισότιμους και αντίστοιχους τίτλους σπουδών με εκείνους των δημοσίων σχολείων.

Όπως αναφέρει η Γεωργιάδου (2013) ο νόμος 682/1977 είναι ο εκτελεστικός νόμος του άρθρου 16 του Συντάγματος για την ιδιωτική εκπαίδευση και περιλαμβάνει διατάξεις που αφορούν την ιδιωτική εκπαίδευση, όπως επίσης υπάρχουν νόμοι κοινοί για τα δημόσια σχολεία και τα ιδιωτικά σχολεία αντίστοιχα. Σύμφωνα με τον Πουλή (2014) το Υπουργείο Παιδείας έχει την εποπτεία και τον έλεγχο των ιδιωτικών σχολείων, αλλά διοικείται από ιδιωτικό φορέα.

Το Ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφόρησης Ευριδίκη σύμφωνα με τον νόμο 4713/2020 “Άδεια ιδιωτικού σχολείου χορηγείται κατόπιν προϋποθέσεων, με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης σε φυσικά και νομικά πρόσωπα, σε ενώσεις προσώπων και σε νομικά

πρόσωπα δημοσίου δικαίου. Παρέκκλιση ως προς το ωρολόγιο πρόγραμμα διδασκαλίας και πρόσθετες εκπαιδευτικές δραστηριότητες πέραν του ωρολογίου προγράμματος επιτρέπονται κατόπιν ελέγχου νομιμότητας ως προς από την αρμόδια Διεύθυνση Εκπαίδευση ως προς το πρόγραμμα σπουδών και το παιδαγωγικό περιεχόμενο της διδασκαλίας και με τις εξής προϋποθέσεις: το διευρυμένο εβδομαδιαίο πρόγραμμα διδασκαλίας, συμπεριλαμβανομένων του υποχρεωτικού ωρολογίου προγράμματος και των πρόσθετων εκπαιδευτικών υπηρεσιών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις 40 ώρες. Επιπλέον, στο πλαίσιο του υποχρεωτικού ή του διευρυμένου ωρολογίου προγράμματός τους τα ιδιωτικά σχολεία μπορούν να διδάσκουν παράλληλα περισσότερες ξένες γλώσσες και να επιλέγουν ποιες και πόσες ξένες γλώσσες θα διδάσκονται, επιπλέον των ξένων γλωσσών που προβλέπονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων”.

Σύμφωνα με τον Σκουρή (2009) όσον αφορά το εκπαιδευτικό προσωπικό των ιδιωτικών σχολείων οι υποχρεώσεις, τα καθήκοντα, τα προσόντα και η διαδικασία πρόσληψης δε διαφέρει από εκείνα των εκπαιδευτικών της δημόσιας εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να προσληφθούν σε ιδιωτικά σχολεία εγγράφονται στην Επετηρίδα Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών και υποβάλλουν την αίτηση για την πρόσληψή τους στον ιδιοκτήτη του σχολείου. Ο ιδιοκτήτης του σχολείου υποβάλλει στον Διευθυντή Εκπαίδευσης την πρότασή του σχετικά με την πρόσληψη διδακτικού προσωπικού. Όπως επισημαίνει η Γεωργιάδου (2016) η πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού έχει ισχύ μετά την έκδοση της διοικητικής πράξης από τον Διευθυντή Εκπαίδευσης, η οποία εκδίδεται εντός τριημέρου σύμφωνα με τον νόμο 682/1977 άρθρο 32.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Το εθνικό πρόγραμμα σπουδών στην Αγγλία έχει ως βασικό σκοπό την ανάπτυξη και καλλιέργεια της εκτίμησης και του σεβασμού προς την ανθρώπινη ύπαρξη και των ανθρωπίνων επιτευγμάτων. Οι εκπαιδευτικοί με βάση το εθνικό πρόγραμμα σπουδών έχουν την ελευθερία να δημιουργήσουν προγράμματα και δραστηριότητες προκειμένου να αναπτύξουν τις γνώσεις, την κατανόηση και τις δεξιότητες των μαθητών. Σκοπός των σχολείων είναι η σωματική, πνευματική, πολιτιστική και ηθική ανάπτυξη των μαθητών στο σχολείο και την κοινωνία, καθώς και τις ευκαιρίες, τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις των μαθητών για τη μελλοντική τους ζωή. Τα σχολεία έχουν επίσης τη δυνατότητα και την ελευθερία να σχεδιάζουν το δικό τους πρόγραμμα εκπαίδευσης και μπορούν να συμπεριλάβουν μαθήματα ή θέματα δικής τους επιλογής στο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματός τους. Ο Υφυπουργός Παιδείας είναι υπεύθυνος στο να δημοσιεύει το εθνικό πρόγραμμα σπουδών στο οποίο καθορίζονται θέματα δεξιοτήτων και διαδικασίες που διδάσκονται σε κάθε βασικό πεδίο των προγραμμάτων. Το κάθε σχολείο έχει τη δυνατότητα να οργανώσει τη σχολική μέρα με την προϋπόθεση το περιεχόμενο των εθνικών προγραμμάτων σπουδών να διδάσκεται σε όλους τους μαθητές.

4.1 ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ.

Το αναλυτικό πρόγραμμα προσχολικής αγωγής της Αγγλίας ονομάζεται Early Years Foundation Stage (EYFS) και έχει δύο βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα σχολεία προσχολικής αγωγής, τα οποία είναι:

- Learning and Development requirements, οι μέθοδοι και οι δραστηριότητες που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί για να διδάξουν και να υλοποιήσουν τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος και το
- Welfare requirements, οι αρχές και οι ευθύνες των εκπαιδευτικών όσων αφορά την ασφάλεια των μαθητών.

Σύμφωνα με τον Cain (2015) στο νηπιαγωγείο (nursery school), οι μαθητές μαθαίνουν μέσα από το ελεύθερο και δημιουργικό παιχνίδι σε ένα σχολικό περιβάλλον που επιδιώκει τη δημιουργία θετικών σχέσεων και ενθαρρύνει τη μάθηση. Τα βασικά χαρακτηριστικά της σωστής μάθησης είναι:

- Playing and exploring, το παιχνίδι μέσα από την εξερεύνηση, την ανακάλυψη γνώσεων, την παρότρυνση και την ομαδική συνεργασία,
- Active learning, τη συμμετοχή στην ομάδα, τη συγκέντρωση, την προσπάθεια στην επίτευξη του στόχου, τη χαρά της δημιουργίας.
- Creating and thinking, δημιουργικότητα, κριτική σκέψη και αντίληψη, προσωπική επιλογή μεθόδων για την πραγμάτωση των σκοπών τους, το να προτείνουν οι μαθητές τις δικές τους ιδέες και απόψεις.

Το EYFS εφαρμόζεται σε όλους τους παιδικούς σταθμούς (Nurseries schools), στα κέντρα φιλοξενίας (Creches), στην κατ' οίκον διδασκαλία (Child minders) και στις προσχολικές τάξεις δημοτικών σχολείων (Reception). Στο νηπιαγωγείο ξεκινά η εκπαίδευση των μαθητών στην ανάγνωση, γραφή και μαθηματικά, ώστε με την εισαγωγή των μαθητών στην πρώτη δημοτικού, οι μαθητές να μπορούν να γράψουν ολόκληρες προτάσεις, να μετρήσουν και να αναγνωρίσουν τους αριθμούς από το 1 έως το 20 και να κάνουν απλές προσθέσεις και αφαιρέσεις. Το κάθε νηπιαγωγείο επιλέγει τη δική του μέθοδο διδασκαλίας όσον αφορά τα μαθήματα της γραφής, των μαθηματικών και της ανάγνωσης. Σε κάθε τάξη νηπιαγωγείου υπάρχει ο δάσκαλος και ο βοηθός (Key worker). Στο προνήπιο υπάρχουν 2 ή 3 βοηθοί, ανάλογα με τους μαθητές της τάξης.

Όπως αναφέρει το Department for Education (DfE) (2017) οι τομείς ανάπτυξης (areas of developments) του EYFS είναι:

- Σε μαθητές ηλικίας 0-3 δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προσωπική, κοινωνική, φυσική και συναισθηματική ανάπτυξη. Επίσης στην επικοινωνία και τη γλώσσα.
- Σε μαθητές από την ηλικία 3 και άνω οι μαθητές εκπαιδεύονται στη γλώσσα, στα μαθηματικά, στην τέχνη και στο σχέδιο, στην έκφραση συναισθημάτων και στην κατανόηση του κόσμου μέσα από τη συναισθηματική νοημοσύνη.

4.2 ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

Το Υπουργείο Παιδείας (DfE), το οποίο επικαιροποιήθηκε το 2019 έχει ως στόχο την παροχή εκπαίδευσης, κατάρτισης και φροντίδας για όλους τους πολίτες και δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους πολίτες ανεξάρτητα την καταγωγή και το οικονομικό και κοινωνικό υπόβαθρο να πετύχουν τους στόχους τους και να καλλιεργήσουν τις ικανότητές τους.

Με βάση τον νόμο του 2002 το δημοτικό σχολείο (primary school) διαμορφώνει ένα πολύπλευρο και ισόρροπο πρόγραμμα μαθημάτων, ώστε να είναι κατάλληλο για την κάθε παιδική ηλικία και ικανότητα. Σκοπός του σχολείου είναι η πολύπλευρη ανάπτυξη των μαθητών, ηθικά, σωματικά και πνευματικά, προκειμένου να προετοιμαστούν κατάλληλα για τη μελλοντική τους ζωή.

Σύμφωνα με την eacea (2021) το αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα στηρίζεται σε επτά αρχές:

- Διασφάλιση εκπαιδευτικών προτύπων
- Σύνδεση των εκπαιδευτικών προτύπων με τα κορυφαία διεθνή συστήματα
- Προτεραιότητα στους αδύναμους
- Ανάπτυξη και διατήρηση του εργατικού δυναμικού της χώρας
- Διασφάλιση ότι η εκπαίδευση διαμορφώνει ευημερία στους πολίτες
- Προστασία της αυτονομίας των σχολικών μονάδων
- Διασφάλιση των οικονομικών πόρων και της χρηματοδότησης για την εκπαίδευση.

Η υποχρεωτική εκπαίδευση στην Αγγλία διαρκεί 11 χρόνια και παρέχεται δωρεάν σε όλους τους μαθητές των δημόσιων σχολείων. Από την ηλικία των 5 ετών έως την ηλικία των 16 ετών και διαιρείται σε τέσσερα στάδια (Key Stages). Το στάδιο 1^ο είναι μέχρι την ηλικία των 7 ετών, το στάδιο 2^ο είναι για τις ηλικίες 7 έως 11, το 3^ο στάδιο για τις ηλικίες 11 έως 14 και το 4^ο στάδιο για τις ηλικίες 14 έως 16.

Βαθμίδα	Ηλικία	Τάξη/ τμήμα	Επίσημη ονομασία
Προσχολική Αγωγή	0-5	Ιδιωτικοί παιδικοί σταθμοί και κέντρα φύλαξης	Nurseries Childminders Creches
	3-4	Nursery class	Foundation stage
	4-5	Reception class	
Primary	5-6	Year 1	Key Stage 1
	6-7	Year 2	
	7-8	Year 3	Key Stage 2
	8-9	Year 4	
	9-10	Year 5	
	10-11	Year 6	
Secondary	11-12	Year 7	Key Stage 3
	12-13	Year 8	
	13-14	Year 9	
	14-15	Year 10	Key Stage 4 (GCSEs)
	15-16	Year 11	
	16-17	Year 12	6 th form (A Levels)
17-18	Year 13		
Higher Education	18+	Κολέγια Μαθητειακή κατάρτιση (Level 2-3-4-5) Πανεπιστήμια	

[Εκπαιδευτικό Σύστημα - TeachintheUK](#)

Η εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο (Primary school) διαρκεί τα δύο πρώτα στάδια. Το σχολικό έτος ξεκινά την πρώτη εβδομάδα του Σεπτεμβρίου, τελειώνει την τρίτη εβδομάδα του Ιουλίου και χωρίζεται σε τέσσερα τρίμηνα. Στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στάδιο 2, δεν υπάρχουν εξετάσεις και δεν απονέμονται πιστοποιητικά στους μαθητές. Τα δημόσια σχολεία υποχρεούνται να διδάσκουν το μάθημα των θρησκευτικών και της αγωγής υγείας και σε όλα τα στάδια της εκπαίδευσης.

Δομή του εθνικού προγράμματος σπουδών.

	KEY STAGE 1	KEY STAGE 2	KEY STAGE 3	KEY STAGE 4
ΗΛΙΚΙΑ	5-7	7-11	11-14	14-16
ΟΜΑΔΕΣ ΕΤΟΥΣ	1-2	3-6	7-9	10-11
ΑΓΓΛΙΚΑ	√	√	√	√
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ	√	√	√	√
ΕΠΙΣΤΗΜΗ	√	√	√	√
ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ	√	√	√	
ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ			√	√
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	√	√	√	√
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ	√	√	√	

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ				
ΓΛΩΣΣΕΣ		√	√	
ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ	√	√	√	
ΙΣΤΟΡΙΑ	√	√	√	
ΜΟΥΣΙΚΗ	√	√	√	
ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	√	√	√	√
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ	√	√	√	√
ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΗ			√	√

Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ευρυδίκη (europa.eu)

Λόγω του γεγονότος ότι η Αγγλία είναι ένα πολυπολιτισμικό κράτος, στα σχολεία φοιτούν μαθητές διαφόρων εθνοτήτων. Οι εκπαιδευτικοί λαμβάνοντας υπόψη ότι η αγγλική δεν είναι η μητρική γλώσσα, την ηλικία του μαθητή, το χρόνο διαμονής στην Αγγλία και την προηγούμενη εκπαιδευτική εμπειρία προσαρμόζουν και σχεδιάζουν δραστηριότητες διδασκαλίας κατάλληλες για τον κάθε μαθητή, ώστε να μπορεί να συμμετέχει σε όλα τα μαθήματα.

Τα βασικά μαθήματα διδασκαλίας είναι τα μαθηματικά, γλώσσα, ανάγνωση και γραφή και ανάπτυξη λεξιλογίου. Σύμφωνα με τη eacea.ec.europa.eu (2021)

“Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν κάθε σχετικό μάθημα για να αναπτύξουν τη μαθηματική ευχέρεια των μαθητών. Η εμπιστοσύνη στην αριθμητική και άλλες μαθηματικές δεξιότητες αποτελεί προϋπόθεση επιτυχίας σε όλο το εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αναπτύξουν την αριθμητική και τη μαθηματική συλλογιστική των μαθητών σε όλα τα μαθήματα, έτσι ώστε να κατανοούν και να εκτιμούν τη σημασία των μαθηματικών. Οι μαθητές θα πρέπει να διδάσκονται να εφαρμόζουν αριθμητική ευχέρεια στα προβλήματα, να κατανοούν και να χρησιμοποιούν μέτρα, να κάνουν εκτιμήσεις και να ελέγχουν την εργασία τους. Οι μαθητές θα πρέπει να εφαρμόζουν τη γεωμετρική και αλγεβρική κατανόησή τους και να συσχετίσουν την κατανόηση των πιθανοτήτων με τις έννοιες του κινδύνου και της αβεβαιότητας. Θα πρέπει επίσης να κατανοούν τον κύκλο συλλογής, παρουσίασης και ανάλυσης δεδομένων. Θα πρέπει να διδάσκονται να εφαρμόζουν τα μαθηματικά τους τόσο σε συνηθισμένα όσο και σε μη συνηθισμένα προβλήματα, συμπεριλαμβανομένης της διάσπασης πιο σύνθετων προβλημάτων σε μια σειρά απλούστερων βημάτων”.

Στο μάθημα της γλώσσας οι εκπαιδευτικοί δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα, διότι η ευχέρεια στην αγγλική γλώσσα αποτελεί ουσιαστικό θεμέλιο για όλα τα μαθήματα. Χρειάζεται η κατανόηση της γλώσσας από τους μαθητές, ώστε να είναι ικανοί να μιλούν καθαρά και με αυτοπεποίθηση, να εκφέρουν την άποψη τους τεκμηριωμένα, να αξιολογούν τις απόψεις των συμμαθητών τους και ο λόγος τους να είναι δομημένος και κατανοητός. Μέσα από τις κατάλληλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες των εκπαιδευτικών οι μαθητές μπορούν να οργανώνουν τη σκέψη τους και το λόγο τους, να εμπλουτίζουν το λεξιλόγιό τους προκειμένου ο τρόπος γραφής τους να είναι ολοκληρωμένος και ουσιώδης.

Στο μάθημα της ανάγνωσης και της γραφής οι μαθητές διδάσκονται να διαβάζουν άπταιστα κείμενα πεζογραφίας και ενθαρρύνονται η ανάγνωση σχολικών και εξωσχολικών βιβλίων να είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα. Όσον αφορά τη γραφή οι μαθητές διδάσκονται κανόνες γραμματικής, συντακτικού, σημεία στίξης και ορθογραφία, ώστε να έχουν τη δυνατότητα γραφής μακροσκελών κειμένων. Οι εκπαιδευτικοί δίνουν ιδιαίτερη σημασία στη γραφή, διότι επιθυμούν η γραφή των μαθητών τους να είναι περιγραφική, επεξηγηματική, με πλούσιο λεξιλόγιο και κατανοητή στον αναγνώστη.

Σύμφωνα με την eacea (2021) “Η απόκτηση και η γνώση του λεξιλογίου από τους μαθητές είναι το κλειδί για τη μάθηση και την πρόοδό τους σε ολόκληρο το πρόγραμμα σπουδών. Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αναπτύξουν ενεργά το λεξιλόγιο, αξιοποιώντας συστηματικά τις τρέχουσες γνώσεις των μαθητών. Θα πρέπει να αυξήσουν την αποθήκευση λέξεων των μαθητών γενικά. Ταυτόχρονα, θα πρέπει επίσης να κάνουν δεσμούς μεταξύ γνωστού και νέου λεξιλογίου και να συζητήσουν τις αποχρώσεις του νοήματος με παρόμοιες λέξεις. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές επεκτείνουν τις επιλογές λεξιλογίου που είναι διαθέσιμες σε αυτούς όταν γράφουν. Επιπλέον, είναι ζωτικής σημασίας για την κατανόηση των μαθητών να κατανοήσουν τις έννοιες των λέξεων που συναντούν στην ανάγνωσή τους σε όλα τα μαθήματα και οι μεγαλύτεροι μαθητές θα πρέπει να διδάσκονται την έννοια των ρημάτων διδασκαλίας που μπορούν να συναντήσουν σε ερωτήσεις εξετάσεων. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εισαγάγουμε τους μαθητές στη γλώσσα που καθορίζει κάθε μάθημα από μόνο του, όπως η ακριβής μαθηματική και επιστημονική γλώσσα”.

4.3 ΤΑ ΕΙΔΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ.

Το αποκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Αγγλίας είναι αρκετά δύσκολο να κατανοηθεί. Στην Αγγλία υπάρχουν αρκετά είδη σχολείων που είτε υπάγονται στον δήμο, είτε στην κοινότητα, είτε στο κράτος είτε είναι ιδιωτικά. Όπως αναφέρει το Department of Education υπάρχουν τα State schools, τα Academies ή Federations, τα Community schools και τα Private schools.

Τα State schools είναι τα κρατικά σχολεία που παρέχουν δωρεάν εκπαίδευση και χρηματοδοτούνται από το κράτος. Τα state schools υπάγονται στο δήμο τους, αλλά όσον αφορά τις προσλήψεις εκπαιδευτικών, τους μισθούς, τις ημερομηνίες διακοπών και τον κανονισμό λειτουργίας τους (policies), ορίζονται από το κράτος. Επίσης οι αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών, οι κρατικές εξετάσεις και το αναλυτικό πρόγραμμα γίνονται με βάση τους κρατικούς κανόνες (regulations).

Τα Academies ή Federations χρηματοδοτούνται από το κράτος και το Υπουργείο Παιδείας και οι τοπικές αρχές δεν έχουν τον έλεγχο των ακαδημιών. Αν και τα Academies χρηματοδοτούνται από το κράτος, τα συγκεκριμένα σχολεία ανήκουν σε ιδιώτες. Σύμφωνα με το www.teachintheuk.com στα Academies:

- *“Οι μισθοί, οι διακοπές, τα ωράρια και οι εργασιακές συνθήκες των εργαζομένων ορίζονται σα να ήταν ιδιωτική επιχείρηση.*
- *Τα Academies δεν είναι υποχρεωμένα να ακολουθούν κρατικούς κανονισμούς ή διακοπές. Έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν από τους εκπαιδευτικούς να δουλέψουν το καλοκαίρι ή σε περιόδους που τα κρατικά σχολεία είναι κλειστά.*
- *Τα Academies έχουν δική τους μισθολογική κλίμακα.*
- *Συχνά τα Academies ήταν αρχικά κρατικά σχολεία που απέτυχαν στην αξιολόγηση του OFSTED και αγοράστηκαν από ιδιώτες για να ανακάμψουν.*
- *Το Αγγλικό κράτος υποστηρίζει τη μετατροπή των κρατικών σχολείων σε Academies και έχουν υπάρξει τεράστιες διαδηλώσεις για το συγκεκριμένο. Πολλοί δήμοι μεσολάβησαν για να σταματήσουν τη μετατροπή κρατικών σχολείων σε Academies.*
- *Αν ένα σχολείο επιλέξει οικιοθελώς να μετατραπεί σε Academy τότε μπορεί να διατηρήσει το προσωπικό του και να ανανεώσει το συμβόλαιο του προσωπικού.*
- *Αν ένα σχολείο αναγκαστεί να μετατραπεί σε Academy, τότε το προσωπικό που ήταν ήδη εκεί απολύεται στο τέλος της σχολικής χρονιάς και προσλαμβάνεται εκ νέου με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς. Τα Academies μπορεί να υπάγονται σε κάποιο οργανισμό.*
- *Τα Academies μπορούν να προσλάβουν εκπαιδευτικούς χωρίς προσόντα (qualifications).*
- *Τα Academies δε χρειάζεται, ως ένα σημείο να ακολουθούν το κρατικό curriculum”.*

Τα Community schools έχουν ιδρυθεί από το δήμο και την τοπική κοινότητα. Ο δήμος και η τοπική κοινότητα έχει τον απόλυτο έλεγχο των Community schools και η κρατική παρέμβαση είναι περιορισμένη. Ιδιαίτερα μεγάλη είναι η συμμετοχή των οικογενειών της τοπικής κοινότητας στη διοίκηση και λειτουργία των σχολείων. Συνήθως οι διακοπές, οι αργίες και ο εκπαιδευτικός κανονισμός είναι σύμφωνα με τον κρατικό κανονισμό λειτουργίας.

Τα Private ή Independent schools ανήκουν σε ιδιώτες και οι μαθητές πληρώνουν δίδακτρα για τη φοίτησή τους και συνήθως στα Private schools φοιτούν μαθητές με υψηλό οικονομικό και κοινωνικό υπόβαθρο. Ο ιδιοκτήτης του σχολείου ορίζει το μισθό του προσωπικού και τη διάρκεια των διακοπών. Ο αριθμός μαθητών

σε κάθε τάξη είναι μικρός, υπάρχουν επίσης σχολεία θηλέων και αρρένων και τα εσωτερικά σχολεία (boarding schools), στα οποία οι μαθητές μένουν μέσα στο σχολείο.

4.4 ΔΟΜΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ.

Σύμφωνα με το legislation.gov.uk τα Nurseries schools είναι ανοικτά όλο τον χρόνο εκτός από 4-5 μέρες τα Χριστούγεννα, την Μεγάλη Παρασκευή και τα Bank holidays. Οι μαθητές απαγορεύεται να απουσιάζουν από το σχολείο τους χωρίς την απόδειξη σοβαρού λόγου. Τα σχολεία επιβάλλουν πρόστιμο στους γονείς όταν τα παιδιά τους απουσιάζουν από το σχολείο, εκτός των διακοπών και των επίσημων αργιών. Ανάλογα με τον τύπο του σχολείου αν είναι κρατικό, private, ή academy διαμορφώνονται και οι ημερομηνίες των διακοπών. Οι διακοπές του αγγλικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι:

- Half term, διακοπές μιας εβδομάδας τρεις φορές τον χρόνο, τον Οκτώβριο, τον Φεβρουάριο και τον Μάιο.
- Christmas break, διακοπές για τα Χριστούγεννα περίπου 15 ημερών.
- Easter break, διακοπές δύο εβδομάδων για το Πάσχα.
- Summer break, περίπου 5-6 εβδομάδες για το καλοκαίρι, από τέλος Ιουλίου έως αρχές Σεπτεμβρίου.
- Bank holidays, εθνική αργία για 1 ημέρα, ημέρα Δευτέρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

5.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Σύμφωνα με τον νόμο 1566/1985 όργανα διοίκησης κάθε σχολείου πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής και ο σύλλογος των διδασκόντων. Σε τοπικό επίπεδο την ευθύνη οργάνωσης και λειτουργίας της σχολικής μονάδας έχει ο διευθυντής, ο υποδιευθυντής, ο σύλλογος διδασκόντων, ο σύμβουλος σχολικής ζωής, η σχολική επιτροπή και ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων.

5.1.1 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ.

Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας είναι μονομελές όργανο και η θητεία του ισχύει για τέσσερα έτη. Ο διευθυντής έχει την ευθύνη για τη διοίκηση και ομαλή λειτουργία του σχολείου, για την τήρηση των νόμων και των εγκυκλίων και την εφαρμογή των αποφάσεων του συλλόγου διδασκόντων. Βασικό κριτήριο επιλογής διευθυντή είναι η επιστημονική και παιδαγωγική γνώση και κατάρτιση του αντικειμένου, η εμπειρία και η προσωπικότητα του υποψηφίου. Όπως αναφέρει ο Ανδρέου (1990), ο διευθυντής συμβάλλει στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης της σχολικής μονάδας και η θέση του απαιτεί διαπροσωπικές ικανότητες, προκειμένου η σχολική μονάδα να λειτουργεί εύρυθμα. Καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα ώστε να θέσει υψηλούς στόχους και να εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την επίτευξή τους για ένα σχολείο δημοκρατικό και ανοιχτό στην κοινωνία.

Σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση Φ.353.1.324/105657.Δ1.8-10-2002 στην κορυφή της σχολικής κοινότητας βρίσκεται ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, ο οποίος είναι διοικητικά και παιδαγωγικά υπεύθυνος. Ο διευθυντής συνεργάζεται με τους συντονιστές εκπαιδευτικού έργου, τα στελέχη της διοίκησης, τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς για την από κοινού επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων.

Ειδικότερα ο διευθυντής της σχολικής μονάδας σύμφωνα με το άρθρο 27 του νόμου 1566/1985:

1. *“Καθοδηγεί τη σχολική κοινότητα, ώστε να θέσει υψηλούς στόχους και να εξασφαλίσει την επίτευξή τους για να δημιουργηθεί δημοκρατικό σχολείο και ανοικτό στην κοινωνία.*
2. *Προϊσταται των εκπαιδευτικών και συντονίζει το έργο τους. Συνεργάζεται μαζί τους ισότιμα και με πνεύμα αλληλεγγύης. Διατηρεί και ενισχύει τη συνοχή του συλλόγου διδασκόντων, ενθαρρύνει τις πρωτοβουλίες των εκπαιδευτικών, εμπνέει και παρέχει θετικά κίνητρα σε αυτούς.*
3. *Εκπροσωπεί το σχολείο σε όλες τις σχέσεις του με τους τρίτους.*
4. *Είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία του σχολείου και το συντονισμό της σχολικής ζωής.*
5. *Εφαρμόζει τους νόμους, τα προεδρικά διατάγματα, τις κανονιστικές αποφάσεις, τις υπηρεσιακές εντολές των στελεχών διοίκησης και είναι υπεύθυνος για την τήρησή τους.*
6. *Πρωθεί σε συνεργασία με τον σύλλογο διδασκόντων, το διευθυντή εκπαίδευσης και τους συντονιστές εκπαιδευτικού έργου τη λειτουργία τμημάτων πρόσθετης διδακτικής στήριξης, ενισχυτικής διδασκαλίας, τάξεων υποδοχής, φροντιστηριακών τμημάτων, ολοήμερου σχολείου και των λοιπών εκπαιδευτικών καινοτομιών.*
7. *Συγκροτεί επιτροπές για τις εξετάσεις, για τη συγκέντρωση των δικαιολογητικών, την έκδοση αποτελεσμάτων και όσες άλλες προβλέπονται για τη λειτουργία του σχολείου.*
8. *Συντάσσει τις αξιολογικές εκθέσεις για το διδακτικό και διοικητικό προσωπικό.*
9. *Ενημερώνει το διδακτικό προσωπικό, τους γονείς και τους μαθητές για την εκπαιδευτική πολιτική, τους στόχους και το έργο του σχολείου”.*

5.1.2 ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ.

Ο υποδιευθυντής της σχολικής μονάδας έχει τετραετή θητεία και αναλαμβάνει μέρος από τις αρμοδιότητες του διευθυντή. Ειδικότερα ο υποδιευθυντής σύμφωνα με το άρθρο 27 του νόμου 1566/1985:

1. *“Αναπληρώνει τον διευθυντή, όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται και παραμένει στο σχολείο όλες τις εργάσιμες ώρες.*
2. *Συνεργάζεται με τον διευθυντή και τον βοηθά για την ομαλή λειτουργία του σχολείου.*
3. *Έχει την ευθύνη για την αρχειοθέτηση των εγγράφων και την διεκπεραίωση της υπηρεσιακής αλληλογραφίας του σχολείου.*
4. *Συντάσσει τα απογραφικά δελτία, συμπληρώνει και αποστέλλει στις αρμόδιες υπηρεσίες στατιστικά στοιχεία.*
5. *Έχει την ευθύνη για την έγκαιρη διανομή των διδακτικών βιβλίων.*
6. *Τηρεί το βιβλίο υλικού του σχολείου και φροντίζει για την παραλαβή και καλή λειτουργία των εποπτικών μέσων διδασκαλίας και των ειδών εξοπλισμού του σχολείου.*
7. *Είναι υπεύθυνος για την οργάνωση των μαθητικών εκδηλώσεων και εκλογών”.*

5.1.3 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ.

Ο σύλλογος διδασκόντων είναι ένα συλλογικό όργανο και αποτελείται από το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου με πρόεδρο του συλλόγου τον διευθυντή της σχολικής μονάδας.

“Έργο του συλλόγου των διδασκόντων είναι η καλλιέργεια και ανάπτυξη των γνωστικών και νοητικών ικανοτήτων των μαθητών, οι παρεμβάσεις του σε περιπτώσεις φαινομένων σχολικής αποτυχίας και διαρροής των μαθητών, εφαρμόζοντας κατάλληλα εκπαιδευτικά προγράμματα. Σε τακτική συνεδρίαση πριν από την έναρξη των μαθημάτων προγραμματίζει τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες για όλο το σχολικό έτος”.(Πουλής, 2014)-

Οι αρμοδιότητες του συλλόγου διδασκόντων είναι η εκπαίδευση και η διαπαιδαγώγηση των μαθητών σύμφωνα με το ισχύον εκπαιδευτικό πρόγραμμα σπουδών. Προγραμματίζουν την ύλη και συμμετέχουν στον προγραμματισμό του Υπουργείου Παιδείας, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και των Σχολικών Συμβούλων. Σέβονται και την προσωπικότητα και τις ανάγκες του κάθε μαθητή και προσαρμόζουν το μάθημά τους ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ιδιαιτερότητες των μαθητών. Συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα και σεμινάρια, στις συνεδριάσεις του συλλόγου, τηρούν τους νόμους και τις εγκυκλίους, προσέρχονται έγκαιρα στο σχολείο, εφαρμόζουν το ωρολόγιο πρόγραμμα και τηρούν την ώρα έναρξης και λήξης των μαθημάτων. Έχουν την ευθύνη για την ασφάλεια των μαθητών μέσα από τις καθημερινές εφημερίες του σχολείου, καταγράφουν στα βιβλία ύλης τη διδασκόμενη ύλη και ενημερώνουν το ημερήσιο δελτίο για τους μαθητές που απουσιάζουν. Επίσης αξιολογούν της επίδοση των μαθητών και ενημερώνουν τους γονείς και τους κηδεμόνες για την πρόοδο των παιδιών τους.

5.1.4 ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ.

Σύμφωνα με το ΦΕΚ 4183/2020 ύστερα από εισήγηση του διευθυντή της σχολικής μονάδας και μετά από πρόταση του συλλόγου διδασκόντων ορίζεται ο Σύμβουλος σχολικής ζωής, οποίος ορίζεται για ένα σχολικό έτος, είναι μόνιμος εκπαιδευτικός και ανήκει στο σύλλογο διδασκόντων της σχολικής μονάδας κατά την έναρξη του σχολικού έτους. Ο σύμβουλος σχολικής ζωής συμβουλεύει τους μαθητές και τους γονείς σε θέματα που αφορούν τη σχολική μονάδα, καθοδηγεί τους μαθητές με ιδιαίτερα ταλέντα και δυνατότητες, διαχειρίζεται κρίσεις και συγκρούσεις εντός της σχολικής μονάδας και έρχεται σε επικοινωνία με υποστηρικτικές δομές για περιπτώσεις που χρήζουν ιδιαίτερη αντιμετώπιση. Οι κύριες αρμοδιότητες του Συμβούλου σχολικής ζωής είναι:

- *“Η ενθάρρυνση και η ενίσχυση της επικοινωνίας του σχολείου με την οικογένεια και την ευρύτερη κοινότητα.*
- *Η υποστήριξη μέσα από κοινωνικοπαιδαγωγικά προγράμματα, μεθόδους και πρακτικές.*
- *Κοινωνική ένταξη και συμπερίληψη μαθητών.*

5.1.5 ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Σύμφωνα με το άρθρο 5 του νόμου 1894/1990 (ΦΕΚ 110 Α΄) σε κάθε δήμο και κοινότητα ιδρύονται σχολικές επιτροπές για τη στήριξη της διοικητικής λειτουργίας των σχολικών μονάδων. Στη διοίκηση των σχολικών επιτροπών μετέχουν οι διευθυντές των σχολικών μονάδων του δήμου και εκπρόσωποι των συλλόγων γονέων και κηδεμόνων. Η σχολική επιτροπή είναι υπεύθυνη για την οικονομική διαχείριση των πιστώσεων για τη συντήρηση των σχολείων όσον αφορά τη θέρμανση, το φωτισμό, την ύδρευση, την αγορά αναλώσιμων υλικών, την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων και τον εξοπλισμό των σχολείων. Η σχολική επιτροπή εισηγείται στη Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων και στο Υπουργείο Παιδείας για την υλοποίηση των εκάστοτε αναγκών.

5.1.6 ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΚΗΔΕΜΟΝΩΝ.

“Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 53 του ν. 1566/1985 (Α΄167), όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με την περίπτ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.2621/1998 (Α΄136): «Οι γονείς των μαθητών κάθε δημόσιου σχολείου συγκροτούν ένα σύλλογο γονέων, που φέρει την επωνυμία του σχολείου και συμμετέχουν αυτοδικαίως σε αυτόν». Ακόμη, σύμφωνα με την παρ. 6 του ίδιου άρθρου, οι σχετικές με τη συγκρότηση οργανώσεων διατάξεις εφαρμόζονται και για τους συλλόγους γονέων των μαθητών/τριών των ιδιωτικών σχολικών μονάδων. Επίσης, η παρ. 2 του άρθρου 1 της με αρ. πρωτ. Δ4/662/23-12-1998 (Β΄77) απόφασης του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία εκδόθηκε βάσει της εξουσιοδοτικής διάταξης της παρ. 12 του άρθρου 53 του ν. 1566/1985, ορίζει ότι : «η Γενική Συνέλευση του Συλλόγου Γονέων αποτελείται από τους γονείς των μαθητών κάθε δημόσιου ή ιδιωτικού σχολείου, οι οποίοι μετέχουν αυτοδικαίως σε αυτή, υπό την έννοια ότι α) το καταστατικό δεν μπορεί να αποκλείσει γονέα να γίνει οποτεδήποτε μέλος του συλλόγου, μετά την εκπλήρωση τυχόν υποχρεώσεών του β) στις γενικές συνελεύσεις δεν καλούνται μόνον τα εγγεγραμμένα μέλη αλλά όλοι οι γονείς, οι οποίοι ακόμη και κατά την έναρξη των εργασιών της Γενικής Συνέλευσης, μετά την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους, μπορεί να γίνουν μέλη του Συλλόγου και να υποβάλουν υποψηφιότητα ως μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή Εκπρόσωποι του Συλλόγου στην Ένωση γονέων και σε κάθε άλλο όργανο που προβλέπει ο νόμος.»”.

5.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Η διοίκηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε περιφερειακό επίπεδο περιλαμβάνει τις Περιφερειακές διευθύνσεις εκπαίδευσης, οι οποίες αποτελούν αποκεντρωμένες υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και ασκούν τις νομοθετικές διατάξεις και κανονιστικές πράξεις του Υπουργείου Παιδείας.

5.2.1 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.

Οι αρμοδιότητες των περιφερειακών διευθυντών εκπαίδευσης σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 1566/1985 είναι:

“α) Ασκούν τη διοίκηση, καθοδηγούν, εποπτεύουν, ελέγχουν και συντονίζουν τη λειτουργία των τμημάτων της Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, του Τμήματος Διοίκησης, καθώς και όλων των επί μέρους υπηρεσιών και υπαλλήλων οι οποίοι υπηρετούν στην Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης

β) Συνεργάζονται με τους προϊσταμένους των παραπάνω τμημάτων και συντονίζουν το έργο τους με σκοπό το συντονισμό δράσης ανάμεσά τους, την ενιαία κατεύθυνση και την άμεση αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν.

γ) Συγκροτούν με απόφασή τους τα Υπηρεσιακά Συμβούλια ΠΥΣΠΕ και ΠΥΣΔΕ, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, και κυρώνουν τις πράξεις των συμβουλίων στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

δ) Εισηγούνται στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων τη συγκρότηση των ανωτέρων περιφερειακών υπηρεσιακών συμβουλίων (ΑΠΥΣΠΕ, ΑΠΥΣΔΕ και ΠΥΣΔΙΠ) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 παρ. 1 και 2 του Ν. 2986/2002.

ε) Ορίζουν τους αναπληρωτές των προϊσταμένων των τμημάτων Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης και του Τμήματος Διοίκησης της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης.

στ) Προεδρεύουν στα Περιφερειακά Υπηρεσιακά Συμβούλια ΑΠΥΣΠΕ, ΑΠΥΣΔΕ και ΠΥΣΔΙΠ, εισηγούνται για όλα τα θέματα της αρμοδιότητας αυτών των συμβουλίων ή αναθέτουν σε άλλα μέλη του συμβουλίου την εισήγηση.

ζ) Μετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης των Προϊσταμένων των Τμημάτων Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης, του Προϊσταμένου του Τμήματος Διοίκησης, των Σχολικών Συμβούλων, των Διευθυντών Εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών και διοικητικών υπαλλήλων οι οποίοι υπηρετούν στις περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ανήκουν διοικητικά στη Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης.

η) Αποφασίζουν την εφαρμογή προγραμμάτων αντισταθμιστικής υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς εκείνους οι οποίοι παρουσιάζουν αδυναμίες στην άσκηση του εκπαιδευτικού τους έργου με σκοπό τη βελτίωση της ικανότητας αυτών να ανταποκριθούν αποτελεσματικότερα”.

5.2.2 ΥΠΗΡΕΣΙΑΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ.

Όπως αναφέρει ο Πούλης (2014) σε κάθε περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης σύμφωνα με το άρθρο 21 του Νόμου 1566/1985 λειτουργούν ανώτερα υπηρεσιακά συμβούλια, τα οποία ασχολούνται με θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού της εκπαίδευσης της περιφέρειας εκπαίδευσης.

5.2.3 Π.Υ.Σ.Π.Ε.

Το Π.Υ.Σ.Π.Ε. (Περιφερειακό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης) συγκροτείται με βάση τον νόμο 1566/1985. Έδρα του Π.Υ.Σ.Π.Ε. είναι η διεύθυνση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και πρόεδρος του συμβουλίου είναι ο διευθυντής της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το Π.Υ.Σ.Π.Ε. αποτελείται επίσης από δύο προϊστάμενους γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και δύο τακτικούς αιρετούς. Σύμφωνα με τον Πουλή (2014) οι αρμοδιότητες του Π.Υ.Σ.Π.Ε. είναι γνωμοδοτικές και αποφασιστικές.

- Συντάσσουν πίνακες υποψηφίων διευθυντών σχολικών μονάδων.
- Καταρτίζουν τους πίνακες προϊσταμένων για τα τμήματα εκπαιδευτικών θεμάτων των διευθύνσεων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- Επιλέγουν τους υποδιευθυντές σχολικών μονάδων.
- Προτείνουν την τοποθέτηση των επιλεγέντων διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων και των προϊσταμένων των τμημάτων εκπαιδευτικών θεμάτων των διευθύνσεων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- Προτείνουν τη μετάθεση των διευθυντών σχολικών μονάδων από σχολείο σε σχολείο της ίδιας διεύθυνσης εκπαίδευσης.
- Εισηγούνται τον ορισμό αναπληρωτών διευθυντών και υποδιευθυντών σχολικών μονάδων.
- Γνωμοδοτούν για την ανάθεση καθηκόντων προϊσταμένων κατά τις ισχύουσες διατάξεις στα νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία.
- Γνωμοδοτούν για τη χορήγηση στους εκπαιδευτικούς άδειας άσκησης ιδιωτικού έργου ή εργασίας με αμοιβή.
- Προτείνουν την προσωρινή τοποθέτηση των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών.
- Καταρτίζουν πίνακες προακτέων των εκπαιδευτικών.
- Προτείνουν την τοποθέτηση σε σχολείο των μετατεθέντων από άλλο ΠΥΣΠΕ, την τοποθέτηση υπεράριθμων εκπαιδευτικών, την οριστική τοποθέτηση των νεοδιόριστων και των μετατεθέντων, καθώς επίσης και την μετάθεση για βελτίωση θέσης.
- Προτείνουν τη μετάθεση εκπαιδευτικών για το συμφέρον της υπηρεσίας εντός της ίδιας διεύθυνσης εκπαίδευσης.
- Προτείνουν την κάθε είδους απόσπαση εκπαιδευτικών εντός της ίδιας διεύθυνσης εκπαίδευσης, καθώς και την τοποθέτηση σε σχολικές μονάδες των εκπαιδευτικών που αποσπώνται από άλλες διευθύνσεις εκπαίδευσης.
- Προτείνουν τη διάθεση εκπαιδευτικών για συμπλήρωση του υποχρεωτικού ωραρίου διδασκαλίας σε σχολεία της ίδιας διεύθυνσης εκπαίδευσης.
- Αναθέτουν σε εκπαιδευτικούς την υπερωριακή διδασκαλία στο ίδιο ή σε άλλο σχολείο σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
- Αποφασίζουν για τη μονιμοποίηση των εκπαιδευτικών μετά τη συμπλήρωση διετούς δοκιμαστικής υπηρεσίας.
- Γνωμοδοτούν για τη μισθολογική εξέλιξη των εκπαιδευτικών κατά το άρθρο 6 του Ν. 2470/1997 (ΦΕΚ 40Α').
- Γνωμοδοτούν για τη συνάφεια των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών με το αντικείμενο απασχόλησης των εκπαιδευτικών, εκτός των προϊσταμένων

γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων.

- Αποφασίζουν για τη διαθεσιμότητα εκπαιδευτικών λόγω ασθένειας, εκτός των προϊσταμένων γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων.
- Αποφασίζουν για την απόλυση εκπαιδευτικών λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας καθώς και για τον αναδιορισμό τους, εκτός των προϊσταμένων γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων.
- Αποφασίζουν για δυνητική θέση των εκπαιδευτικών σε αργία και για την επαναφορά στα καθήκοντα τους, εκτός των προϊσταμένων γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων.
- Εξετάζουν προσφυγές εκπαιδευτικών κατά αποφάσεων εκκαθαριστών με τις οποίες έγινε περικοπή των αποδοχών τους, εκτός των προϊσταμένων γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων.
- Αποφασίζουν για την αναγνώριση εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας σε ιδιωτικά σχολεία, στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει πράξη πρόσληψης και απόλυσης ή υπάρχει μόνο πράξη πρόσληψης ή απόλυσης.
- Εκδικάζουν πειθαρχικές υποθέσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης εκτός από τις πειθαρχικές υποθέσεις κατά των διευθυντών σχολικών μονάδων, των προϊσταμένων των τμημάτων εκπαιδευτικών θεμάτων, των προϊσταμένων γραφείων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των υπηρεσιακών συμβουλίων.
- Γνωμοδοτούν για τη χορήγηση άδειας ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών σχολείων.
- Συντάσσουν πίνακες προσωρινών αναπληρωτών και ωρομίσθιων εκπαιδευτικών για τις ΣΜΕΑ και προτείνουν την τοποθέτησή τους.

- Προτείνουν την απόσπαση δασκάλων στα Ειδικά Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ).
- Εξετάζουν θέματα υπηρεσιακής κατάστασης εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

5.2.4 Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε.

Στην έδρα κάθε περιφερειακής διεύθυνσης εκπαίδευσης λειτουργεί πενταμελές υπηρεσιακό και πειθαρχικό συμβούλιο για το εκπαιδευτικό προσωπικό πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης της περιοχής της περιφερειακής διεύθυνσης εκπαίδευσης, που αποτελείται από:

- α) τον περιφερειακό διευθυντή εκπαίδευσης, ως πρόεδρο, που αναπληρώνεται από διευθυντή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- β) τον προϊστάμενο του τμήματος επιστημονικής παιδαγωγικής καθοδήγησης πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ως αντιπρόεδρο που αναπληρώνεται από σχολικό σύμβουλο προσχολικής αγωγής ή δημοτικής εκπαίδευσης,
- γ) ένα διευθυντή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που αναπληρώνεται από άλλο διευθυντή πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σε περίπτωση έλλειψης από προϊστάμενο γραφείου πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης,
- δ) δύο τακτικούς αιρετούς εκπροσώπους των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που αναπληρώνονται από δύο αναπληρωματικούς αιρετούς εκπροσώπους αυτών. Οι αρμοδιότητες του Α.Π.Υ.Σ.Π.Ε. είναι να συντάσσουν τους πίνακες υποψηφίων προϊσταμένων και διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, προτείνουν τη μετάθεση των προϊσταμένων, εκδικάζουν πειθαρχικές αποφάσεις και ενστάσεις εκπαιδευτικών, γνωμοδοτούν τη χορήγηση άδεια για υπηρεσιακή εκπαίδευση, γνωμοδοτούν την άδεια άνευ αποδοχών, εξετάζουν προσφυγές των προϊσταμένων για περικοπές των μισθών τους.

5.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

5.3.1 ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Όπως αναφέρει ο Πουλής (2014) το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων σύμφωνα με το άρθρο 16 για την παιδεία, είναι υπεύθυνο για την εκπαίδευση, διαμορφώνει την εκπαιδευτική πολιτική του και προβαίνει σε απαραίτητες δομικές και οργανωτικές αλλαγές προκειμένου να εκπληρωθούν οι στόχοι του.

Όπως τονίζει ο Κατσαρός (2004) το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα είναι συγκεντρωτικό και ο προγραμματισμός της εκπαιδευτικής πολιτικής ανήκει αποκλειστικά στο Υπουργείο Παιδείας.

“Το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει μόνο επιτελικό ρόλο, αλλά και εκτελεστικό. Οι διοικητικές υπηρεσίες του εμπλέκονται στη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος, αφού είναι υπεύθυνες για ζητήματα ήσσονος σημασίας που αφορούν την καθημερινή λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων και θα μπορούσαν να αποτελούν αντικείμενο αρμοδιότητας κατώτερων επιπέδων της διοίκησης. Το Υπουργείο Παιδείας εμπλέκεται καθοριστικά στα θέματα εκπαιδευτικών αδειών του προσωπικού, της χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων, της απασχόλησης του προσωπικού καθαριότητας κτλ”. (Κατσαρός, 2004)

Στην κορυφή του Υπουργείου βρίσκεται ο Υπουργός με τους Υφυπουργούς και τον Γενικό Γραμματέα και ακολουθούν τα υπόλοιπα γραφεία και τμήματα. Ο Υπουργός Παιδείας είναι υπεύθυνος για τη διαμόρφωση και εποπτεία και εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής. Ο Υπουργός επίσης καταρτίζει νομοσχέδια και προεδρικά διατάγματα, τα οποία αφορούν την εύρυθμη λειτουργία της εκπαίδευσης. Στην κεντρική δομή του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων εντάσσονται τέσσερις γενικές γραμματείες, οι οποίες είναι: α)η Γενική Γραμματεία Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής, β)η Γενική Γραμματεία Ανώτατης Εκπαίδευσης, γ)η Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Δια βίου Μάθησης και Νεολαίας, Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων. Υπάρχουν επίσης φορείς που συνδράμουν στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής, οι οποίοι είναι το ΙΕΠ (Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής), το Κ.Υ.Σ.Π.Ε. (Κεντρικό Υπηρεσιακό Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης) και το Ο.Σ.Κ. (Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων).

5.3.2 ΙΕΠ

Το ΙΕΠ ιδρύθηκε το 2011 σύμφωνα με τον νόμο 3966 και είναι επιτελικός επιστημονικός φορέας, ο οποίος υποστηρίζεται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Γνωμοδοτεί και εισηγείται για θέματα που αφορούν τα σχολικά βιβλία και τα προγράμματα σπουδών. Είναι Νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, του οποίου την εποπτεία έχει ο Υπουργός Παιδείας. Το ΙΕΠ είναι υπεύθυνο για θέματα που αφορούν το έργο των σχολικών μονάδων, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, εισηγείται τρόπους βελτίωσης της σχολικής ζωής και θέματα που σχετίζονται με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Επίσης είναι υπεύθυνο για τη σχολική διαρροή και της εγκατάλειψης του σχολείου, προκειμένου να εξασφαλίσει το δικαίωμα όλων των παιδιών στην εκπαίδευση. Αξιολογεί τις εκπαιδευτικές και διοικητικές δομές με στόχο την βελτίωση της ποιότητάς τους, είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία των σχολείων του εξωτερικού και για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και την εκπαίδευση των ομογενών και προσφύγων. Παρεμβαίνει σε θέματα που αφορούν και επηρεάζουν τη λειτουργία, τη δομή των σχολικών μονάδων σε οργανωτικό και διοικητικό επίπεδο και εισηγείται για μέτρα σχετικά με τη στήριξη και την αποτίμηση των σχολικών μονάδων.

5.3.3 Κ.Υ.Σ.Π.Ε.

Το Κ.Υ.Σ.Π.Ε. είναι πενταμελές κεντρικό, υπηρεσιακό και πειθαρχικό συμβούλιο για εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και συγκροτήθηκε με βάση το προεδρικό διάταγμα 1/2003. Αποτελείται από τρεις διευθυντές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και δύο αιρετούς.

Το Κ.Υ.Σ.Π.Ε. σύμφωνα με το άρθρο 21 του νόμου 1566/1985 έχει τις εξής αρμοδιότητες:

“1. Γνωμοδοτεί, ύστερα από ακρόαση τους, για την απαλλαγή από τα καθήκοντα τους των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

2. Εκδικάζει πειθαρχικές υποθέσεις κατά των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και προϊσταμένων των ΚΕΣΥ, εφόσον αυτοί είναι εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και κατά τακτικών ή αναπληρωματικών μελών των ανώτερων περιφερειακών και των κεντρικών συμβουλίων.

3. Εκδικάζει ενστάσεις των εκπαιδευτικών κατά πειθαρχικών αποφάσεων των περιφερειακών διευθυντών εκπαίδευσης.

4. Εισηγείται την απονομή ηθικών αμοιβών σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

5. α) Προτείνει τις μεταθέσεις εκπαιδευτικών από νομό σε άλλο νομό, εκτός από τις αμοιβαίες μεταθέσεις εντός της ίδιας περιφερειακής διεύθυνσης, καθώς και τις μεταθέσεις στα πειραματικά σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης β) Προτείνει την μετάθεση δασκάλων από σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΕΕΚ) και αντίστροφα.

6. Προτείνει την οριστική τοποθέτηση σε άλλο ΠΥΣΠΕ εκπαιδευτικών που επανέρχονται από σχολεία του εξωτερικού.

7. Γνωμοδοτεί για τις αποσπάσεις εκπαιδευτικών από νομό σε άλλο νομό.

8. Γνωμοδοτεί για τη μετάταξη εκπαιδευτικών.

9. Γνωμοδοτεί για την απομάκρυνση εκπαιδευτικών ύστερα από υπαιτιότητα τους, από νομό σε άλλο νομό.

10. Γνωμοδοτεί για τη μετάταξη ή απόλυση εκπαιδευτικών που κρίνονται δύο φορές μη προακτέοι.

11. Γνωμοδοτεί για τη χορήγηση άδειας άσκησης ιδιωτικού έργου ή εργασίας με αμοιβή στα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Κ.Υ.Σ.Π.Ε.

12. Γνωμοδοτεί για τη συνάφεια των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών των διευθυντών εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των ανώτερων περιφερειακών συμβουλίων και του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου με το αντικείμενο της απασχόλησης τους.

13. Αποφασίζει για τη διαθεσιμότητα λόγω ασθενείας των διευθυντών εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των ανώτερων περιφερειακών και του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου.

14. Αποφασίζει για την απόλυση λόγω σωματικής ή πνευματικής ανικανότητας, καθώς και για τον αναδιορισμό τους, των διευθυντών εκπαίδευσης και των τακτικών

και αναπληρωματικών μελών των περιφερειακών και του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου.

15. Εξετάζει τις προσφυγές των τακτικών και αναπληρωματικών μελών του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου κατά αποφάσεων εκκαθαριστών με τις οποίες έγινε περικοπή των αποδοχών τους.

16. Αποφασίζει για τη δυννητική θέση σε αργία και για την επαναφορά στην άσκηση των καθηκόντων τους των διευθυντών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των τακτικών και αναπληρωματικών μελών των ανώτερων περιφερειακών και του κεντρικού υπηρεσιακού συμβουλίου.

17. Εξετάζει θέματα υπηρεσιακής κατάστασης εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις καθώς και κάθε άλλο εκπαιδευτικό θέμα που προβλέπεται από ειδικές διατάξεις, εφόσον αυτά δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα των ΑΠΥΣΠΕ ή των ΠΥΣΠΕ”.

5.3.4 Ο.Σ.Κ.

Ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων ιδρύθηκε το 1962 και λειτουργεί ως ανώνυμη εταιρία. Αρχικά σκοπός του Ο.Σ.Κ. ήταν η κάλυψη των ελλείψεων της χώρας σε σχολικά κτίρια, λόγω των οποίων υπήρχε θέμα αναλφαβητισμού. Κατασκεύασε στην επαρχία ολιγοθέσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και εξασφάλισε οικοπέδα για ανέγερση σχολείων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης ανέλαβε τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό των σχολικών μονάδων. Μέχρι το 1984 λόγω της μετακίνησης του πληθυσμού στις αστικές περιοχές ο Ο.Σ.Κ. μεταβλήθηκε σε κύριο φορέα υλοποίησης των ανεγέρσεων σχολικών κτιρίων. Μετά το 1984 η κατασκευή σχολικών μονάδων ανατέθηκε στις Διευθύνσεις Τεχνικών Υπηρεσιών από τις Νομαρχίες του εκάστοτε νομού, αλλά ο Ο.Σ.Κ. είχε την ευθύνη για τη μελέτη και τη χρηματοδότηση των κτιρίων. Το 1994 σύμφωνα με τους νόμους 1829/90, 1894/90 και 2009/92 την ευθύνη για την επισκευή και συντήρηση των σχολικών κτιρίων είχαν οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το 1998 ο Ο.Σ.Κ. μετετράπη σε ανώνυμη εταιρία και στις αρμοδιότητες του ήταν η κατασκευή και προμήθεια των σχολικών μονάδων με την εποπτεία του Υπουργείου Παιδείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ.

6.1 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Σε τοπικό επίπεδο την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων έχουν οι Local Education Authorities (LEAs), τα όργανα λαϊκής συμμετοχής και οι σχολικές μονάδες.

6.1.1 LEAs.

Η εκπαιδευτική πολιτική του Βρετανικού εκπαιδευτικού συστήματος χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό αυτονομίας όσον αφορά τη λειτουργία και τη διοίκηση του. Πριν τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις του 1980 και 1990 οι τοπικές αρχές είχαν σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση. Οι τοπικές αρχές (LEAs) έχουν συμβάλει σημαντικά στη δημιουργία ενός αυτόνομου σχολικού συστήματος και έχουν προωθήσει τα State schools στο να μετατραπούν σε Academies, ώστε η συντήρηση των σχολείων από τις LEAs να μειωθεί. Σύμφωνα με τον νόμο του 1996 (Education act) περί εκπαίδευσης οι LEAs είναι υπεύθυνες για την εξασφάλιση της παροχής δωρεάν εκπαίδευσης των μαθητών και τις κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών που παρουσιάζονται στις σχολικές μονάδες. Οι LEAs έχουν την ευθύνη για την εξασφάλιση χώρου και την ανέγερση σχολικών κτιρίων σύμφωνα με τον νόμο του 2011 και την εύρεση οργανισμών που επιθυμούν να ιδρύσουν σχολικές μονάδες. Επίσης οι LEAs ενημερώνουν τους γονείς σχετικά με την εισαγωγή των μαθητών στα σχολεία των περιοχών που ανήκουν και τις απαραίτητες προϋποθέσεις εισαγωγής.

Οι LEAs επιβλέπουν και αξιολογούν την επίδοση των σχολείων, παρεμβαίνουν προκειμένου να επιτευχθούν οι εκπαιδευτικοί στόχοι και να λαμβάνουν αποφάσεις σε περίπτωση που κάποιο σχολείο δεν επιτυγχάνει τους εκπαιδευτικούς στόχους και η επίδοση του δεν είναι αρκετά ικανοποιητική. Είναι επίσης υπεύθυνοι για την κατ οίκον διδασκαλία όταν κριθεί απαραίτητη και για την παρακολούθηση της ποιότητας της κατ οίκον διδασκαλίας, όπως και για τον εντοπισμό μαθητών που δε λαμβάνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση.

Η παροχή σχολικού γεύματος, η μεταφορά των μαθητών, οι ημερομηνίες διακοπών, η ασφάλεια και η υγεία των μαθητών, η τήρηση των κανόνων και της εκπαιδευτικής πολιτικής των σχολείων καθώς και η κατάρτιση και η επιμόρφωση των διευθυντών και του εκπαιδευτικού προσωπικού είναι στις αρμοδιότητες των LAs.

Σύμφωνα με τον Mattei (2012) οι LEAs με υπεύθυνο τον δήμαρχο και λαμβάνοντας υπόψιν τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας έχουν την αρμοδιότητα να διαμορφώνουν τον προγραμματισμό των σχολικών μονάδων, να παρέχουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα και να επισκέπτονται απροειδοποίητα τα σχολεία, προκειμένου να ενημερωθούν για την τήρηση της εκπαιδευτικής πολιτικής, της διδασκαλίας και την τήρηση του αναλυτικού προγράμματος.

6.1.2 ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ.

Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς νόμους εκπαιδευτικού συστήματος δίνεται το δικαίωμα στους γονείς των μαθητών και στην εκπαιδευτική κοινότητα να συμμετέχουν ενεργά σε ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση. Οι αρμοδιότητες των συγκεκριμένων συμβουλίων είναι ποικίλες. Μπορούν να ενημερωθούν τους λόγους για τυχόν απόρριψη εγγραφής του μαθητή από το σχολείο της επιλογής τους, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν την έγκριση σχολικών μονάδων.

Οι εκπαιδευτικοί σε συνεργασία με τους γονείς συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων, υπερασπίζονται τα εκπαιδευτικά τους δικαιώματα, συμμετέχουν στη διαχείριση των οικονομικών πόρων του σχολείου, συμμετέχουν και συνεργάζονται με τις τοπικές αρχές στη βελτίωση απόδοσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας και προτείνουν τρόπους και μεθόδους βελτίωσης.

6.1.3 ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ.

Για την οργάνωση και λειτουργία της σχολικής ομάδας την ευθύνη έχει ο α)διευθυντής και β)το διοικητικό συμβούλιο της σχολικής μονάδας.

A) Οι περισσότερες αρμοδιότητες του διευθυντή αφορούν διοικητικά θέματα και την επίβλεψη της εκπαιδευτικής διαδικασίας της σχολικής μονάδας. Σύμφωνα με τον Connolly (2011) ο διευθυντής είναι υπεύθυνος για την οργάνωση και διοίκηση της

σχολικής μονάδας, για την τήρηση και εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος, για τη διαχείριση των πόρων του σχολείου. Έχει την ευθύνη για τον ετήσιο προγραμματισμό του σχολείου και την επίτευξή του και για τα προγράμματα και τις μεθόδους διδασκαλίας.

Σε σχέση με το εκπαιδευτικό προσωπικό ο διευθυντής είναι αρμόδιος για την πρόσληψη, την αμοιβή και την αποζημίωση των εκπαιδευτικών σε περίπτωση απόλυσης, καθορίζει τους κανόνες και τις υποχρεώσεις των εκπαιδευτικών και είναι υπεύθυνος για την τήρηση των κανόνων υγιεινής και ασφάλειας των μαθητών και των εκπαιδευτικών. Επίσης αναπληρώνει τους εκπαιδευτικούς κατά την απουσία τους και συμμετέχει στη διαδικασία της διδασκαλίας. Σε σχέση με τους μαθητές ο διευθυντής είναι υπεύθυνος για τη διανομή των σχολικών γευμάτων, για τη συνεργασία και τη διατήρηση καλών σχέσεων με τις οικογένειες, για την ενημέρωση της προόδου των μαθητών και για την επαφή του σχολείου με την κοινωνία.

B) Διοικητικό Συμβούλιο.

Σύμφωνα με τον νόμο του 2002 το διοικητικό συμβούλιο (Δ.Σ.) αποτελείται από 9 έως 20 άτομα στο οποίο συμμετέχουν ο διευθυντής, οι γονείς, εκπαιδευτικοί, μέλη των τοπικών αρχών, εκπροσώπους της εκκλησίας και μέλη από τους οργανισμούς που χρηματοδοτούν το σχολείο. Ο διευθυντής προτείνει τη διάρκεια του σχολικού έτους, τη διάρκεια των διακοπών, τις αργίες και τις γιορτές και το διοικητικό συμβούλιο επικυρώνει την εισήγηση του διευθυντή. Επίσης αποφασίζει για τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο του συμβουλίου και είναι υπεύθυνο για την πρόσληψη του διευθυντή και του υποδιευθυντή της σχολικής μονάδας. Όπως τονίζει ο Green(2010), το Δ.Σ. μαζί με τον διευθυντή ενημερώνει τους γονείς για το πρόγραμμα και τις δράσεις του σχολείου, ρυθμίζει τις προϋποθέσεις εγγραφής των μαθητών, έχουν τη διαχείριση των οικονομικών πόρων και της σχολικής περιουσίας και φροντίζουν για τη συντήρηση και ασφάλεια των σχολικών κτιρίων.

6.2 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Στην Αγγλία δεν υπάρχει περιφερειακή κυβέρνηση. Παρ' όλα αυτά πολλές αρμοδιότητες και εξουσίες έχουν μεταβιβαστεί σε μεγάλες πόλεις λόγω της αποκέντρωσης.

“Το 2014 διορίστηκαν οκτώ Περιφερειακοί Επίτροποι Σχολείων (RSCs) για να:

- *Να επιβλέπουν τον αυξανόμενο αριθμό academies στην Αγγλία.*
- *Αποφασίζουν για την ανάπτυξη νέων Academies.*
- *Ενθαρρύνουν άτομα και οργανισμούς να γίνουν χορηγοί Academies.*
- *Αντιμετώπιση της μη απόδοσης και της ανεπαρκούς διακυβέρνησης στις Academies”.* (Νόμος για την εκπαίδευση και την υιοθεσία του 2016 (legislation.gov.uk))

Οι RSCs λαμβάνουν αποφάσεις στη θέση του Υφυπουργού και εποπτεύονται από ένα Επίτροπο Εθνικών Σχολείων. Είναι κυρίως υπεύθυνοι και συνεργάζονται με τους διευθυντές για τις ακαδημίες, την ανάπτυξη και την απόδοσή τους, τη μετατροπή σχολείων σε ακαδημίες και τη δωρεάν παροχή εκπαίδευσης. Οι RSCs

6.3 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Η οργάνωση και διοίκηση των σχολείων σε εθνικό επίπεδο αποτελείται από το Υπουργείο Παιδείας – DfE (Department for Education), το Ofsted (Office for Standards for Education), το Ofqual (Office of Qualification and Examinations Regulation), το Teaching Agency και την εκκλησία.

6.3.1 DfE.

Η ηγεσία του DfE, το οποίο είναι μέρος της κυβέρνησης είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Αποτελείται από τον Υπουργό, ο οποίος είναι μέλος του κοινοβουλίου του Westminster, δύο υπουργούς, τρεις κοινοβουλευτικούς γραμματείς και το Συμβούλιο του Υπουργείου. Το DfE όπως αναφέρει ο Porter (2006) συνεργάζεται και με άλλα Υπουργεία προκειμένου να προωθηθεί η εθνική εκπαιδευτική πολιτική. Οι αρμοδιότητες του DfE είναι η

εποπτεία των εκπαιδευτικών υπηρεσιών, η συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία, η εξάλειψη της φτώχειας και της κοινωνικής και εκπαιδευτικής ανισότητας. Υπουργοί και Υφυπουργοί άλλων Υπουργείων έχουν αρκετές αρμοδιότητες σε εκπαιδευτικά ζητήματα. Ο Υφυπουργός Σχολικών Προτύπων είναι αρμόδιος για την πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού, του σχολικού αθλητισμού και τη μεταφορά των μαθητών. Ο Υπουργός Επικράτειας είναι υπεύθυνος για την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, ο Υφυπουργός Μαθητείας και Δεξιοτήτων είναι αρμόδιος για την εκπαίδευση μετά τα δεκαέξι έτη, ο Κοινοβουλευτικός Υφυπουργός είναι υπεύθυνος για τις κοινωνικές υπηρεσίες, την κοινωνική φροντίδα των παιδιών και των οικογενειών τους και την πρόληψη της βίας στα σχολεία και την κατ οίκον διδασκαλία.

Το Συμβούλιο του Υπουργείου είναι το ανώτατο όργανο του Υπουργείου και αποτελείται από τον Υπουργό, ο οποίος είναι και ο πρόεδρος, τους υπουργούς, τους Υφυπουργούς και τους γραμματείς. Στις ευθύνες του Συμβουλίου είναι η προώθηση των στόχων του Υπουργείου, η διαχείριση των οικονομικών πόρων, η παρακολούθηση και ο έλεγχος της επίτευξης των στόχων και η δημιουργία ενός αποτελεσματικού και λειτουργικού εκπαιδευτικού συστήματος.

6.3.2 Ofsted και Ofqual

Σύμφωνα με το Education and Inspections Act (2008) το Ofsted και το Ofqual είναι δύο μη κυβερνητικές υπηρεσίες τα οποία πραγματοποιούν εξωτερική αξιολόγηση και καθιερώθηκαν πρώτη φορά από τη Νομοθεσία της Εκπαιδευτικής Πράξης το 1992, ώστε να διαχωριστεί η επιθεώρηση της εκπαίδευσης από την επιθεώρηση του κράτους. Το Ofsted αποτελείται από ένα σώμα επιθεωρητών με επικεφαλή τον Chief Inspector ο οποίος παραδίδει στο τέλος του έτους γραπτή αναφορά στον Υπουργό και στο Κοινοβούλιο με τις αξιολογήσεις των σχολείων. Είναι υπεύθυνα για τη διασφάλιση της εκπαιδευτικής πολιτικής και ποιότητας, είναι αρμόδιο για την εποπτεία και την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, τη σωστή διαχείριση και διάθεση των οικονομικών πόρων. Επίσης ευθύνονται για τη σωστή εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της οποίας τα παιδιά αναπτύσσουν την πνευματική, ηθική, πολιτιστική και κοινωνική τους υπόσταση και είναι αρμόδια για την τήρηση της ασφάλειας και της υγιεινής των μαθητών. Επιθεωρούν τη λειτουργία και την κατάσταση των σχολείων, τις κοινωνικές υπηρεσίες που εξετάζουν τη φυσιολογική

κοινωνική και ψυχολογική πορεία των μαθητών και εξετάζουν την εγκατάλειψη των μαθητών από το σχολικό πλαίσιο, την παιδική εργασία και την επιμόρφωση και εκπαίδευση ενηλίκων. Ενημερώνουν τους γονείς σχετικά με την ποιότητα εκπαίδευσης και την επίδοση του σχολείου.

Σύμφωνα με τους Matthews & Sammons (2004) τα κύρια χαρακτηριστικά του Ofsted είναι ότι οι επιθεωρήσεις των σχολείων διαρκούν περίπου δύο ημέρες, οι επιθεωρήσεις μπορούν να είναι απροειδοποίητες αν υπάρχει κάποια ιδιαίτερη ανησυχία, το διάστημα μεταξύ των επιθεωρήσεων είναι τρία χρόνια, εκτός κι αν παραστεί ανάγκη για πιο συχνή επιθεώρηση. Με το τέλος της επιθεώρησης, οι επιθεωρητές συντάσσουν μία έκθεση σχετικά με την ηγεσία και διοίκηση του σχολείου, την επίδοση του σχολείου και κατά συνέπεια την επιτυχία των μαθητών. Η έκθεση δημοσιοποιείται στους γονείς και στην ευρύτερη κοινότητα.

6.3.3 Standards and Testing agency και Office of Qualification and Examinations Regulation (Ofqual).

Μετά τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις του 2012 σύμφωνα με το Department of Education (2013), δύο αρχές με τις οποίες συνεργάζεται ο Υπουργός είναι οι Standards and Testing agency και Office of Qualification and Examinations Regulation (Ofqual). Οι συγκεκριμένες αρχές είναι υπεύθυνες για τη σύνθεση του αναλυτικού προγράμματος, τη διοργάνωση των εξετάσεων και την έκδοση των αποτελεσμάτων, τη δημοσίευση του αναλυτικού προγράμματος στο διαδίκτυο προς ενημέρωση των γονέων.

6.3.4 Teaching Agency.

Το Teaching Agency εκπροσωπεί τους εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να προσληφθούν σε κρατικά σχολεία και κατοχυρώνει τα επαγγελματικά δικαιώματα των εκπαιδευτικών.

6.3.5 Εκκλησία.

Σύμφωνα με τον Stock (2012) ο ρόλος της εκκλησίας όπως φαίνεται και στα χρόνια του μεσαίωνα, όπου στα πρώτα σχολεία το ρόλο του δασκάλου αναλάμβαναν

οι κληρικοί και οι μοναχοί είναι σημαντικός στην εκπαίδευση της Αγγλίας. Η εκκλησία έχει το δικαίωμα ίδρυσης σχολείων, την επίβλεψη και την καθοδήγηση της εκπαιδευτικής των σχολείων, καθώς η εκκλησία παρέχει οικονομική ενίσχυση στην εκπαίδευση. Το Catholic Education Service (CES) εκπροσωπεί την εκκλησία σε θέματα σχετικά με τα δόγματα, τα νομικά και διοικητικά ζητήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

7.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.

ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.

Σκοπός της παρούσης έρευνας είναι να αναλυθεί η οργάνωση, λειτουργία και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα και στη Μεγάλη Βρετανία. Επίσης να πραγματοποιηθεί μία συγκριτική μελέτη μεταξύ των δύο εκπαιδευτικών συστημάτων μέσα από τον εντοπισμό των ομοιοτήτων και των διαφορών στη διάρθρωση της δομής των συστημάτων σε λειτουργικό, οργανωτικό και εκπαιδευτικό επίπεδο.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που προκύπτουν από την εργασία είναι κατά πόσο υπάρχει διαφοροποίηση στα δύο εκπαιδευτικά συστήματα, ποιος είναι ο βαθμός διαφοροποίησης και σε τι θέματα αναφέρεται.

ΔΕΙΓΜΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από τις νομικές διατάξεις αμφότερων των εκπαιδευτικών συστημάτων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.

Για τους σκοπούς και επιμέρους στόχους της παρούσης εργασίας το εργαλείο της έρευνας που επιλέχθηκε είναι η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου. Με την ποιοτική ανάλυση αποκωδικοποιείται συστηματικά και αναδεικνύονται σε βάθος οι

παράμετροι οι οποίες επηρεάζουν τα εν λόγω ερωτήματα. Η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου είναι η συστηματική, εξονυχιστική εξέταση γραπτού όγκου πληροφοριών, υλικού, κειμένων με σκοπό την επεξήγηση, την κατηγοριοποίηση, τη σύγκριση και τη διεξαγωγή θεωρητικών συμπερασμάτων.

7.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

7.2.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Ελλάδα.

Σε ένα συγκεντρωτικό σύστημα όπως είναι το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας το Υπουργείο Παιδείας έχει την απόλυτη εποπτεία και έλεγχο στην εφαρμογή των νόμων και την εκπαιδευτική διαδικασία και ασκεί επίσης όλες τις αποφασιστικές, επιτελικές, εποπτικές, κανονιστικές και συντονιστικές. Ήδη με τα Συντάγματα του 1925 και 1952 το κράτος είχε την ευθύνη για τη χρηματοδότηση και προστασία της παιδείας. Οι περιφερειακές υπηρεσίες της σχολικής εκπαίδευσης είναι εκτελεστικά όργανα του Υπουργείου Παιδείας βρίσκονται στην εποπτεία του και είναι υπεύθυνες για στην επίβλεψη των υπουργικών αποφάσεων από τις σχολικές μονάδες. Η διάρθρωση της ελληνικής εκπαίδευσης είναι πυραμοειδής. Στην κορυφή της πυραμίδας βρίσκεται το Υπουργείο Παιδείας, ακολουθούν οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και στη βάση βρίσκονται οι σχολικές μονάδες (διευθυντής, υποδιευθυντής, εκπαιδευτικοί). Ο Υπουργός Παιδείας, οποίος εξουσιοδοτείται από τον νόμο έχει την αρμοδιότητα για τα διατάγματα που αφορούν την εκπαιδευτική πολιτική, εισηγείται στη Βουλή προς ψήφιση τα νομοσχέδια για την εκπαίδευση και είναι αρμόδιος για την υλοποίησή τους.

Όπως αναφέρει ο Σκουρής (2007) τα μεσαία και κατώτερα εκπαιδευτικά όργανα ενός συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος δεν έχουν τη δυνατότητα της διακριτικής ευχέρειας να επιλέξουν μία νόμιμη μορφή ενέργειας ανάμεσα σε άλλες εξίσου νόμιμες μορφές ενέργειας.

Σύμφωνα με την Αθανασούλα-Ρέππα (2008) με τον νόμο 1566/1985 έγιναν οι πρώτες νομοθετικές παρεμβάσεις για αποκέντρωση. Σε εθνικό επίπεδο υπάρχει το

εθνικό συμβούλιο, σε επίπεδο περιφέρειας η δημοτική επιτροπή και σε σχολικό επίπεδο η σχολική επιτροπή και το σχολικό συμβούλιο. Οι αρμοδιότητες αυτών των συλλογικών οργάνων δεν έχουν το χαρακτήρα αποφασιστικών αρμοδιοτήτων, αλλά διαχείρισης θεμάτων που αφορούν κυρίως τις συντηρήσεις των σχολικών κτιρίων, τις μεταφορές των μαθητών και τα κυλικεία.

“Η αναγκαιότητα αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος προκύπτει επίσης από τα πλεονεκτήματα του αποκεντρωτικού συστήματος που σύμφωνα με την Αθανασούλα-Ρέππα (1999) είναι: Η άμεση αντίληψη που υπάρχει στα περιφερειακά όργανα για τη λύση ενός ζητήματος. Η απαλλαγή της κεντρικής διοίκησης από ζητήματα ειδικού και τοπικού ενδιαφέροντος. Η γρηγορότερη και με λιγότερο κόστος επίλυση προβλημάτων των πολιτών. Η αμεσότερη παρακολούθηση των αποτελεσμάτων και η απήχηση των λύσεων που επιλέχθηκαν”.(Αθανασούλα – Ρέππα,1999).

Τα πορίσματα από έρευνα που έκανε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008) δείχνουν, ότι παρά τις προσπάθειες για αποκέντρωση που έχουν επιχειρηθεί, το εκπαιδευτικό σύστημα στη χώρα μας εξακολουθεί να έχει συγκεντρωτικό χαρακτήρα. Λίγες αρμοδιότητες έχουν μεταφερθεί σε περιφερειακό, τοπικό και σχολικό επίπεδο καθώς η εκπαιδευτική πολιτική ασκείται αποκλειστικά από τη διοίκηση του Υπουργείου. Έτσι, “οι λαμβανόμενες αποφάσεις της ηγεσίας του ΥΠ.Ε.Π.Θ., μέσω των διευθύνσεων του διαχέονται ιεραρχικά προς όλα τα όργανα διοίκησης της εκπαίδευσης σε περιφερειακό, νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο. Αντίστοιχα, η απόδοση λόγου και ευθυνών γίνεται και πάλι ιεραρχικά εκ των κάτω προς τα άνω. Το έργο της διοίκησης στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση δυσχεραίνεται συχνά από τον συγκεντρωτικό και γραφειοκρατικό χαρακτήρα της... Η ανελαστική δομή της διοίκησης από το ένα μέρος υποδηλώνει έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους υφισταμένους της ιεραρχικής πυραμίδας και από την άλλη, παραδόξως, δεν επιζητεί την απόδοση λόγου... Ο ρόλος του Διευθυντή ασφυκτιά μέσα στη γραφειοκρατική διεκπεραίωση και στην τυπική ορθότητα. Το σύστημα δεν ευνοεί την αμφίδρομη και αποκεντρωμένη λειτουργία ή την ανατροφοδότηση του εκ των κάτω προς τα άνω της πυραμιδοειδούς ιεραρχίας. Εφόσον οι εντολές στέλνονται πάντοτε ιεραρχικά, οι περιπτώσεις ανάληψης πρωτοβουλιών και αποφάσεων από τη

βάση της σχολικής μονάδας είναι μάλλον μηδαμινές”.(Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008).

Όπως τονίζει η Καρατζιά-Σταυλιώτη (2006) σύμφωνα με τον νόμο 2986/2002 έγιναν προσπάθειες για εκσυγχρονισμό του γραφειοκρατικού συστήματος εκπαίδευσης, ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη και αποτελεσματικότερη παραγωγικότητα. Ο νόμος 2986/2002 κινείται σε μια αποκεντρωτική λογική με μεγαλύτερη συμμετοχή των συλλογικών οργάνων στη θεσμοθέτηση κανόνων και στη διαδικασία της εκπαιδευτικής αξιολόγησης. Η περιφερειακή διεύθυνση εκπαίδευσης, οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, οι συνδικαλιστικοί σύλλογοι των εκπαιδευτικών και μεν συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά με θέματα μικρότερης σημασίας, ενώ την αποκλειστική εποπτεία έχει το Υπουργείο Παιδείας που βρίσκεται στην πυραμίδα της εξουσίας. Σύμφωνα με τον Κατσαρό και Τύπα (2005) το να δοθεί στην τοπική αυτοδιοίκηση η αρμοδιότητα να δημιουργεί προγράμματα σπουδών ή να χαράσσει εκπαιδευτική πολιτική σύμφωνα με την τοπική ιστορία και τον πολιτισμό, παρέμεινε

Μεγάλη Βρετανία.

Σε ένα αποκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα όπως τονίζει η Μπέσιλα-Βήκα (2001) το Υπουργείο έχει το συντονιστικό και επιτελικό ρόλο και η τοπική αυτοδιοίκηση, οι σύλλογοι γονέων και οι σύλλογοι των εκπαιδευτικών λαμβάνουν σημαντικές αποφάσεις που αφορούν την εκπαίδευση. Η Αγγλία από το 1988 είναι η πρώτη χώρα στην Ευρώπη, η οποία διαμόρφωσε την αυτονομία στις σχολικές μονάδες.

Όπως επισημαίνει ο Σαΐτης (2000) το Υπουργείο έχει μεταβιβάσει σημαντικές διοικητικές ευθύνες στην τοπική αυτοδιοίκηση, η οποία έχει συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία και στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Με την ελευθερία που έχει δοθεί στα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης από την κεντρική διοίκηση μπορούν να αποφασίζουν για εκπαιδευτικά θέματα, τα οποία αφορούν τις σχολικές μονάδες τις περιοχής τους.

Στη Μεγάλη Βρετανία το Υπουργείο Παιδείας με τις Υπουργικές αποφάσεις και τις δημόσιες Πράξεις έχει τον έλεγχο για την εκπαίδευση, εξασφαλίζει τα λειτουργικά έξοδα των σχολείων, αλλά οι διευθυντές των σχολικών μονάδων είναι

υπεύθυνοι για την αξιοποίηση της χρηματοδότησης, για την πρόσληψη του εκπαιδευτικού προσωπικού, την επίδοση των σχολείων καθώς και για τον διοικητικό προγραμματισμό. Σύμφωνα με τους Daun & Siminou (2009), η Πράξη του 2002 έδωσε στα σχολεία τη δυνατότητα να λειτουργούν με περισσότερη αυτονομία και να αποφασίζουν για εκπαιδευτικά θέματα όπως το αναλυτικό πρόγραμμα, εκπαιδευτικά και οικονομικά θέματα. Η συμμετοχική επίσης μέθοδος λήψης αποφάσεων βοηθά στην ανάπτυξη και βελτίωση της εκπαιδευτικής ποιότητας και στην επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων.

Τον προβληματισμό τους για το αποκεντρικό εκπαιδευτικό σύστημα αναφέρουν οι Apple & Beane (1999), οι οποίοι αναρωτιούνται κατά πόσο τελικά τα σχολεία είναι αυτόνομα, αφού εποπτεύονται από τις κυβερνητικές υπηρεσίες Ofsted και Ofqual για την επίδοση των σχολικών μονάδων, την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών και την εφαρμογή του εθνικού προγράμματος σπουδών και τη διαχείριση των οικονομικών πόρων. Σύμφωνα με τους Apple & Beane τα σχολεία δεν μπορούν να λειτουργήσουν σε απόλυτα αυτόνομο αποκεντρικό πλαίσιο, όταν λειτουργούν κάτω από την εποπτεία του κράτους.

7.2.2 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

Ελλάδα.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από έναν αυξημένο συγκεντρωτισμό, όπου απουσιάζει η ευελιξία και η αυτονομία στους εκπαιδευτικούς να επικεντρωθούν περισσότερο στην καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι προσηλωμένη στην αυστηρή τήρηση της ύλης που πρέπει να διδαχθεί και στην πιστή εφαρμογή του εθνικού προγράμματος σπουδών.

Από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα απουσιάζει η εκπαιδευτική αυτονομία. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών δεν εστιάζει στη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών και σε θέματα που αφορούν την εκπαιδευτική διαδικασία. Η σχολική μονάδα και κατά συνέπεια οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν αρμοδιότητα στην επιλογή σχολικών συγγραμμάτων, στις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και σε καινοτόμες διδασκαλίες, στη βελτίωση της εκπαιδευτικής

διαδικασίας, στην επαγγελματική τους ανάπτυξη και στην αξιολόγηση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Με τον νόμο 4823/2021 « Αναβάθμιση του Σχολείου και Ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών» έγινε μία προσπάθεια ενδυνάμωσης της αυτονομίας των σχολικών μονάδων. Οι ρυθμίσεις που συμβάλλουν σε μεγαλύτερη αυτονομία στα σχολεία είναι:

- Άρθρο 85. Οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν το διδακτικό βιβλίο του μαθήματός τους, η οποία επιλογή θα πραγματοποιείται μεταξύ των εγκεκριμένων διδακτικών βιβλίων που εντάσσονται στη Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων.
- Άρθρο 89. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας μπορεί να αποφασίζει για τη συγκρότηση και λειτουργία εκπαιδευτικών δράσεων, οι οποίες θα λειτουργούν τις διδακτικές ώρες του ολοήμερου προγράμματος μετά από εισήγηση του συλλόγου διδασκόντων. Η λειτουργία εκπαιδευτικών ομίλων δεν απαιτεί την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, η οποία ήταν απαραίτητη έως σήμερα.
- Άρθρο 104. Κάθε σχολικό έτος θα διενεργούνται εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο διαγνωστικού χαρακτήρα σε μαθητές και μαθήτριες ΣΤ΄ Δημοτικού σε θέματα γενικών γνώσεων στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και των Μαθηματικών. Σκοπός των εξετάσεων είναι η πορεία υλοποίησης των προγραμμάτων σπουδών σε εθνικό, περιφερειακό και σχολικό επίπεδο.
- Άρθρο 105. Με ευθύνη του διευθυντή της σχολικής μονάδας κάθε σχολική μονάδα θα δημιουργεί ιστοσελίδα στο διαδίκτυο αναφορικά με το ωρολόγιο πρόγραμμα, το εκπαιδευτικό προσωπικό, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τις πολιτιστικές, αθλητικές και κοινωνικές δράσεις του σχολείου.

Μεγάλη Βρετανία.

Από την άλλη πλευρά το αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι αποκεντρωτικό και διαθέτει ένα από το πιο αυτόνομα εκπαιδευτικά συστήματα. Οι εκπαιδευτικοί έχουν την αυτονομία να αποφασίζουν σε θέματα διδασκαλίας σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα διδασκαλίας, την επιλογή των σχολικών βιβλίων και τους τρόπους διδασκαλίας και αναλαμβάνουν επίσης την καλλιέργεια των δεξιοτήτων των

μαθητών. Όπως και στην Ελλάδα δεν αποφασίζουν για την πρόσληψη εκπαιδευτικού προσωπικού και την επιλογή του διευθυντή. Σύμφωνα με τον Lambert (2003) η αυτονομία και ευελιξία των εκπαιδευτικών υφίσταται μέσα στην σχολική τάξη, ενώ έξω από αυτή η ελευθερία τους μειώνεται.

Τις τελευταίες δεκαετίες η εκπαιδευτική πολιτική της Μεγάλης Βρετανίας έχει επικεντρωθεί στη βελτίωση της εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη μιας καλύτερης κοινωνίας. Η εκπαίδευση έχει εστιάσει στις δεξιότητες εκείνες που θα βοηθήσουν τους μαθητές να αποκτήσουν ωφέλιμες και χρήσιμες γνώσεις. Οι εκπαιδευτικοί στηρίζουν και καθοδηγούν τους μαθητές και οι μαθητές δεν αφιερώνουν πολύ προσωπικό χρόνο για εργασίες και μελέτη εκτός σχολείου.

7.3 ΟΜΟΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΓΓΛΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ.

<u>ΕΛΛΑΔΑ</u>	<u>ΑΓΓΛΙΑ</u>
Η Περιφερειακή Διεύθυνση Εκπαίδευσης διοικεί τις σχολικές μονάδες υπό την εποπτεία του Υπουργείου.	Οι LEA διοικούν τις σχολικές μονάδες υπό την εποπτεία του Υπουργείου.
Υπάρχει Εθνικό Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τα σχολεία.	Υπάρχει Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών για τα σχολεία.
Η Υποχρεωτική εκπαίδευση από τα 5 έως τα 16 έτη.	Υποχρεωτική εκπαίδευση από τα 5 έως τα 16 έτη
Η φοίτηση στα δημόσια σχολεία είναι δωρεάν.	Η φοίτηση στα δημόσια σχολεία είναι δωρεάν.
Το κράτος χρηματοδοτεί τα δημόσια σχολεία.	Το κράτος χρηματοδοτεί τα δημόσια σχολεία.
Υπάρχουν σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες.	Υπάρχουν σχολεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες.
Τα ιδιωτικά σχολεία ακολουθούν το εθνικό ενιαίο πρόγραμμα σπουδών και λειτουργούν με	Τα ιδιωτικά σχολεία ακολουθούν το εθνικό ενιαίο πρόγραμμα σπουδών

δίδακτρα των μαθητών.	και λειτουργούν με δίδακτρα των μαθητών.
Η έναρξη του σχολικού έτους είναι η 1η Σεπτεμβρίου και η λήξη η 21η Ιουνίου για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.	Η έναρξη του σχολικού έτους είναι η 1η Σεπτεμβρίου και η λήξη έως τέλος Ιουλίου.
Τα σχολεία λειτουργούν από τις 8:00 έως 13.15 και τα ολοήμερα δημοτικά σχολεία έως τις 16:00.	Τα σχολεία λειτουργούν από τις 9:00 το πρωί έως τις 17:00.
Στο τέλος του έτους συντάσσεται ετήσια αναλυτική έκθεση εκπαιδευτικού έργου.	Στο τέλος του έτους συντάσσεται ετήσια αναλυτική έκθεση εκπαιδευτικού έργου.
Δε γίνεται αξιολόγηση εκπαιδευτικών.	Αξιολόγηση εκπαιδευτικών από τους διευθυντές της σχολικής μονάδας.
Οι εκπαιδευτικοί διορίζονται από το κράτος και είναι δημόσιοι υπάλληλοι.	Οι εκπαιδευτικοί διορίζονται από τις τοπικές αρχές και τα σχολεία και δεν είναι δημόσιοι υπάλληλοι.
Η αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου δεν έχει ελεγκτικό χαρακτήρα. Λειτουργεί σα βάση για την επόμενη σχολική χρονιά.	Η αξιολόγηση έχει άμεση σχέση με την πρόσληψη, την προαγωγή και τη μισθοδοσία των εκπαιδευτικών.
Δεν υπάρχουν υπηρεσίες αξιολόγησης και επιθεώρησης.	Υπάρχουν οι Ofsted, οι υπηρεσίες αξιολόγησης και επιθεώρησης.
Οι γονείς δεν έχουν τη δυνατότητα επιλογής σχολικής μονάδας.	Οι γονείς μπορούν να επιλέξουν τη σχολική μονάδα φοίτησης του παιδιού τους.
Δε γίνεται σχολική αξιολόγηση.	Η σχολική αξιολόγηση και επιθεώρηση αφορά την επίδοση των μαθητών, το επίπεδο του σχολείου και τη μελλοντική αναβάθμιση της σχολικής μονάδας.

Θα μπορούσε να ειπωθεί πως το ελληνικό και αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα εμφανίζουν αρκετές ομοιότητες. Η εκπαίδευση είναι υποχρεωτική έως τα δεκαπέντε έτη και η εκπαίδευση διακρίνεται σε πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια. Και στα δύο κράτη το Υπουργείο αξιολογεί τα κατώτερα εκπαιδευτικά όργανα και στο τέλος του διδακτικού έτους υπάρχει η ετήσια έκθεση του διδακτικού έργου.

Όσον αφορά την εποπτεία και τον έλεγχο των σχολικών μονάδων και στα δύο κράτη ανώτερο διοικητικό όργανο είναι το Υπουργείο. Στην Ελλάδα οι σχολικές μονάδες δεν αξιολογούνται για την επίδοσή τους με βάση τη σχολική επίδοση των μαθητών όπως συμβαίνει στην Αγγλία όπου η αξιολόγηση και επιθεώρηση πραγματοποιείται από τα Ofsted, τα οποία ασκούν αυστηρό έλεγχο για την ποιότητα της εκπαίδευσης. Στην Ελλάδα οι εκπαιδευτικοί είναι δημόσιοι υπάλληλοι που διορίζονται από το κράτος, ενώ στην Αγγλία οι εκπαιδευτικοί διορίζονται από τις τοπικές αρχές.

Στην Ελλάδα οι σχολικές μονάδες, η περιφέρεια και οι τοπικές αρχές δεν έχουν καμία δικαιοδοσία στη μορφοποίηση των εκπαιδευτικών νόμων και αποφάσεων, παρά μόνο λειτουργούν ως εκτελεστικά όργανα. Στην Αγγλία η κεντρική διοίκηση θέτει τις βάσεις και την κατεύθυνση και οι τοπικές αρχές και οι σχολικές μονάδες διαμορφώνουν με αυτονομία και ευελιξία το εκπαιδευτικό έργο. Όσον αφορά το εθνικό αναλυτικό πρόγραμμα στην Αγγλία, τα σχολεία ακολουθούν το αναλυτικό πρόγραμμα, αλλά έχουν τη δυνατότητα τροποποίησής του ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε σχολείου χωρίς να αποκλίνουν από το βασικό στόχο.

7.4 ΕΚΘΕΣΗ ΟΟΣΑ ΚΑΙ PISA ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Όπως αναφέρει η διευθύντρια προσωπικού του ΟΟΣΑ (2021) στην έκθεση του οργανισμού για την Ελλάδα η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα είναι αναγκαίο να τοποθετήσει τους μαθητές στο κέντρο της εκπαιδευτικής πολιτικής και τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί να αποκτήσουν περισσότερη αυτονομία και ανεξαρτησία. Είναι απαραίτητη η ανάθεση ισχυρότερων ρόλων στον διευθυντή της σχολικής μονάδας, να υπάρχει επαγγελματική εξέλιξη και σταθερότητα, να καταπολεμηθεί η παραπαιδεία με τη βελτίωση της ποιότητας των μαθημάτων στο σχολείο και να γίνονται αξιόπιστες αξιολογήσεις μαθητών και σχολικής μονάδας. Η αξιολόγηση των μαθητών και της σχολικής μονάδας θα ενισχύσει την αυτονομία στα σχολεία και θα επιφέρει σταδιακά την αποκέντρωση. Ο ΟΟΣΑ προτείνει τη σύσταση ενός Κέντρου για την Εκπαιδευτική Αξιολόγηση, το οποίο θα είναι ανεξάρτητο από το Υπουργείο.

Επίσης σύμφωνα με τα τεστ PISA οι χώρες με αποκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα παρουσιάζουν υψηλότερες αποδόσεις. Οι εν λόγω χώρες δημιουργούν ένα οργανωτικό σχολικό πλαίσιο, το οποίο εστιάζει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής

ποιότητας θεωρώντας τη σχολική μονάδα υπεύθυνη για την επίδοση του σχολείου και των μαθητών. Το υπουργείο παρέχει ευελιξία στους εκπαιδευτικούς και η ευθύνη για τη σχολική επίδοση έχει αποκεντρωθεί στο σχολικό επίπεδο. Στην Ελλάδα κύριος στόχος των σχολείων και των περιφερειακών διευθύνσεων εκπαίδευσης είναι η υπακοή και συμμόρφωση στους κανόνες του Υπουργείου, ενώ η κάθε σχολική μονάδα και περιφέρεια θα ήταν χρήσιμο να αναλαμβάνει την ευθύνη που της αναλογεί αντίστοιχα.

Όπως επισημαίνει η PISA οι επιδόσεις των Ελλήνων μαθητών βρίσκονται σε πολύ χαμηλή κατάταξη σε σχέση με τους μαθητές από τις περισσότερες χώρες της Ευρώπης. Σύμφωνα με τη μελέτη της διαNEOσις η χαμηλή επίδοση των Ελλήνων μαθητών οφείλεται κατά κύριο λόγο στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και τα χρόνια προβλήματα που αντιμετωπίζει. Η ελλιπής υποδομή σχολικών κτιρίων, το μη επαρκές επιστημονικό προσωπικό, η έλλειψη αυτονομίας από το Υπουργείο και οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές ανισότητες που μεταφέρονται στο εκπαιδευτικό σύστημα επηρεάζουν τη γνώση και την εκπαίδευση των μαθητών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Το σχολείο είναι ένας οργανισμός μέσα στον οποίο οι μαθητές αποκτούν γνώσεις και ικανότητες διαμορφώνοντας έτσι ένα σύνολο ηθικών αξιών. Η παιδεία που προσφέρεται στις σχολικές μονάδες διαμορφώνει και ολοκληρώνει ηθικά και πνευματικά την προσωπικότητα του μαθητή. Αποκτά ο μαθητής μέσα από τη διαδικασία της παιδείας σύμφωνα με τον Μπουζάκη (1987) ανθρώπινη υπόσταση. Η εκπαίδευση είναι μια σχεδιασμένη διαδικασία, μέσω της οποίας μεταδίδονται στις εκάστοτε γενιά οι γνώσεις και οι τεχνικές δεξιότητες, που θα βοηθήσουν τα νέα, κυρίως, άτομα στην επαγγελματική τους αποκατάσταση και στην ένταξη τους στην κοινωνία.

Τα κράτη ανάλογα με τις ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες, την πολιτιστική κληρονομιά και τον πολιτισμό τους, αναπτύσσουν ένα καθορισμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Επίσης σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες της χώρας οικονομικές πολιτικές και κοινωνικές διαμορφώνεται και το εκπαιδευτικό σύστημα. Οι χώρες ανάλογα με τους σκοπούς και τους στόχους που έχουν για την κοινωνική ανάπτυξη και την οικονομική τους εξέλιξη αναπτύσσουν, συντηρούν και αναδιαμορφώνουν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο θα εξυπηρετεί τους σκοπούς αυτούς.

Η παρούσα εργασία μελετά και συγκρίνει τα εκπαιδευτικά προγράμματα στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση δύο ευρωπαϊκών κρατών, της Ελλάδας και της Μεγάλης Βρετανίας. Δύο ευρωπαϊκές χώρες με διαφορετικό πολιτισμό, ιστορία, γλώσσα και με διαφορετικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε ανάλυση των δύο εκπαιδευτικών προγραμμάτων και συγκριτική μελέτη της οργάνωσης και της δομής των δύο εκπαιδευτικών συστημάτων σε εκπαιδευτικό και διοικητικό επίπεδο. Σκοπός της εργασίας ήταν να εντοπιστούν οι ομοιότητες, οι διαφορές και η διαφοροποίηση μεταξύ ενός συγκεντρωτικού και ενός αποκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Η κύρια διαφοροποίηση μεταξύ των δύο συστημάτων είναι ότι στο συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας το Υπουργείο έχει την κύρια εποπτεία και έλεγχο, ενώ οι τοπικές αρχές και οι σχολικές μονάδες είναι τα εκτελεστικά όργανα των νόμων και των υπουργικών αποφάσεων. Ενώ, στο αποκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Μεγάλης Βρετανίας η εκτελεστική εξουσία έχει κατανεμηθεί από το Υπουργείο στις τοπικές αρχές και στις σχολικές μονάδες και τους έχουν δοθεί αποφασιστικές αρμοδιότητες.

Σύμφωνα με τον Πυργιωτάκη (2008) είναι σημαντικό για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα να ενδυναμώσει την αυτονομία του μέσα από μία σειρά αλλαγών. Θα ήταν χρήσιμο να συσταθούν όργανα επικοινωνίας μεταξύ των περιφερειών και του Υπουργείου με σκοπό την έρευνα και τη μελέτη για τη βελτίωση της εκπαίδευσης, τα οποία θα εκπροσωπούνται από εκπαιδευτικούς, γονείς και υπαλλήλους των περιφερειών. Σημαντικό θα ήταν επίσης η περιφέρεια να μεταβιβάσει αρμοδιότητες στη νομαρχία, στους δήμους, στις σχολικές μονάδες και στην τοπική αυτοδιοίκηση, ώστε ο κάθε φορέας να συντονίζεται και να συνεργάζεται για την εύρυθμη λειτουργία και την υλοποίηση των αναγκών των σχολικών μονάδων.

Σε ένα αποκεντρωμένο σύστημα όπως προτείνει ο Πυργιωτάκης (2008) όλοι όσοι εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην οργάνωση και λειτουργία των σχολικών μονάδων. Οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και οι κοινωνικοί φορείς μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική. Η κάθε περιφέρεια επίσης θα έχει την αρμοδιότητα της πρόσληψης του εκπαιδευτικού προσωπικού και της επιλογής του διευθυντή, όπως επίσης θα μπορεί να διαμορφώνει τον σχολικό προγραμματισμό ανάλογα με τις

ανάγκες της σχολικής μονάδας και να πραγματοποιεί τη διαδικασία της αξιολόγησης. Προκειμένου βέβαια να μετατραπεί το ελληνικό συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα σε αποκεντρωτικό είναι απαραίτητο και μείζονος σημασίας οι περιφέρειες, οι τοπικές αρχές και οι σχολικές μονάδες να υπακούσουν στους νόμους και στις διατάξεις του Υπουργείου που θα αφορούν τα στάδια αποκέντρωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Αγγελής, Λ. (1999). *Το ενιαίο σχολείο στην Αγγλία. Μύθος και πραγματικότητα. Ιστορική αναδρομή στην εκπαιδευτική πολιτική της Αγγλίας μέσα από τις πηγές*. Αθήνα.

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (1999). *Η Δευτεροβάθμια Τεχνική & Επαγγελματική Εκπαίδευση & η Περιφερειακή της Διάσταση στην Ελλάδα (1980-1990)*. Αθήνα: Έλλην. 42.

Αθανασούλα-Ρέππα, Α. (2008). *Εκπαιδευτική διοίκηση και οργανωσιακή συμπεριφορά. Η παιδαγωγική της διοίκησης της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ίων.

Αλαμάνης, Αθ. (1989). *Η ιδιωτικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης στην Ελλάδα*. Αθήνα: Σάκκουλας.

Ανδρέου, Α. & Παπακωνσταντίνου, Γ. (1990). *Οργάνωση και διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος*. Αθήνα: Νέα Σύνορα-Λιβάνη.

Βαρμάζης, Ν. (1998). *Το Πειραματικό Σχολείο του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η ιστορία ενός υποδειγματικού ελληνικού σχολείου (1934-1998)*. Θεσσαλονίκη: Μαλλιάρης – Παιδεία.0)

Γέρου, Θ. (1985). *Βαθιές Τομές στην Εκπαίδευση (1981-1985)*. Αθήνα: Gutenberg.

Γεωργιάδου, Ν. (2002). «*Το εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών στα ιδιωτικά σχολεία*». Διδακτορική Διατριβή: Σάκκουλας.

Γεωργιάδου, Ν. (2011). «*Οι αλλαγές στο καθεστώς εργασίας των ιδιωτικών εκπαιδευτικών μετά την ψήφιση του νόμου 3848/2010-“Αναβάθμιση του ρόλου του εκπαιδευτικού-καθιέρωση κανόνων αξιολόγησης και αξιοκρατίας στην εκπαίδευση και λοιπές διατάξεις”*». Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας, 1577 (67), 497-501.

Γεωργιάδου, Ν. (2016). «*Το νέο καθεστώς εργασίας των ιδιωτικών εκπαιδευτικών (μετά τον ν. 4254/14)*». Δελτίον Εργατικής Νομοθεσίας, 1687 (72), 289-298.

Γεωργιάδου, Ν. (2021). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο. Το θεσμικό πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας, 21.

Γκόβαρης, Χ., Ρουσάκης, Ι. (2008). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Γρόλιος, Γ. (2011). *Προοδευτική εκπαίδευση και αναλυτικό πρόγραμμα*. Αθήνα: Επίκεντρο.

Δημαρά, Α. (1986). *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε*. Αθήνα: Νέα Ελληνική Βιβλιοθήκη.

Δημητρόπουλος, Αν. (2004). *Συνταγματικά Δικαιώματα-Παραδόσεις Συνταγματικού Δικαίου*, τ. Γ': Αθήνα.

Ευαγγελόπουλος, Σ. (1988). *Ελληνική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ευταξίου, Αθ. (1899). *Μεταρρύθμισεις και ανόρθωσις*: Αθήνα.

Καλδή, Σ. και Κόνσολας, Ε. (2002). *Μια Συγκριτική Προσέγγιση των Εκπαιδευτικών Μεταρρυθμιστικών Μέτρων στην Ελλάδα και την Αγγλία της τελευταίας εικοσαετίας*. 2ο Διεθνές Συνέδριο «Η Παιδεία στην αυγή του 21ου αιώνα, Ιστορικο-Συγκριτικές Προσεγγίσεις», Πανεπιστήμιο Πατρών-Π.Τ.Δ.Ε., 4-6 Οκτωβρίου.

Καμπουρίδης, Γ. (2002). *Οργάνωση και Διοίκηση Σχολικών Μονάδων*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. & Λαμπρόπουλος, Χ. (2006). *Αξιολόγηση Αποτελεσματικότητας και Ποιότητας στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Καραφύλλης, Α. (2002). *Νεοελληνική Εκπαίδευση: Δύο Αιώνες Μεταρρυθμιστικών Προσπαθειών*. Αθήνα: Κριτική.

Κατραμάδος, Μ. (2008). *Ο θεσμός της εποπτείας στο Πειραματικό Σχολείο, Χρονικά..* Θεσσαλονίκη: Πειραματικό Σχολείο.

Κατσαρός, Ι. (1990). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κατσαρός, Ι. (2004). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κατσαρός, Ι. & Τύπας, Γ. (2005). *Αποκεντρωτικές τάσεις στην Παιδεία: Πώς διαμορφώνεται ο παρεμβατικός ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*. Αθήνα: Διοικητική Ενημέρωση.

Κατσαρός, Ι. (2007). *Οργάνωση & Διοίκηση της Εκπαίδευσης*. 3ο Τεύχος επιμορφωτικού υλικού για την Επιμόρφωση Στελεχών Διοίκησης της Εκπαίδευσης. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Γ. (2003). *Εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κώτση, Κ. (2000). *Νομοθεσία για τη διοίκηση και λειτουργία της εκπαίδευσης*. Αθήνα. Εκπαιδευτική Νομοθεσία, Νο 2.

Μπάκας, Θ. (2007). *Το περιφερειακό επίπεδο διοίκησης της εκπαίδευσης. Αδυναμίες – ελλείψεις – προοπτικές. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας: Συνέδριο, Ιωάννινα, 17-20 Μαΐου 2007, Ιωάννινα, 49-54.*

Μπέσιλα – Βήκα, Ε. (2001). *Τοπική Αυτοδιοίκηση: Ένας σύγχρονος διοικητικός θεσμός*. Αθήνα: Δίκαιο και Οικονομία – Π.Ν. Σάκκουλας.

Μπουζάκης, Σ. (1991). *Νεοελληνική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπουζάκης, Σ. (1999). *Νεοελληνική Εκπαίδευση (1821-1998)*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπουζάκης, Σ., Κουστουράκης, Γ. & Μπερδούση, Ε. (2001). *Εκπαιδευτική Πολιτική και Συγκριτική Επιχειρηματολογία στο Παράδειγμα των Εκπαιδευτικών Μεταρρυθμίσεων της Γενικής και Τεχνικό-επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπουζάκης, Σ. (2005). *Παγκοσμιοποίηση και Εκπαίδευση: Κυρίαρχα παραδείγματα, εκπαιδευτικές πολιτικές, σύγχρονες τάσεις*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπουραντάς, Δ. (2001). *Μάνατζμεντ: Θεωρητικό Υπόβαθρο*. Αθήνα: Μπένου.

Ντολιοπούλου, Ε. (2003). *Το ολοήμερο νηπιαγωγείο: τάσεις και προοπτικές. Το ολοήμερο νηπιαγωγείο στην Ελλάδα και σε άλλες 12 χώρες*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Οικονομίδης, Β. (2009). *Η αντισταθμιστική αγωγή στο νηπιαγωγείο ως δράση κοινωνικής δικαιοσύνης μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος*. 5^ο Επιστημονικό Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης με θέμα: «Εκπαίδευση και Κοινωνική Δικαιοσύνη». Ανακτήθηκε την 18 Δεκεμβρίου 2021, 10:10 από <http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/?section=985&language=el&page706=2&item706=1057>.

Παπαχατζής, Γ. (1996). *Σύστημα του ισχύοντος στην Ελλάδα διοικητικού δικαίου*. 7η έκδοση. Αθήνα.

Πούλης, Π. (1999). *Δίκαιο της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Σάκκουλας.

Πουλής, Π. (2001). *Εκπαιδευτικό Δίκαιο και Θεσμοί*: Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας.

Πυργιωτάκης, Ι., και συν (2008). *Εκπαίδευση και τοπική Αυτοδιοίκηση στην Ελλάδα. Μια πρόταση για την αποκέντρωση της Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Σαΐτης, Χ. (2002). *Ο διευθυντής στο σύγχρονο σχολείο. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Σαΐτης, Χ. (2002). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης: Θεωρία και Πράξη*. (3^η Έκδοση). Αθήνα: Ατραπός.

Σαΐτης, Χ. (2005). *Οργάνωση & διοίκηση της εκπαίδευσης*, Αθήνα: Ατραπός.

Σαΐτης Χ. (2008). *Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης-Θεωρία και Πράξη*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.

Σβώλου, Α. (1998). *Τα Ελληνικά Συντάγματα 1822-1975/1986*. Αθήνα: Στοχαστής.

Σκουρής, Β. & Κουτούπα-Ρεγκάκου, Ε. (2009). *Δίκαιο της παιδείας*. Δ' έκδ., Αθήνα: Σάκκουλας.

Σπηλιωτόπουλος, Ε. (2007). *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου*, 12 εκδ., 1, Αθήνα: Σάκκουλας.

Τάχου, Α. (2000). *Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο*, 5η έκδ. Θεσσαλονίκη 1996,. Επ. Αποκέντρωση και Αυτοδιοίκηση Διαπιστώσεις – Προτάσεις, Συλλογικός τόμος, Αθήνα: Ακαδημία Αθηνών, Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Κοινωνίας.

Τζέλλος, Γ. (2008). *Διοίκηση της εκπαίδευσης και σχολική αυτονομία*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.

ΥΠ.Ε.Π.Θ./ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, (2008). *Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Αξιολόγηση Ποιοτικών Χαρακτηριστικών του Συστήματος Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα.

Φλογαίτης, Σ. (1982). *Θεμελιώδεις έννοιες διοικητικής οργάνωσης*. Αθήνα. Σάκκουλας.

Φραγκοπούλου, Ε. (1986). *Η Παιδεία και η συνταγματικής της κατοχύρωση*: Αθήνα.

Φραγκουδάκη, Αν. (1991). *Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και Φιλελεύθεροι Διανοούμενοι*. Αθήνα: Κέδρος.

Χατζηστεφανίδης, Θ.Δ. (1990). *Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (1821-1986)*. Αθήνα: Παπαδήμας.

Χρυσυφίδης, Κ. (1994). *Βιωματική-επικοινωνιακή διδασκαλία*. Αθήνα: Gutenberg.

Χρυσόγονος, Κ. (2002). *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*: Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Alderson, P. (2000). "School students' views on school councils and daily life at school", *Children & Society*, Vol.14, pp.121-134.

Aldrich, R. & White, J. (1998). *The National Curriculum beyond 2000: the QCA and the aims of education*. London, Institute of Education, University of London.

Cain, T. (2015). Teachers' engagement with published research: Addressing the knowledge problem. *Curriculum Journal*, 26(3), 488–509.

Campbell, R.J & Kyriakides, L. (2000). *The National Curriculum and Standards in Primary Schools: a comparative perspective*. *Comparative Education*, 36 (4) pp. 383-395.

DfE-Department for Education (1992). *Choice and Diversity: a new framework for schools*. London: HMSO.

Foxman, D. (1998). *Monitoring Trends in Numeracy in the United Kingdom 1953-1995*. Slough, National Foundation of Educational Research.

Georgiadou, N. (2020). *State Intervention In The Educational Processes Of Private Schools In Greece: The Idiomatic Employment Status Of Teachers*. *Global Journal of Politics and Law Research*. Vol.8, No.5, pp.1-12.

Gorard, S. (2001). *International Comparisons of School Effectiveness: the second component of the 'crisis account' in England*. *Comparative Education*, 37 (3), pp. 279-296.

Lambert, L. (2003). *Leadership capacity for lasting school improvement*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.

Matthews, P. & Sammons, P. (2004). *Improvement through inspection: an evaluation of the impact of Ofsted's work*. London: Ofsted.

McLean, M. (1995). *Educational Traditions Compared: Content, Teaching and Learning in Industrialised Countries*. London: David Fulton Publishers Ltd.

Porter, L. & McLaughlin, G. (2006). *Leadership and the organizational context: like the weather?* *The Leadership Quarterly*.

Qualifications and Curriculum Council, (1997). *Aims for the School Curriculum 5-16*. London: QCA.

Schermerhorn, J. R. (2011). *Εισαγωγή στο Management* (10η Έκδοση). Πασχαλίδης.

Stephens, W. B. (1987). *Education, literacy and society 1830 – 1870: the geography of diversity in provincial England*. Editions Manchester University Press.

Stephens, W. B. (1998). *Education in Britain 1750-1914. Social history in perspective*. General editor Jeremy Black. Macmillan Press Ltd.

Stillman, A. (1994). “*Half a century of parental choice in Britain?*” in Halstead, J.M. (ed) *Parental Choice and Education*. London: Kogan Page.

White, J. (2000). *Will the new National Curriculum live up to its aims?* Impact No.6 The Philosophy of Education Society of Great Britain.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

[Διδασκαλία και Μάθηση στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση | Ευρυδίκη \(europa.eu\) 2021](#)

[Εθνικό πρόγραμμα σπουδών στην Αγγλία: πλαίσιο για τα βασικά στάδια 1 έως 4 - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

Eurydice, «*Ευρωπαϊκό δίκτυο πληροφοριών για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις εκπαιδευτικές πολιτικές*». Ανακτήθηκε την 20^η Δεκεμβρίου 2021, 12:05, από <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=legissum:>

[Η Ιστορία της Εκπαίδευσης στην Αγγλία - Νομοθεσία \(educationengland.org.uk\)](#)

[Καθήκοντα και αρμοδιότητες περιφερειακών διευθυντών εκπαίδευσης - edu.klimaka.gr](#)

[Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων - Ν.3463/2006 \(eetaa.gr\)](#)

[Νομοθεσία εκπαιδευτικών \(sch.gr\)](#)

[Οι κανονισμοί του 2012 για τις σχολικές πληροφορίες \(Αγγλία\) \(τροποποίηση\) \(legislation.gov.uk\)](#)

[Οργάνωση της Ιδιωτικής Εκπαίδευσης | Eurydice \(europa.eu\)](#)

[Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ευρυδίκη \(europa.eu\)](#)

[Statutory framework for the early years foundation stage \(publishing.service.gov.uk\)](#)

[Τα είδη σχολείων στην Αγγλία - TeachintheUK](#)

<http://www.education.gov.uk/>

[Σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων_1.pdf \(minedu.gov.gr\)](#)

[Σύμβουλος Σχολικής Ζωής \(ΦΕΚ 4183/2020\) - edu.klimaka.gr](#)

[Σχολική επιτροπή : Καθορισμός Λειτουργίας - Ρύθμιση Οικονομικών Θεμάτων - edu.klimaka.gr](#)

[Education Policy Outlook 2021: Shaping Responsive and Resilient Education in a Changing World | READ online \(oecd-ilibrary.org\) <https://doi.org/10.1787/75e40a16-en>](#)

https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2019/11/final_pisa2015.pdf